

NE YAPMALI

DEVRİMCİ-MARKSİST AYLIK DERGİ

İşçilerin Özsavunma Sorunu Üzerine
LEON TROÇKİ

Troçki'nin Arşivi Açılırken...

Peru'da Seçimler

1980 Ortasında Durum Degerlendirmesi
F. ORÇUN

OLAĞANÜSTÜ BİR DÖNEME DOĞRU
Durgunluk Döneminde Görevlerimiz

NE YAPMALI

Devrimci Marksist Aylık Dergi

Mayıs - Haziran 1980 Sayı : 5 - 6

İÇİNDEKİLER

Sahibi: Erol ÇETİNTAŞ / Posta Peki: 120073
Yazı İşleri Sorumlusu: Zafer AYDIN
Yönetim Yeri: Alemdar mahallesi Bestekâr Osman Sok. 7/1
Divanyolu Cağaloğlu — İSTANBUL
Kapak Baskı: Işık Matbaacılık
Tel. : 27 45 71
Dizgi - Baskı: Murat Matbaacılık Koll. Şti. Cağaloğlu - İST.
Baskı - Tarihi: 20.6.1980

İşçilerin Öz-Savunması Sorunu Üzerine (1)

Leon TROÇKİ
25 Ekim 1939

Her devlet, hakim sınıfın bir baskı örgütüdür. Hakim sınıf devlet aracılığıyla kendi iradesini ezilen sınıflara dayattığı sürece toplumsal rejim kararlılık gösterir. Polis ve ordu, devletin en önemli aletleridir. Kapitalistler (tamamiyle değilse de), işçi sınıfının kendi silahlı güçlerini yaratmaya engel olmak için, devlet lehine, kendi özel ordularını beslemekten geri dururlar.

Kapitalist düzen yükseliş halindeyken silahlı güçler üzerinde devlet tekeli, ezilen sınıflarca bile doğal birşey olarak karşılanır.

Geçen dünya savaşından önce uluslararası Sosyal Demokrasi en iyi dönemindeyken dahi, işçileri silahlandırmak sorununu ortaya atmadı. Dahası, böyle bir fikri, uzak bir geçmişin romantik yankısı olarak da reddettiler.

Bu yüzyılın ilk yıllarında kendi öz savaş müfrezelerini silahlandırmaya dönen ancak çarlık Rusya'sının genç proletaryası oldu. Bu, eski rejimin kararsızlığını en canlı biçimde açığa çıkardı. Çarlık monarşisi toplumsal ilişkileri normal aracılarıyla, yani polis ve orduyla düzenlemekte gittikçe daha az yetenekli olduğunu gördü ve gönüllü çetelerin yardımına daha çok başvurmaya zorlandı. (Yahudilere, Ermenilere, öğrencilere, işçilere ve diğerlerine karşı pogromlarıyla Kara Yüzler). (2) Buna karşı işçiler ve de çeşitli ulusal gruplar kendi öz savunma müfrezelerin örgütlemeye başladılar. Bu gerçekler, devrimin başlangıcına işaret etmekteydi.

Avrupa'da silahlı işçi müfrezeleri sorunu ancak savaşın sonuna doğru ortaya çıktı; ABD'de ortaya çıkışı ise daha da sonra oldu. İstisnasız her durumda özel savaş örgütlerini ilk ku-

ran kapitalist gericilik oldu ve olmaktadır ve bunlar burjuva devletin polis ve ordusuyla yanyana bulunurlar. Bu, burjuvazinin proletaryadan daha uzak görüşlü ve acımasız olduğu gerçeğiyle açıklanır. Sınıf çelişkilerinin baskısı altında artık tam olarak kendi devletine güvenmez; çünkü devletin elleri belli bir dereceye kadar «demokratik» ölçütlerle bağlanmıştır. Amaçlar proletaryanın fizik olarak bastırılması olan «gönüllü» savaş örgütlerinin ortaya çıkması, artık sınıf çelişkilerini eski yöntemlerle düzenleyememesi gerçeğinden ötürü, demokrasinin parçalanmasının tartışılmaz bir belirtisidir.

İkinci ve Üçüncü Enternasyonal'in reformist partilerinin ve sendikaların, demokratik devlet organlarınca faşist çetelerden korunacakları yolunda besledikleri umut daima bir yanılsama olmuştur. Ciddi bunalımlarda karşı devrimci çetelere karşı polis, daima, açıkça işbirliği içinde olmasa da, dostça bir tarafsızlık takınır. Ama demokratik yanılsamaların aşırı canlılığı işçilerde, kendi öz savaş müfrezelerini örgütlemekte yavaşlıkla sonuçlanır. «Özsavunma» tanımlaması en azından ilk dönemde, onların niyetlerine tam olarak uygun düşer; çünkü saldırı şaşmaz biçimde, karşıdevrimci çeteler tarafından başlar. Onları arkalayan tekelci sermaye, sosyalist bir devrim yapamaması için işçilere karşı önleyici bir savaş açar.

İşçilerin özsavunma müfrezelerinin ortaya çıkış süreci, bir ülkedeki sınıf mücadelesinin bütün bir akışına kopmazcasına bağlıdır; dolayısıyla bu mücadelenin kaçınılmaz ağırlaşma ve yumuşamalarını, iniş ve çıkışlarını yansıtır. Bir topluma devrim düzgün bir çizgisel süreçle değil, politik ilişkilerin, bizzat devrim fikrinin dahi gerçeklikle ilişkisini kopuk gösterebilecek kadar değiştiği bir dizi aralık çalkıntıyla gelir.

Buna uygun olarak özsavunma birimleri sloganı bir an sempatik bir cevap bulacak, bir an da havada kalan bir ses olarak gözükecek ve bir süre sonra tekrardan yeni bir saygınlık kazanacaktır.

Bu çelişkin süreç son yılların olaylarıyla Fransa'da özellikle açık bir biçimde gözlenebilir. Sürüngen ekonomik bunalımın bir sonucu olarak gericilik Şubat 1934'te açıkça saldırıya geçti. Faşist örgütler hızlı bir büyüme gösterdiler. Öte yandan özsavunma fikri, işçi sınıfı saflarında yaygınlık kazandı. Hatta Paris'te reformist Sosyalist Parti bile özsavunma aygıtına benzer birşey yaratmaya zorlandı.

«Halk Cepheleri» politikası, yani işçi örgütlerini burjuvazinin önünde yere kapaklayan bu politika, devrim tehlikesini belirsiz bir geleceğe erteledi ve burjuvaziye, faşist darbeyi gün-

demden uzaklaştırma olanağı yarattı. Ayrıca, acil iç tehlikelerden kurtulmuş olan ve kendilerini dışardan gelecek artan bir tehditle karşı karşıya bulan Fransız burjuvazisi, demokrasinin «kurtarılmış» olduğu gerçeğini emperyalist amaçlar için hemen kullandı.

Yaklaşan savaşın demokrasinin kurtarılması savaşı olduğu hemen ilan edildi. Resmi işçi örgütlerinin politikası açıkça emperyalist bir karakter aldı. 1934'te ileri doğru ciddi bir adım atmış olan Dördüncü Enternasyonal'in seksiyonu, bunu izleyen dönemde kendini yalıtlanmış buldu. İşçilerin özsavunması için yapılan çağrı havada kaldı. Gerçekte kendilerini kimden koruyacaklardı? Ne de olsa «demokrasi» baştan başa zafere koşmuş... Fransız burjuvazisi bu savaşa «demokrasi» bayrağıyla ve resmi işçi örgütlerinin desteğiyle girmişti ve onlar da «Radikal Sosyalist» Daladier'nin hemen totaliter bir rejimin «demokratik» bir benzerini kurmasına olanak sağlıyor.

Fransız proletaryasında özsavunma örgütleri sorunu, savaşa ve emperyalizme karşı devrimci direnişin artmasıyla yeniden canlanacaktır. Şimdiki halde Fransa'nın ve de diğer ülkelerin politik gelişimi, savaşla kopmazcasına bağıntılıdır. Artan kitle hoşnutsuzluğu önce yukardan gelen ve vahşi reaksiyonun doğmasına yolaçacaktır. Askerileşmiş faşizm, burjuvazinin ve onun devlet iktidarının yardımına koşacaktır. Özsavunma örgütlenmesi sorunu işçi sınıfının karşısında bir ölüm-kalım meselesi olarak duracaktır. Denilebilir ki bu kez işçi sınıfının elinde yeterli miktarda tüfek, makinalı tüfek ve top olacaktır.

Daha az canlı biçimde de olsa benzer olaylar Birleşik Devletler'in politik yaşamında açığa çıkmıştır. Bütün umutları boşa çıkarak Roosevelt çağının başarıları 1937 güzünde yerini başaşağı bir çöküşe bırakınca, gericilik açık ve militan bir tarzda öne çıktı. Eyalet valisi Hague birdenbire «ulusal» bir kişilik oldu. (3) Aziz Coughlin'in program zihniyetli vaazları geniş yankı buldu. (4) Tekelci sermayenin çeteleri karşısında Demokratik yönetim ve onun polisi geri çekildi. Bu dönemde işçi örgütlerinin ve basınının savunulması yolunda askeri müfrezeler kurulması fikri en bilinçli işçiler arasında ve küçük burjuvazinin en tehdit edilen tabakasında, özellikle Yahudiler arasında yankı buldu.

Temmuz 1939'da başlayan yeni ekonomik canlanma, —şüphe yok ki sliahlanma ve emperyalist savaşla bağlantılıdır— Altmış Aile'nin kendi «demokrasi»lerine inançlarını yeniden canlandırdı. Buna ise öte yanda Birleşik Devletler'in savaşa sürüklenmesi tehlikesi eklenmişti. Şimdi kayığı sallamaya gelmezdi! Burjuva-

(Devamı 92. Sayfada)

Olağanüstü Bir Döneme Doğru Durgunluk Döneminde Görevlerimiz

15 Haziran 1979

I

Önümüzdeki yılların ekonomik alanda durgunluk ve yavaş büyüme ile sınırlı, sınıf mücadelesinin alacağı boyutların geçmiş yıllardan çok daha karmaşık ve daha derin olabileceğini öngörmekteyiz. Dünya ekonomisinin içinde bulunduğu durum ve geleceğe yönelik belirtiler uluslararası planda bunalım dönemlerine has sıkışmaların gündeme gelebileceği gibi, kimi boşlukların da sözkonusu olabileceğini sergilemektedir.

Dünya ekonomisinin içinde bulunduğu durumun yanısıra gelişkin kapitalist ülkelerdeki sınıf mücadelesindeki son yıllarda varolan ve süregitmesi olanaksız olan burjuvazi ve proletarya arasındaki denge; bize önümüzdeki dönemlerin dünya çapında politik dalgalanmalara gebe olduğunu göstermektedir. Eski kalıplar ve çerçeveler artık dünya için dar gelmektedir. Bu, ne bir günlük ne de on yıllık bir konumu dile getirmektedir.

Bu, çağın genel karakteri olmasının yanısıra,

önümüzdeki bir ara dönemden sonra ulusal ve uluslararası planda sınıf mücadelesinin güç ilişkilerinin alacağı yön ve politik sonuçlarla güncelik kazanabilecek bizim açılım getirmemiz gereken hayati sorunlardır.

Önümüzdeki durgunluk dönemi sınıfların, tabakaların, kurumların, örgütlerin, partilerin böylesine bir sıkışma ya da boşluk dönemine kendilerini teçhizatlandırmaları için geçecek bir **hazırlık dönemidir.** Tüm değerlendirmeler bu varsayımdan kalkınarak, yapılacak çalışmalara, cephelere, taktiklere ışık tutucu olduğu müddetçe anlamlıdır.

II

1978 başında tarihsel olarak geç gelen CHP ağırlıklı hükümetin kurulması ve bu hükümetin bugüne kadarki uygulamaları, 12 Mart döneminde düzen içi yeni bir alternatif olarak ortaya çıkan ve toplum için sınanması kaçınılmaz olan «yeni» CHP'nin tarihsel konumu ve işlevi hakkında yeterli deneyimin gerçekleştiğinden hareketle, önümüzdeki dönem için siyasal dönüşümlerin ve toplumsal muhalefetin alabileceği muhtemel yönelişlerin kestirilmesi gerekmektedir.

1973 Ekim seçimleri arifesinde ve akabinde işçi sınıfı içinde ve kitleler arasında CHP'nin, karizmatik yanı ağır basan önderi Ecevit'ten de kaynaklanan «demokrasi» ve «sosyal adalet» havariliği, CHP-MSP koalisyonu döneminde 12 Mart sonrası affın gerçekleştirilmesi ve kimi özgürlüklerin fiili olarak kullanılmaya başlaması, bu «umud»un pekişmesine yol açmış, Kıbrıs olayı ile Yunan cuntasına karşı «demokrasi» mücadelesi verildiği gerekçesinin ardında iç sorunlar (vaadler) ertelenmiş ve toplum milliyetçilik sarasına sürüklenmişken bu koalisyonun CHP'nin darkafalı tutumu ile dağılması ve MC'nin kurulması ile karşıt-dü-

zen bir sol hareketin oluşturulamaması, CHP'nin «umud» olma vasfını daha da pekiştirmiştir.

Böylece 1977 Haziran seçimlerinde MC döneminin getirdiği terörün ve ekonomik darboğazın daralmasının yolaçtığı tepki ile kitleler 1973 seçimlerinden daha yüksek oranda CHP'ye belbağladılar. 1977 seçim sonrasında Ecevit'in kurduğu ve güvenoyu alamayan azınlık hükümetinin programı «demokratik» bir program olmak bir yana CHP programının silik bir kopyası olamayacak kadar ondan uzaktı. Bu program aslında CHP'nin lafzi değil fiili programıydı. İşçi örgütlerinin kesin desteği baştan sağlandığından özellikle sermaye çevrelerinin kazanılması için elden gelen yapılmıştır.

İkinci MC döneminde faşist terörün dünyada bugün eşine az raslanır yükselişi, toplumsal ve iktisadi çözülüş, toplumsal muhalefeti organik olarak değil fiili olarak yine CHP'nin çevresinde topladı. Tüm gelgitlerden sonra, CHP ağırlıklı da dense, birbuçuk yıldır CHP hükümeti, bu düzen içi «demokratik» alternatifin tarihsel olarak ne anlama geldiğini fazlasıyla kanıtlamıştır.

III

Ülkenin siyasal konumu bir ataletle belirlenmektedir. Sınıf mücadelesinin çeşitli düzeylerinin bileşkesi, tüm dengesizliğine ve güçsüzlüğüne, bunalımın iktidarı boyunca sürmesine karşın CHP ağırlık hükümetin varlığını sürdürmesini sağlamıştır. Ne düzen içi ne karşıt düzen bir alternatifin parlamentoda, devlet güçlerinde (ordu), sokaklarda, varoşlarda, fabrikalarda yaratılamaması CHP'ye hükümet olma avantajını kullanma olanağını alabildiğine sunmuştur. Bu arada yönetici sınıfların güçlü hükümet formülü isteği herzaman diri kalmıştır.

CHP iktidara geldiğinden bu yana burjuvaziye verdiği tüm açık bonolara karşın burjuvaziden açık ve kesin bir destek bulamamış ve son günlerde ipler iyice kopmuştur. CHP için işçi örgütleri ile 1973 hatta 1977 benzeri bir ilişki de artık hayal olmuştur. Ve bugünkü durumda CHP ne burjuvazinin ne örgütlü işçi sınıfının kesin desteğine sahiptir ama parlamenter sistem içinde başka bir seçenek olmadığı gibi bir askeri diktatörlük ihtimali de sözkonusu değildir. Zaten CHP de şu ana kadar kendisine toplumsal sınıflardan organik bir destek sağlamaktansa, sağlam güçlü bir devlet anlayışını işleterek yukardan sınıfların denetleyicisi ve yolgöstericisi olmaya niyetlenmektedir. Sınıf mücadelesinin en keskin boyutunda CHP tarafsız bir pozisyonla çelişkileri törpülemek istemektedir. Faşistleri karşısına almadan faşizmi ezmek, sermayeye cephe almadan «hakça insanca bir düzen» kurmak, olağan durumlarda sağlayamadığı demokrasiyi sıkıyönetimle genişletmek —Cumhuriyeti kurtarmak için imparatorluğu ilan etmek— evet bonapartizm bu felçleşmiş ortamda at oynatmaktadır. Kılıcı yoktur ama eli bir başkasının kınına rahatlıkla uzanmıştır, bıyığı Wilhelm değildir ama onu kimi ateşli söylevlerde takmaktadır, üniformasızdır - tüm tehlike de burada yatmaktadır.

IV

Türk kapitalizmi bağımlılığın katmerleşmesi yolunda aldığı son kredilerle ancak durgunluğu sağlama alabilecek ve bundan sonraki yakın bir krizde çok daha derin bir biçimde patlama yoluna girebilecektir. Bu yol özellikle siyasal krizin devrim ya da karşı-devrim yönünde derinleştirilmesi ile belirleyici bir ilişki içindedir. Eğer burjuva toplumu böylesine bir gelişim içinde kendini yeniden düzenleme olanağını sağlaya-

bilir ya da karşı düzen hareketlere karşı bu olanağını koruyabilirse, uluslararası boşlukları değerlendirerek varlığını sürdürmeyi rahatlıkla sağlayabilir. Bunun için de sistem ister parlamenter ister başka bir rejimle yönetiliyor olsun devletin güçlendirilmiş olması gerekir. Bir devrim öncesi durumda baskı aygıtları yeterince gelişmemiş bir burjuva toplumu, devrimci durumda varlığını ancak çok özgül tarihsel avantajlarla sürdürebilir, daha çok ihanet eden işçi önderlikleri burjuva toplumunun kendisini yeniden düzenlemesine imkan verir. Böylesine bir hazırlık döneminde (önümüzdeki dönemde) devletin güçlendirilmesine yönelik girişimlere karşı yürütülecek mücadeleler bu açıdan küçümsendiği taktirde gelecekte onarılması olanaksız durumlara yol açabilir.

İçinde bulunduğumuz günlerde siyasal alanda burjuva siyasal kurumlarının manevra alanı oldukça daralmış ya da felçleşmiş durumdadır. Dün, bugün ve yarın siyasal temsillerle iktidar bloğu arasında giderilmeyecek kopukluklar devletin güçlendirilmesi yolundaki çabaların yetersiz kalmasına neden olmaktadır. Bu şimdilik emekçiler lehine bir boşluk yaratmaktadır. Bu boşluk toplumsal muhalefeti yönlendirecek bir önderliğin ya da bir cephenin çalışmaları için uygun bir ortam sunmaktadır. Bu ortamın önümüzdeki dönemde, tüm olası gelişmelere karşın, toplumsal sınıflar arasında geçmişte kurulan ve yakın geçmişte kurulabileceği inancı taşınan dengenin fiilen mümkün olamayacağından hareketle, varlığını sürdürebilmesi mümkündür.

V

Türkiye'de sınıf mücadelesinde boy gösteren örgütler, gruplar, akımlar, kurumlar; devlet, hükümet gibi unsurlar organik bir bütün oluşturmak bir yana

aralarında ve herbiri kendi açısından bağlantılardan yoksundur.

Bunun en açık örneğini işçi sınıfı ile çeşitli düzeylerdeki işçi örgütleri arasında görebiliriz. İşçi sınıfının siyasal partiler düzeyinde varlığı ancak oy kullanma açısından sözkonusu olabilmektedir. İşçi sınıfı bu noktada tercihini CHP lehine kullanırken, sendikal alanda ilkiyle orantısız bir biçimde «sol» bir liderliğe sahiptir. Ne ki bu sendikalar lafzen ne kadar 'sol' olurlarsa olsunlar siyasal tutumda CHP'yi zorlamamaktadırlar. Hemen şunu söyleyebiliriz ki tabanın zorlaması ne olursa olsun, sendika bürokratları düzene karşı, faşizme karşı bir mücadelenin sorumluluğunu üstlenebilecek nitelikte değildirler. Yani bu liderlik sınıfı hareketlendiremeyeceği gibi sınıfı dizginleyemez ve denetleyemez. 1979 1 Mayıs'ında CHP ile DİSK bürokrasisinin şeklen karşı karşıya gelmesi aldatıcıdır. 'Ok yaydan çıktıktan sonra' DİSK bürokrasisi uygun şartlarda teslim olmanın yollarını aramış ve bulmuştur.

Ekonominin nisbeten iyileşme döneminde ve özellik CHP'nin muhalefet olduğu dönemlerde, TKP uzantılarının işçi sendikalarında henüz etkin olmadığı günlerde, işçi sınıfının en ileri kesimlerini artan oranda bağrında toplayan DİSK uzun süredir geçirdiği iç bunalımlardan ötürü, şu anda ve bu haliyle ve hemen sözkonusu olabilecek başka türlü yönetimlerle, önümüzdeki hazırlık döneminde işçi sınıfının kazanılmış haklarını bile savunmaktan acizdir.

DİSK bugün için fiilen parçalanmıştır ve mevcut yapı içinde bu parçalanmışlığın şeklen giderilmesi bile TKP ile CHP arasında yapılacak pazarlıklara bağlıdır. Bugünkü liderlik tam anlamıyla bonapartist bir karakterdedir ve hemen hemen tabanda etkinliğini yitirmektedir. Yönetimdeki kimi liderler kendi sendikalarında çoktan elenmişlerdir bile. İşçi sınıfının, çe-

şitli alanlarda ve düzeyde olduğu gibi, sendikal birliğinin sağlanması yolunda mücadele mevcut sendikal liderliklerle mümkün değildir. Bu önderlikler yalnızca kendi önderliklerini pekiştirmekten başka bir işe yaramazlar.

Oldukça kesikli dönemler yaşayan işçi sınıfı son yıllarda durumun gittikçe kötüleşmesine karşın suskun kalmıştır. Sendika bürokrasisinde liderlik için yarışan akımlar, gruplar arasında sıkışmışlardır. Sosyalizmin birleştiriciliği ve mücadeleciliği konusunda ellerinde ve gözlerinin önünde hemen hemen hiçbir güvenceli örnek yoktur. Bütün bunlar sınıfın oldukça aşırı noktalarda tepki gösterebileceğini ya da tepkisiz kalabileceğini göstermektedir.

İşçi sınıfının birliğini sağlama yolunda farklı kitlesel işçi örgütleri ancak sendikalarda olmakla birlikte, bu sendikaların yapıları, işleyişleri sendikalar içinde yine de en ileri konumda olan DİSK'in bile ilk elde böyle bir çalışma için doğrudan elverişli olmadığını gözden uzak tutmamalıyız.

İşçi sınıfının siyasallaşması yolunda BİC (Birleşik İşçi Cephesi) taktiği en temel tarihsel kazanım olarak gündemde durmaktadır. Sosyalist hareketle, işçi hareketi arasında benzeri az görülen kopukluk gözönüne alındığında, böylesine bir taktiğin gereği olan işçi örgütlerinin hemen hemen yokluğu ya da elverişsizliği gözönüne alındığında BİC somut durumun somut tahlilinde bize farklı düzeyde bir görevi de yükümlemekte, bu yolda başka bir taktiğin de gündeme getirilmesi yolunda mücadele etmemizi gerektirmektedir.

Bu noktada küçük burjuvazinin ve ezilen ulusun konumu da farklı düzeylerde olmakla birlikte aynı toplumsal kargaşanın diğer bir boyutunu en az o kadar şiddetle belirtmektedir.

Sistemin kısa vadeli üretilmesi yolunda küçük burjuvazinin çeşitli kesimlerinin (üretim ve serbest kesimdekiler işlerini yitirmek ya da küçülen çapta sürdürmek, kamu sektöründe çalışanlar gelirlerinin ciddi tehditler altında bulunması, kırsal kesimdekiler ise yaygın gizli işsizliğe daha da gömülmek, tehditi altındadırlar) hoşnutsuzluğunun katmerleşmesini engelleyecek hiçbir mekanizma uygulanamamaktadır.

Hemen hemen siyasal partiler düzeyinde taleplerini dile getirmekten aciz olan ve ancak çeşitli partilerin uygun gördükleri çıkar çevresinde pay alma olanağına sahip olan küçük burjuvazi, böyle bir dönemde örgütlü güçler karşısında doğrudan bir etken olmaktan uzaktır.

Burjuvazi ile proletarya arasında yapılması istenen pazarlıklarda küçük burjuvazinin temsil edilmeyişi anlamlıdır. CHP ise buna ideolojik olarak da ihtiyaç duymamaktadır. Çünkü a) Toplumun örgütlü güçleri dışında kalan küçük burjuva kesimlerinin siyasal alanda bağımsız yerleri yoktur. b) Küçük burjuvazi toplumun temel ve anahtar bir kesimi işlevinde değildir. c) CHP'nin kendisi tarihsel olarak bu temsile kendinden başka bir aday görememekte ve tanımamaktadır.

Bu durumda küçük burjuvazi, toplumda 'dengeci' bir işlev görecek mekanizmaların yokluğundan ya da varolanların işlememesinden ötürü, kendi taleplerini bu tür 'tarihsel uzlaşmalarla' ifade etmekten aciz olduğu için, 'resmi' yolların dışında kendini dile getirmenin yollarını arayacaktır. Açıkçası küçük burjuvazinin radikalleşmesini engelleyecek siyasal bir yapı ve seçenek gittikçe uzak bir ihtimal olmaktadır.

CHP'nin tanımamasına karşın başıboş, güçsüz küçük burjuvaziyi şimdiden temsil etmeye başlayan faşist hareketin karşısında eğer sosyalist hareket küçük burjuva kitlelere demokratik bir program önere-

mez ve bunları o yolda ikna edemezse faşist parti önündeki üç milyonluk hedefe rahatlıkla varabilir, Türkiye'deki küçük burjuvazi bundan daha fazlasını da üretebilir. Devrimcilerin bugüne kadar boş bıraktıkları alanlardan biri olan işsizlerin örgütlenmesi, yaşama standardı düşen kitleler içinde çalışma bugün her zamankinden fazla gündemdedir. Yoksa bugün faşist harekete karşı yürütülen siper mücadelesi yarın kitlesel boyut kazandığında iş işten geçmiş olacaktır.

İran devrimi Türkiye'de süregelen bunalımlı ortamda pekiştirici bir rol oynamıştır. Orta-Doğu'nun henüz kesinlik kazanamamış olan siyasal mozayiği Kürt halkının bağımsızlık mücadelesine yeni olanaklar sağlamıştır. Kürt önderlikleri geçmiş birçok ayaklanma döneminin aksine güçlü bir merkezileşmiş önderlikten yoksun olmalarına karşın daha deneyimli ve daha bilinçlidirler. Yine de yakın zamanda ancak çok merkezli önderlikler Kürdistan'ın kurtuluşu yolunda ayrı ayrı mücadelelerini tek bir hedefe bir anda vurma yolunda birleştirebildikleri takdirde tarihsel işlevlerini yerine getirebileceklerdir. Şimdilik bu tür girişimler, Kürt önderliğinin yetiştiği siyasal arena olan bölgedeki ezen ulus devrimcileri arasındaki ilişkilere paralel olarak hemen hemen yoktur. Ezen ulus devrimcilerinin bu konudaki tutumlarının ne kadar enternasyonalizmden uzak, dar, günlük çıkarlarla yürütüldüğü de gözönüne alındığında Kürt ulusu kendisi üzerine yürütülecek operasyonlarda, hem öndersiz hem de en doğal müttefiklerinden yoksun olarak bir kez daha yenilecektir.

Orta-Doğu'da mevcut devletlerden herhangi birinin Kürt ulusu üzerinde yürüteceği operasyonunun başarıya ulaşması, Kürt halkının yenilmesi bölgedeki

tüm ulusların devrimci mücadelelerinin de büyük bir yenilgi alması ile eş anlamlıdır. Böyle bir yenilginin izlerini silmedikçe işçi sınıfı kendi bağımsız yoluna devam edemeyecektir.

....

....

Bütün bunlar kısaca sınıf mücadelesinin olağan bir evrim döneminde değil, bir dönüşümün eşiğinde, oldukça karmaşık bir dönemde olunduğunu göstermektedir. Bu dönemin mutlaka bir devrim öncesi duruma karşılık düşeceğini söylemek, sistem içi düzenlemelerin olanaksız olduğunu söylemek, en azından kitle hareketinin konumunu mekanik bir anlayışla ele almayı gerektirir.

Bir devrim öncesi durumda kitle hareketliliği için devrimci bir parti belirleyici olmasa da devrim öncesi durumdan devrimci duruma geçişte önderlik önemli bir etmendir. Böyle bir kurmaylar heyeti yoksa kendiliğinden kitle hareketinin yükselişi bir reaksiyon dönemi ile kapanır.

Önümüzdeki dönemde sınıf mücadelesinin devrimci mücadele için engin olanaklar sunacağı çıkarsaması sonuç için bir garanti değildir. Eğer devrimci-devrim öncesi durum patlak verdiğinde, bugünden o güne gerekli hazırlıklar yapılmamışsa, sistem kendi içinde sınıf mücadelesinin düzeyine ve şiddetine göre yeni bir alternatif çıkaracaktır... **böyle bir durumda rejimin alacağı karakter üzerine son sözü ordu söyleyecektir.**

VI

Seçim propagandasını çalışan kitlelerin çıkarına yönelik yürüten CHP'nin iktidarı yapısal olarak bunu gerçekleştirmek yeteneğinde olmadığını ispatlamış-

tır. Olağan koşullarda yapması mümkün olabilecek kimi demokratik bile denemeyecek liberal görevleri dahi bir kenara itmiş ve kendi sürekliliğini sağlamak, devleti güçlendirmek için kitlelerin demokratik taleplerine sırt çevirmiştir. «Demokratik sol» hiçbir önlem almadığı gibi toplumun özgürlük alanınıda bir adım atmasına dahi engel olacak önlemleri gündeme getirmiştir.

Kitleler bunu yaşamakta ve görmektedirler. Ama henüz CHP dışında seçenek de görmemektedirler. Siyasal yönelişleri kilitlenmiştir. Parlamenter sistem bugüne kadar yaşanmış ve varolanların bileşiminden kökten farklı, kitlelerin taleplerini kucaklayacak bir seçenek üretemez.

Ve artık çalışan yığınların kendi bağımsız çıkarlarının savunulması, korunması, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması yolunda hiçbir düzen partisine güvenmeleri için bir gerekçe kalmamıştır. Tarihsel olarak hepsi gereğinden fazla denenmişlerdir. Aralarındaki tüm farklılıklara rağmen hepsi için, çalışan yığınlar yalnızca kendi çıkarları doğrultusunda birer araç oldukları sürece anlamlıdırlar. Kitleler, bunu aşmaya, toplumsal mücadelede kendi bağımsız yolları ve istekleri ile mücadele etmeye giriştikleri her durumda karşılarında düzen partilerinden birini, birkaçını ya da toptan görmektedirler.

Düzen içi alternatiflerin ne tür tezahürlere sahip olabilecekleri günübirlik öngörülemese dahi, bu alternatiflerin çözümsüzlüğü üzerine kitlelerde ciddi kuşkular yeretmiş, işçi sınıfı kendiliğinden ve bir başına kimi sorgulamalarda bulunurken, hiçbir öndersik, şu ya da bu içerikte programatik bir yaklaşımı sınıfa sunan hiçbir önderlik yoktur. Böylece düzeni sorgulamanın eşiğine gelen işçi sınıfı büyük oranda birbaşına kalmıştır.

Çalışan yığınlar, sömürülen ezilen kitlelerin, ezen

ve sömürenler arasında kurulmaya çalışılan ve çalışılacak tüm ittifaklar bir kez daha ezilen ve sömürülen kitlelerin boyunduruğa vurulması ile sonuçlanmaktadır. CHP bunun en gelişkin örneğini vermesi açısından toplumda siyasal eğitimin en yüksek noktaya varmasına yolaçmıştır. Görevimiz; bu en gelişkin örneğin bağrında, kapitalist sistemin çelişkilerini ve iflah olmazlığını kanıtlamak ve emekçi kitlelerin bağımsız örgütlenmesini sağlamak, siyasal yönetime bizzat girmesi için gereken ortam hazır olduğunda iktidarın fethi yolunu göstermektir.

Kapitalist sistemin iç çelişkilerinin ilk kez bu kadar açık ve derin sergilenmesine karşın, bunu politik olarak yorumlayacak ve kitlelere günlük mücadelelerinde, sosyalist devrimin programı ile güncel talepler arasında köprü kuracak bir önderlik hâlâ yoktur. Ulusal sorun, tarım sorunu, kazanılmış hakların savunulması ve yaygınlaştırılması uğruna gerekli olan çalışan ve ezilen kitlelerin bu yolda kendi örgütlerinin kurulması için verilecek mücadele için kitlelerde gerekli potansiyel vardır. Bu tür bir dizi eylem ve mücadele kitlelerin günden güne düşen hayat standartlarının korunması ve iyileştirilmesindeki gereksinimde en azından çoktan ortaya çıkmıştır. Ama böylesine bir çalışma yöntemini, işçi sınıfının tüm ezilen kesimlerin birliğini sağlamaya yönelik bir örgütlenme anlayışını öngören hiçbir «sol» grup yoktur.

Devrimci Marksist hareketin görevi kendi programının propagandasının uğruna mücadele verirken çeşitli devrimci eğilimleri somut bir platform üzerine çekmek, belirgin ayrılıklar içinde dahi ortak noktalar saptayarak bir birleşik eylem cephesi ile anti-kapitalist bir yönelişte anti-faşist mücadelenin yürütülmesi yolunda kendi tarihsel görevini yerine getirmektir.

VII

Her türlü cephenin taktik bir sorun olduğu gözönüne alınarak, böyle bir önerinin gerçekleşme garantisini aramanın yerine böyle bir önerinin tarihsel niteliğini değerlendirmeli ve onun propagandasını yapmalıyız.

Hareketimizin güçsüzlüğü önerimizin geçersizliğinin bir gerekçesi olamaz. Önerimiz gücünü tarihsel deneyime dayanmaktan almaktadır. Bizimle bu öneriyi gerçekleştirmeye niyetli olmayanlar kendi aralarında bunu gerçekleştirmeyi denesinler. Bizim için önemli olan programdır. Ama böylesine bir programı uygulamak için gerekli politikalardan sosyalist hareket yoksundur. Program bir bütündür. Kimse bu programı kısmen gerçekleştirmeye niyetlenerek başarıya ulaşamaz. Kimse eklektik bir anlayışla dünya işçi sınıfı hareketinin kazanımlarını, kitlesel çalışma yöntemlerini reddederek kendi karma önerileri uğruna tahrif edemez.

Cephe katılanlar arasında siyasal mücadelenin kesilmesini değil aksine çok daha somut bir alanda kitle mücadelesinin içinde sürdürülmesini getirir. Yani sınıf mücadelesinin gerçek alanı içinde farklı siyasal akımlar devrim stratejilerinin ne kadar devrimci olduğunu kanıtlayabilecek olan taktiklerini daha geniş bir alanda tartışma ve uygulama olanağına sahip olacaklardır. Proletaryanın tarihsel çıkarlarını temsil ettiklerini iddia eden tüm akımlar böylesine bir mücadeleden kaçınmak için haklı hiçbir sebebe sahip değillerdir. Ama böyle bir mücadele alanından kaçtıkları, lafta sol yaklaşımlarla bu tür bir çalışmanın reformist bir içerikde olacağını söyledikleri sürece yalnızca kendi sekterliklerini tanıtlayacaklardır ve gitgide kitlelerden, sınıftan kendilerini tecrit edeceklerdir. Bu noktada güncel durumda tarihsel görevin ağırlıklı yanını oluşturan faşizme karşı mücadeleyi de

darmadağınık, merkezileşmeden kaçan güçlerle yapmayı tercih ettikleri için asla dönemsel olsa bile başarı kazanmayacaklardır, yani anti-faşist mücadeleyi anti-kapitalist bir yönelişde sürdürmek bir yana, bir süre için dahi faşizmi sindiremeyecek ancak kimi kısmi ve yerel ataklar ve başarılarla yetineceklerdir.

Gün geçmiyor ki devrimciler arasında programlı bir birleşik eylem cephesinin kurulması sağlanmadan mevzileri korumanın da olanaksız olduğu ispatlanmasın. Kimi merkezcilerin yumurta kapıya geldikten sonra çok acil ve hatta kaçınılmaz durumlarda yalnızca kendi politik ve fizik varlıklarını korumak için böyle bir girişimde bulunmaları ile önerimiz arasında hiçbir benzerlik yoktur. Gerçi önerimiz somut durumda esas olarak savunma dinamiğine bağlı olduğundan yukardaki gerekçeyi de şeklen içermektedir, ne ki biz herhangi bir akımın kendine has sorunlardan kalkınmadan, fiili durumları beklemeden, işişten geçmeden, geleceğin toplumunun şimdiden inşası yolunda, anti-kapitalist yönelişte örgütler, kurumlar kurulması için mücadele edilmesi gerektiğini söylüyoruz. Bu bir anda başarıya ulaşacak bir öneri değildir. Yalnızca 'aklı başında' önderliklerle sağlanacak bir öneri değildir, ancak ve ancak sınıfın yoğunlaşan ve ileri işçilerin artan yönetimsel katılımları ile gerçekleşecek bu onsuz olmaz yol, aynı zamanda dünya sosyalist devrimi yolunda çoktandır unutturulan ama kitlelerin bürokratik boyunduruktan kurtuldukları her anda yeniden canlanan şanlı Sovyet Devriminin yoludur.

VIII

Biz devrimci marksistler olarak herşeyden önce sınıfın doğrudan örgütlerinin ve bizzat sınıfın kendisinin ancak zaferi elde edebileceğine ve sağlamlaş-

tırabileceğine inanırız. Bugünkü somut durumda DM'lerin dışında açık olarak böyle bir yönelişe sahip hiçbir akım yoktur. Bu durumda DM hareketin güçsüzlüğünden kalkarak kendi yapamadıklarını başka akımlara yüklemek gibi ampirik bir yaklaşım içinde bulunduğu sanılmamalıdır. Herşeyden önce önerimiz bugünkü mücadele hedeflerine nihai darbeye yönelik bir içerikte örgütler, anlayışlarla donanmayı gerektirmektedir.

Nihai darbe için her iki taraf için de vakit vardır ve o vakte kadar papağan gibi birleşik işçi cephesi taktiğini bıktırırcasına tekrarlamak hem nihai darbeye hem bugünkü güncel mücadeleye pratik fazla birşey katamayacaktır. Aşırı sol lafazanlar gibi günlük sorunlardan, mücadelelerden kaçınıp, bunları görmezden gelerek sınıfın sosyalist hareketle kopukluğunu yoksayarak devrim sarasına tutulmak bizi batağa sürükleyecektir. Biz sınıfa karşı günlük görevlerimizi, sınıfın örgütlenmesini bir an için bile gözden uzak tutmuyoruz. Ama bunun için yapılması gereken, buna öngelen taktikleri de, güçsüzlüğümüze bakarak ileri sürmekten savunmaktan ve vargücümüzle uygulamaya sokmaktan kaçınmamalıyız.

Evet bugünkü durumda sosyolojik olarak devrimci hareket küçük burjuva katmanlar arasında sıkışmış kalmıştır. Buna bağlı olarak da bu hareketlerin (varsa) programları bu sınıf kıskacı içinde burjuva devletinin imhasına gerçekçi olmaktan çok lafzi olarak yöneliktir. Ne ki bir çok sol akım bu kıskacın ya bilincine varmıştır ya da bu kıskacın içinde sıkışıp kalmaktan yeni yollar ve yeni yöntemlere potansiyel olarak ihtiyaç duymaktadırlar. Somut durumda bu hareketlerin sınıfla doğrudan bir kaynaşma yerine kendilerini sınıfa ikame ettikleri de doğrudur. Bütün bu olumsuzluklar zaten sözü edilebilecek hareketlerin karakterinden ileri gelmektedir. Onların en büyük ek-

sikliği devrimci bir programa sahip olmamalarıdır. Ama biz onlara böyle bir program hazırlamaktan sözetmiyoruz. Bu program (Geçiş Programı) bizim özprogramımızdır ve farklı siyasi akımların birlikte uygulayabilecekleri bir program değildir. Burada önerilecek olan bir devrim programı değil açık açık bir savunma programıdır. Bu savunmanın dinamiğinin ne tür açılımlar kazanacağı üzerine tahminler yürütmek mümkündür. Ama her savunma ittifağında olduğu gibi savunma sonrası için bir garanti aramak devrimcilerin değil memurların işidir.

Devrimci Birleşik Cephe'nin eylem programı hiçbir akımın kendi öz programı olmadığı gibi programların basit bir ortalaması da değildir. Bu program savunma için gerekli olan esas unsurun sınıfın örgütlenmesinin sağlanmasına yönelik olacaktır. Bu program anti-faşist mücadelenin anti-kapitalist bir yöneliş ve içerikte başka bir deyişle burjuva devletine karşı mücadele içeriğiyle donanmış olacaktır.

Ne bir devrimci durum yaşıyoruz ne de bir devrim öncesi. Bir devrim stratejisi tartışması uğruna savunmanın ortak olarak yürütülmesine karşı çıkacak her grup tarih önünde asla kendini haklı çıkaramayacaktır. Yarın güçler iyice dağılmış, burjuvazinin baskısı çeşitli varyasyonlarla birkat daha artmışken, faşizmin ya da her türlü baskının gerçek kaynağını oluşturan burjuva toplumunun kitleler önünde sergilenmesi ve kitlelerin kendi gerçek çıkarlarını kavramaları çok daha zor ya da çok geç olacaktır.

İşçi hareketi, emekçiler, ezilenler, sosyalist hareket bugün tam anlamıyla bir savunma bilincinde olmak durumundadırlar. Bunu kitlelere göstermeliyiz. Kitlelere bizim saldırgan, kan dökücü, terörist olmadığımızı bu niteliklerin gerçekte burjuva toplumunun göstergesi olduğunu, bizlerin ise teröre, baskıya, sömürüye cinayetlere karşı olduğumuzu ve bunların

kalkması için mücadele ettiğimizi anlatabilmeliyiz. Onlara bu mücadelenin hiç de saf bir ortamda tecelli etmeyeceğini, etmediğini anlatmalıyız. Ve herşeyden önemlisi de tehlikenin esas olarak kendisine yönelik olduğunu açıklamalıyız. Kitlelerin kendilerini savunmaları gerektiğini aksi halde varolan tüm kısıtlı haklarının bile bir anda ellerinden alınabileceğini, bugün tek tek devrimciler gençler üzerinde yürütülen baskı ve cinayetlerin gerçekte kendilerine uygulanacak baskının kilometre taşları olduğunu, sıranın onlara geleceğini ve o zaman iş işten çoktan geçmiş olacağını anlatmalıyız.

IX

Türkiye'de devrimci marksist hareket sınıf mücadelesinin hiç de sakin olmayan bir döneminde, çeşitli sol grupların siyasal arenayı parselleyip kendi mülkleri gibi gördükleri alanlara başka hiçbir sol grubu sokmamak için akla gelebilecek her türlü yöntemi reva gördükleri, faşizmin benzersiz bir sıçramayla planlı bir gelişmede bulunduğu, burjuva toplumunun her yönde tam bir istikrarsızlık içinde sürüklendiği, siyasal keşmekeş içinde ne kitlelerin ne de kadroların ne kadar farklı ne kadar doğru olursa olsun yeni bir alternatife kolay kolay kulak vermeyeceği bir ortamada sesini yükseltme gücünü gösterebildi.

Bu evrede devrimci marksist hareketin görevleri gücüyle sınırlıdır. Ve hareketin esas gücü de uluslararası programından kaynaklanmaktadır. «...savunduğumuz ilkeler ve yöntemler, tarihin en önemli olaylarında, zaferde olduğu kadar yenilgide de sınanmıştır. Bunlar kendilerine bir yol açacaklardır.» (Troçki) Bu noktada esas görevimiz programımızın propagandasını yapmak ve bunun gereklerini bir eylem programında somutlayarak onun propagandasını yapmak,

bu yolda hayalciliğe kapılmadan, ültimatomculuğa sapmadan, devrimci önderlik adına tarih sahnesine çıkmış olan çeşitli eğilimlere bu eylem programı çerçevesinde faşizme karşı, burjuva devletinin baskılarına karşı savunma odakları oluşturma yolunda bir kampanya açmaktır.

Böyle bir kampanyayı başarılı bir biçimde gerçekleştirmek için devrimci marksist hareketin fiili gücünün hemen hemen olmadığını biliyoruz. Ama bizim gücümüz önerimizi uygulayabilme kapasitemizden değil önerimizin acilliğinden ve tarihsel zorunluluğundan kaynaklanmaktadır.

A

Sosyalist siyasal akımlar arasındaki tüm ayrılıklara karşın en azından kimi akımlar arasında ortak mücadele yürütmenin olanakları vardır. Bugüne kadar açık ve ilkelere dayalı olmasa bile bunun kimi örneklerini görmek mümkündür.

Ne ki bugüne kadar görülen yaygın seçim ittifakları ile (örneğin sol merkezcilerle tirancılar arasında) önerimiz arasında hiçbir bağlantı yoktur. Sözü edilen ittifaklar ya siyasi hınçlara ya da «devrimci-revizyonist» gibi sınıfa değgin, sınıfa yönelik olamayan sahte kutuplaşmaya zemin hazırlamıştır. Devrimcilerin birliği anti-revizyonizm yada Çin ve Rus bürokrasisinin temsilcilerine karşı olmak gibisine yetersiz bir temelde yükselemez.

Hele 'demokrasi' adına demokratik kitle örgütlerinin yönetimini ele geçirmek ve öteki akımları dışlamaktan başka bir işe yaramayan bu tür ittifakların başka yerlerde tam ters akımlar arasında yapılması, bu tür ittifakların ne kadar sahte olduğunu kanıtlamaya yeterlidir.

Devrimci örgüt ve akımlar arasındaki ittifak an-

cak bir eylem programına dayanabilir. Ancak böyle bir eylem programında anlaşan akımların arasındaki ittifak anti-faşist mücadelenin sağlıklı temellerde, yani bizzat çalışan kitleler tarafından yürütülmesini sağlayabilir.

Böyle bir eylem programı doğal olarak bu tür seçim ittifağını da içerir. Ama ne olursa olsun yönetimi ele geçirmeye yönelik bir anlayışla değil her türlü çalışmayı bu eylem programının propagandası için bir araç olarak görerek.

B

1. Faşist hareket ikinci dünya savaşından bu yana en büyük sıçramasını yapmış, ülke sayısı ve etkinliği açısından ikinci dünya savaşı öncesi bir duruma doğru yürümektedir. Faşizm insanlığın bir kaderi değildir. Emekçi sınıfların ezilen ulusun gerçek çıkarlarını temsil eden bir program uğruna, burjuvazinin hiçbir kesimi ile uzlaşmadan, sınıfın ve emekçi kitlelerin, ezilenlerin doğrudan örgütlerinin yaratılmasına yönelik mücadele ile yarın kitlelerin faşist katliama ya da her türlü baskıya karşı kendilerini korumaları ve kendi dünyalarını kurmaları için gerekli araçlar sağlanacaktır.

Devrim formülasyonları, toplumda sınıfların mevzilenmesi üzerine görüşleri ne olursa olsun burjuva devletine karşı mücadelede burjuvazinin herhangi bir kesimi ile ittifağı ihanet olarak gören her siyasal örgüt ya da akım bu noktada birlikte davranmamayı haklı gösterecek hiçbir gerekçeye sahip değildir.

Faşist hareketin merkeziliği karşısında bugün nicel olarak faşist çetelerden hiç de güçsüz olmayan ama dağınıklığın verdiği zayıflıkla, büyüklüklerinin kof, giderek kendi kendini yiyen bir yapıda bulunmasından ötürü sol hareket tarihsel olarak faşizme kar-

şı bu mahkumluğunun cezasını çok ağır ödeyecektir. Eğer faşist darbe anı gelmeden, birleşik bir eylem cephesi ile, önceden savunmayı örgütleyemezse iç savaş anı gelip çattığında iş işten çoktan geçmiş olacak ve kitleler kurmaysız ordular gibi yenilgiye sürüklenmiş olacaklardır.

2. İşçi sınıfı, dünya işçi hareketinde uluslararası deneyimden uzak, oldukça kesikli bir mücadele eğrisi göstermektedir. Henüz bağımsız varlığını eylemsel olarak göstermiş değildir. İçinde yaşadığımız ve bundan sonra gelecek günler kitle çalışması için elverişli koşullar sunarken, devrimci hareketin tüm çizgileri ile henüz işçi hareketi ile gerekli organik bağı kuramadığı gerçeğinden de hareketle, ikisi arasındaki kopukluğun bir an önce giderilmesine girişilmelidir. Sınıfın siyasal eğitimi konusunda farklı farklı akımların sınıfın birliğinin sağlaması, sınıfa karşı sınıf cephesinin kurulması yolunda ortak mücadelesi mümkündür. Bunun için faşist olmayan, devletle bütünleşmemiş olan her işçi örgütü, her demokratik kitle örgütünün yaşaması için ortak mücadele edelim. Onların da bizim mücadelemize destek olmalarını sağlamaya çalışalım. Ama onlar desteklemezse bile biz onların mücadelelerini değil siyasal yaşama haklarını savunalım. Çünkü daralan her çember gerçekte işçi sınıfını, çalışan kitleleri ve ezilen ulusu kıskaca almaktadır. Önderliklere bakıp kitleleri savunmasız bırakamayız. Önderlikleri ancak kitleler önünde, mücadele içinde açık pozisyonlarıyla deşifre edebilir ve kitleleri bu köhnemiş önderliklerden kurtarabiliriz.

3. DBC işçi sınıfı içinde varolan reformist ve revizyonist akımların hareketin dışına atılmasını öngörmez. Bu cephe sendikalarda çeşitli tipte işçi örgütlerinde demokratik kitle örgütlerinde sosyalist demokrasinin yerleşmesi için mücadeleyi öngörür. Faşist ve sarı olmayan CHP ve TKP gibi devrimci olmayan akımla-

rın, söz haklarını, eylem haklarını kabul eder ve savunuruz ama kitlelere bu hakkın ancak her akımın mücadeleye katıldıkları oranda sağlamaları gerektiğini anlatırız. Sınıf içinde, demokratik kitle örgütlerinde yer alan çeşitli akımların tasfiyesine ancak kitlelerin kendisi karar verebilir. Bu da en açık şekilde devrim döneminde devrimci olmayan akımların işçi sınıfı içinde artık ses bulamamaları ile açığa çıkar. Siyasal kanılarından dolayı kimsenin ve hiçbir grubun, sarı ve faşist olmadığı sürece, tasfiyesine izin vermeyelim. Herkesi işçi sınıfı içinde, çalışan kitleler ve ezilen ulus için, doğrudan örgütler için ve bu örgütler içinde açık mücadeleye sürükleyelim. İşçiler, çalışan kitleler, ezilenler önünde ve içinde yapacağımız tartışmalar ortak mücadelelerle bezendikçe ancak günlük çıkarların savunucusu olabilecek olan reformist ve revizyonistler nesnel olarak yaşama alanlarını gittikçe daralmış bulacaklardır.

*
* *

Troçki'nin Arşivi Açılırken:

ŞU AN TARİH

İki yıl önce kurulan Leon Troçki Enstitüsü başlıca görev olarak kendine 1933-1940 döneminden başlamak üzere Leon Troçki'nin Yapıtları'nın fransızca basım işini almıştı.

Eldeki malzemeler Leon Troçki'nin 40 yıldan önce açılmamak kaydıyla ABD'de Boston yakınlarındaki Harvard Kütüphanesi'ne sattığı «kapalı arşivlerin» açılmasıyla hissedilir ölçüde zenginleşti.

Pierre Broué burada LTE delegasyonunun Harvard'da yapmış olduğu çalışmanın bir ilk bilançosunu veriyor. Düzenli ve ciddi olarak çalışmak kaydıyla, onun her türden işbirliği edecek kişiye —bilimsel, dilbilimsel, teknik ve yönetimsel işlerle uğraşan— yaptığı çağrıyı bir kenara atmamak gerekiyor. Maddi olanak ve militan bir elbirliğinin eksikliği sonucu LTE'nün görevini başaramaması, incelenen kaynağın oldukça işe yarar ve eşsiz bir zenginlikte olması da düşünülecek olursa hiç yardım almamaktan ötürü daha kötü olabilir.

Bu, kitap ve özellikle de siyasal kitap krizi döneminde Leon Troçki'nin yapıtlarının yayınlanması ve dağıtılmasına şu veya bu biçimde katkıda bulunmak da militan bir çalışma biçimidir. Esas olarak bu «görev» tüm diğerleri gibi devrimcilerin eseri olacaktır.

Jean-François Godchau

— Bu arşivlerin Ocak 1980'de açılması şimdiden sayısız yoruma yolaçtı. Bunların getirdiklerini tüm kesinliğiyle yerli yerine oturtmaya çalışalım. Öz olarak Troçki'nin düşüncesine yeni olarak hiçbir şey getirmediklerini düşünebilir miyiz ya da yazılarında bulunmayan önemli ögeleri barındırabiliyorlar mı?

— «Sürgündeki kâğıtlar» —son 1 Ocak'a dek Troçki'nin Harvard'daki arşivlerinin «kapalı bölümüne» böyle deniyordu— boyutları 1 ile 300 sayfa arasında değişen 17500'den fazla belgeyi kapsıyor. Bu yığın içinde «yeni» olan hiç birşeyin olmaması mümkün mü? «Heyecan yaratıcı» hiçbir şey yoksa, Troçki neden 40 yıldan önce açılmaması için ısrar etsin? Yanıt vermek için bu soruları sormak yeter. Şimdi, şurası bir gerçek ki, herşey «yeni» ve «heyecan yaratıcı» dediğimiz şeyleri açıklamaya kalıyor. Eğer kişiler Troçki'nin «gizli» kağıtlarda SSCB'nin aslında bir «devlet kapitalizmi» olduğunu, Cronstadt bahriyelilerinin başkaldırmakta haklı olduklarını veya Halk Cephesi çizgisinin doğru devrimci çizgi olduğunu söylemesini bekleselerdi hayal kırıklığına uğrayacaklar ve aslında yeni ve heyecan yaratıcı hiç bir şeyin olmadığını düşüneceklerdi. Troçki'nin biri herkese açık, diğeri gizli iki tane «çizgisi» hiç bir zaman olmadı, bu besbelli. Bununla birlikte, kendisini meşgul eden faaliyetinin merkezini teşkil eden sorunlar burjuva basınının yer verdiği makalelerinden çok —bu ona yaşam veriyordu— mektuplarında ya da Muhalefet seksiyonlarının ve sonradan IV. Enternasyonal'in yayınının ona verdiği nede olsa küçük boşluklarda geniş çapta inceleniyordu.

— Yine de, bu arşivler «tamam» diyebilir miyiz, tabii ki SSCB'de yakılan belgeleri hiç hesaba katmıyoruz?

— Maalesef ki hayır, arşivler tamam değildir. Asıl kaynak, 1929'da SSCB'den çıkarılan belgeler —özellikle basılmış olanlar— 1931 Martında Büyük Adadaki evini kırıp geçiren yangında kısmen yok oldu. Sonra, Fransa'ya gelişinde, oğlu Leon Sedov'a bazıları emin yerlere saklanmış olan çok önemli dosyalar vermişti ki bunlar Sedov'un ölümüyle bulunamadı: Troçki'nin, oğluna yazdığı mektuplar, özellikle Molinier ve

Naville ile yapılan mektuplaşmaların bir kısmı. Sonra yine 7 Kasım 1936'da, GPU'nun işi olduğu kesin olan, Amsterdam toplumsal tarih Enstitüsü'nün Paris bölümünün soyulması. Hırsızlar Nin ile Troçki'nin bir kaç cilt edecek ve izi kalmayan karşılıklı olarak birbirlerine yazdıkları mektupları ele geçirdiler. GPU bu arşivlerin siyasal önemini anlamıştı ve 24 Mayıs 1940'da Coyoacan'daki eve yapılan saldırı sırasında GPU'cu ressam Alfaro Siqueiros'un yönettiği saldırgan katiller hiç kuşkusuz bu arşivleri hedef alarak işi bitirip giderlerken bir de yangın çıkarıcı elbombaları attılar.

Zaten Troçki'nin ve Sedov'un kendileri sorumluluklarının bilincinde olarak GPU ve Gestapo'nun eline geçmesi olasılığından kurtarmak için sayısız önemli gizli belgeyi imha ettiler: 1933'den sonra, hatta daha önceki yıllardaki mektuplarda Troçki'nin Almanya'dan mektuplaştığı kişilerin gerçek adları makasla mektupların üzerinden kesildi. Bir de oturulan evde en büyük uğraşın arşivler olmaması nedeniyle kaybolan mektuplar var. Örneğin 1939'daki Fransızların mektuplarının çoğu kayıp. Troçki'ye yollanan bir sürü mektup henüz izi bulunmayan Troçki'nin daha birçok mektubu olduğunu gösteriyor, bir de bunun tersi var. Fakat tüm bunlar bizim burada elde ettiğimiz arşivlerin değerini azaltmıyor: bu arvişler XX. yüzyıl tarihinin yeniden yazılmasını gerektirecek cinsten arşivler!

— Bu belge yığını ve bunların düzenleniş biçimi konusunda bir fikir verebilir misin?

— Öncelikle, genel olarak yayınlanmış, fakat bulunması hayli güç olan, Troçki'nin elinden çıkma 5 binden fazla belgeden oluşan «açık bölümün» varlığını unutmamak gerek. «Sürgündeki kağıtlar» yollayanlar ve yollananlar şeklinde alfabetik sıraya göre tasnif edildi, belgeler bu başlıklar altında kronolojik bir sıraya konuldu. Katalog gönderici ve alıcı olarak Troçki'yi, Sedov'u, Natalia'yı, sekreterleri, diğer kişilerle karşılıklı yazılan mektupları ve çeşitli belgeleri kapsıyor. En çok Almanca ve Rusça var, ardından Fransızca ve İngilizce geliyor, İspanyolca da Meksika dönemiyle ilgili olarak az bir miktarda mevcut.

Metinleri ele almak ve kataloğun hazırlanmasında aylar kaybetmemek için belli bir «teçhizatlanma» gerek —genel bilgiler, hareket üzerine tarihi bilgiler, kronoloji, takma adlar fişi.

— Bu kaynaklara ulaşmak için bazı ölçütler gerekiyor mu yoksa bunlar herkes tarafından serbestçe görülebilir mi? Çoğaltma hakları geniş olarak verilecek mi?

— Belgelerin sahibi olan Harvard Koleji belgelerin görülmesine izin verme hakkını —iki kimlik vermek gerek— parasının ödenmesi ve geri verilmesi gereken kopyaları ödünç vermek hakkını ve basılıp basılmaması için izin vermek hakkını koruyor. Buradaki personelin ziyaretçileri karşılayışları harikülade, bununla beraber bizim kadar istekli araştırıcıları ağırlamaya pek alışkın değiller.

Harvard'da, kuşkusuz Hansen ve Novack'ın ihanetini «kanıtlamak» için ek birkaç «delil» arayan Healy WRP'sinin üç genci vardı! Sabırla bunların sözde delillerini bulmalarını bekleyelim. Yine de benim kendi payıma söyleyebileceğim şey Birleşik Devletlerin Mexico'daki Genel Konsolosluğu'nda FBI'ın adamı ünlü Mac-Gregor ile, Hansen'in Troçki'nin Vize sorunlarını halletmek üzere nasıl ilişkiye girdiğini anlatan raporunu bulmamız! Healy'nin adamları da Hansen'in Troçki'den habersiz GPU'nun bir adamıyla buluştuğunu söylediklerinde kendilerini suç üstü yakalatıyorlar: elimizde Hansen'in bu adamla ilk randevusundan Troçki'ye sözeden mektubu var.

— Ekibiniz hangi yöntem ve öncelik sırasıyla nasıl bir çalışma gerçekleştirebildi?

— Ekibimizin sınırlı bir hedefi vardı: *Yapıtlar*'ın 1936 ve 1937 ile ilgili ciltlerini hazırlamak, yani Troçki'nin metinlerini bir araya toplamak ve bununla da ilgili ciltlerdeki notlar için gerekli belgelemeyi sağlamak. Tabii bu demektir ki kendimizi yalnızca 1936-1937 yıllarındaki belgelerle sınırlı tutmadık, sık sık 1940'a doğru uzanmak, kimi zaman da 1929'a doğru geri gitmek zorunda kaldık. Troçkist basın, içbültenler ve genel olarak basın dosyaları üzerine olan dosyalardan da yararlanma yoluna gittik. Öyle baştan kuru çalışmadık, çok şey yaptık, şu anlamda ki, bu koskoca abideyi

çakılarımızla hafifçe kazıdık. Diller üzerindeki uzmanlıklar dahil, ekibimiz çok iyiydi. Bununla beraber, şunu söylemek gerekir, bu arşivlerden haberdar olmak, muazzam zenginlikteki kapsamını bilmek ve anlamak yıllar ve yıllar süren bir ekip çalışması ister.

— Örnek olarak vermek gerekirse bazı konularda kendini dayatmış bulunan yeni aydınlatıcı şeyler neler?

— Birkaç şey saymakla yetineyim. *Matin* gazetesinde 1932 yılının «muhalefetler bloku» ile ilgili yayınladığım küçük yazıyı okumuşsundur, işte bak bunlar yeni, yepyeni ve içerikleriyle, uzanımıyla gayet ilginç şeyler. *Defterler*'in 5. sayısı için oldukça tam diyebileceğim bir makale yazıyorum bu konuda. 6. sayıda halen üzerinde çalıştığım Rus Sol Muhalefeti tarihine bir tarihi giriş yazısı ile Rus Sol Muhalefeti'ne ait belgeleri yayınlayacağız. 1929 ila 1930'un Almanya'sı işçilerin ruh hali, Komünist Parti'sinin durumu, Stalin'in dayattığı yıkıcı politikadan kaçmak için militanların çabaları üzerine, Sosyal demokrat Parti'nin, SAP'ın durumu ve sendikalar üzerine yeni, olaylara ilişkin bir çok öge var. Reichstag yangınından önce tespit ettiği erteleme ayı boyunca KPD'nin açık can çekişmesini gün be gün izlemek mümkün. Bunu yaşayan ve bundan ölecek insanların kaygılı ve korkulu mektupları arasında seçilebilen bu durum, tarihi bir iflasdı. Hitler yönetimi sırasında Alman Troçkistlerinin gizli faaliyetleri üzerine raporlar var. Çekoslavak troçkistleri, Guttmann ve Kalandra KP'sinin muhalefet grubunun Hitler birliklerinin ülkeyi işgalinden bir kaç gün önce uzun zamandır beklenen bir birleşme olarak IV. Enternasyonal'e katılmaları, Bulgarların raporları. Komünist Enternasyonal'in uzun süren iflası; bağrında tüm insanlığın kriz içinde bocalaması ve savaşa sürüklenişi gün be gün capcanlı.

— Şu an için Troçki'nin EDI yayınları arasında çıkan, 1933 ile 1935 yıllarını kapsayan «Yapıtları»nın şimdiden tamamlanmış olan yedi cildi hakkında neler diyeceksin? Bunları tamamlamak ve yeniden düzenlemek gerekmiyecek mi? Bunlar hakkında neler düşünüyorsunuz?

— Önceden beri kuşkuyla baktığımız gibi bu ciltler şim-

di eksik görünmekte; eğer seçme yapıtlar yapmak isteseydik, genellikle başka metinler seçerdik, her ne kadar burada yayınladıklarımızın hepsi buna layıksa da. Aslında buna iki çözüm yolu var: Pathfinder'daki yoldaşların elde edebildikleri belgeleri, arşivler açılmazdan önce, tamamlayıcı ekler halinde yayınladıkları gibi yapmak ya da bunları yeniden ele alıp yayınlamak. Benim kişisel bir tercihim var ama ben sadece bilimsel direktörüm, karar verecek olan Leon Troçki Enstitüsü bürosudur.

— Leon Troçki Enstitüsü bundan böyle faaliyetlerini hangi doğrultuda sürdürecek?

— İki çalışma varsayımı var. Ya gitgide tamlığa-ulaşan yapıtlar ilkesi sürdürülecek ya da bu bırakılacak ve «seçme yapıtlar» hazırlamaya karar verilecek. Kimilerinin de bir ara çözüm aradıklarını sanıyorum. Enstitü bürosu henüz kendi kararını açıklığa kavuşturmadı. Troçki'nin karşısında sansürcülük oyunu oynamak zor, ama bu durumda da olanaklarımız maalesef hayli sınırlı. Besbelli ki mektuplar içerisinde yinelenen şeyler var, fakat bunlar gerçekten bizim seçme işimizi elimizden alacak bir öge mi? Ben de zaten Troçki'nin elinden çıkmayan değerli materyelin bolluğunun bizi *Leon Troçki Defterleri*'ni genişletmeye ve bunlar içinde bu değerli belgeleri yayınlamaya zorladığını düşünüyorum. Fakat başka yayın şekilleri de bulmamız gerekecek. Tüm bunlardan yararlanarak kuracağımız şey bir abidedir ve bunun için de katkıda bulunacak tüm güçlere ihtiyacımız var.

— Harvard'da gerçekleşen bu ilk deney süresince araştırmanın prespektifleri nelerdir?

— Çalışmamızı güçlendirecek diğer doğrultular üzerinde durarak farklı koşullar içinde işimize devam etmemiz gerekiyor. Dün özellikle metinler arıyorduk. Sahip olduğumuz daha şimdiden anıtsal çalışmamızın tamamlanabileceğini yadsımadan. Şimdi de herşeyden önce metinlerin ve özel olarak çevirilerin niteliği üzerinde durmamız gerektiğini düşünüyorum. Elimizde bunların orijinalleri var. Kimsenin başını ağrıtmayalım ve basitçe şunu söyleyelim, yayınlanan metinlerin —büyük yapıtlardan bağımsız olarak— çoğunluğu genellikle

vasat, bazıları da varki düpedüz «ihanet» denecek çevirilerdi. Bunların çoğu en azından yeniden ele alınmalı, hem de Troçki'nin kullandığı tüm dillerden yola çıkarak.

— Devrimci militanlara, troçkistlere kurumunuza getirebilecekleri herhangi bir şey üzerine çağrıda bulunmak ister misin?

— Tabii ki evet, hem de her zamankinden daha çok. Her ne kadar Harvard'a gidişin hazırlanması vesilesiyle büyük ölçüde genişletilmiş olsa da bilimsel ekibimizin güçlendirilmesi gerekiyor. Ve öncelikle uluslararası bağlar. En acil olanı çevirmenler, iyi çevirmenler, yoksa bu büyük yük altında arkadaşlarımız ezilecekler. Ve bir de *Defterler* için yapılacak sunuş, notlar ve incelemeler için gerekli bilimsel araştırmaya katkıda bulunabilecek yoldaşlar ve araştırıcılar gerekli. Alain Calvié Harvard'da bize bu çalışmanın temel ögelerini göstererek gönüllüler oluşturmak üzere uluslararası bir staj oluşturma, ki bu oluşum belgeler arasından ilerlememizi sağlayacaktır, yoluna gitmemizi telkin etti. Van Heijenoort çok basit fakat onsuz olunmaz materyalleri yayınlamayı önerdi, kronoloji, bibliografya, ülke ülke basit monografiler; takma adlar listesi, vs. Sanırım her ikisi de haklı. Şunu da eklemeliyim; Enstitü'de ücretle çalışan kimse olmadığı için, yönetimsel görevler, dağıtım ve tirajla ilgili, ne bileyim daha bir sürü şeye yardım etmek üzere haftada bir kaç saat çalışmalarını bize ayıracak yoldaşlar bulmak da gerekecek. Bu konu üzerine, sanırım Enstitü bürosu bir dahaki toplantısında öneriler getirecek, fakat bana bir ilk çağrı yapma vesilesini tanıdığız için teşekkür ederim. Bir şey daha ekleyeyim; *Yapıtlar* ve *Defterler*'in satışı; bize biraz kolaylık sağlayacak olan *Defterler*'e yapılacak abonmanlar için ek bir çaba göstermek gerekiyor. İtiraf etmeliyim ki bir taraftan bilimsel direktörlük, diğer taraftan daktilograflık yapmaktan yoruldum ve Enstitü benim yerine getirdiğim daktilografik görevlerin bir kısmını üzerimden alırsa kendimi bilimsel görevlere daha çok verebilirim: zira bu iş daha önemli.

Rouge; 4 - 10 Nisan 1980

Söyleşiyi derleyen :
Rudolphe Proger

"Gün Ortasında Karanlık": 1980 Ortasında Durum Değerlendirmesi

Fuat ORÇUN

«Arkamızda kızıl kuvvetler bulunduğuna inandıkları sürece iktidara bizim geçmemizi istediler... Bizi devrimci saydıkları sürece bize saygı gösterdiler. Ama anayasaya sıkı sıkıya bağlı bir parti olduğumuzu görünce onlar için artık bir yararımız olmadı.»

Milliukov

CHP'nin Yöndeğişimlerinin Sınırları

12 Mart döneminde kendini düzen içi 'demokratik' bir muhalefet olarak yenileyen, bu yolda geleneksel kadrosunun önemli bir kesimini tasfiye eden (bunların arasında 1971 öncesinin «gerçek kemalistleri» olarak görülenleri ve İsmet Paşa'nın kendisini hemen anmak gerek) CHP, reddi mirasda bulunarak 'yeni CHP' diye bilinen değişimi geçirdi. Neydi bu yeni CHP'nin özellikleri? Muğlak bir ortanın solu anlayışı, Batılı sosyal demokrat formülasyonlarla bezenmeye başlamıştı. CHP kendi geleneksel toplumsal dayanağı olan bürokrasinin değerlerine saldırıyor, onyılların «köylü efendimizdir» sloganına bir içerik kazandırmaya çalışıyor, işçi sendikaları

ile doğrudan bir bağlantıya girmenin gerekliliğini görüp işçi haklarının ve daha geniş deyişle demokratik hakların savunucusu kesiliyordu. Ecevit 12 Mart müdahalesine karşı çıkışının kazandırdığı puanlara, 73 yılında 12 Mart kurumlarına ve hatta geleneksel kimi devlet kurumlarına saldırarak yeni puanlar ekliyordu. Bu dönemde Ecevit sürekli olarak Batılı olmanın gereklerinden sözediyor, özgürlüklerden kastının da en gelişkin batı demokrasilerinde varolan özgürlükler olduğunu belirtiyordu. Yaratılmak istenen imge her ne kadar Ecevit CHP'sinin, stalinist sanrıya uygun olarak, ilerici-yurtsever-demokrat-anti-emperyalist olduğu idiyse de, gerçekte Ecevit kendine hangi ülkeleri rehber aldığını her zaman için açıkça belirtmiştir: Batı'daki Sosyal Demokrat yönetimli gelişkin, hatta hayli gelişkin kapitalist ülkeler. Böyle bir anlayışın gereği olarak sermaye ile emek arasında akılcı bir dengenin kurulmasına yönelik olan CHP kendisini önceden kestiremediği bir hoşnutsuzluğun hareketliliği içinde buldu. CHP' nin bir iç hesaplaşmaya girdiği 12 Mart döneminde,daha çok kısa bir süre önceki gençlik ve kısmi işçi radikalizasyonunun içinden gelenler akın akın CHP saflarına doluyorlardı ve kendileriyle birlikte gençlik hareketinin kazanımlarını, sloganlarını, daha geniş bir tabirle 1971 öncesi hakim 'sol' ideolojiyi sistemsiz bir biçimde CHP'ye bulaştırıyorlardı. Aslında sözü edilen ideoloji Kemalizmle pek haşır neşir olduğu için fazla da aykırı gelmiyordu. Devrimcilik, anti-emperyalizm, halkçılık, demokratlık ve kapitalizmi sarsmayacak her türlü küçük burjuva reaksiyonerliğin erdemli ifadeleri kemalizme ve de yeni CHP'ye ters düşmezdi. En hafif bir deyişle 1961 Anayasası'nın ne kadar ilerici ve demokrat olduğunda anlaşan bu iki kesim 12 Mart'tan çıkış döneminde aynı çatı altında farklı amaçlarla sarmaş dolaş bir halde idiler. CHP kitleleri meydanlarda topluyor gibi gözüküyordu, oysa kitleleri toplayan eski devrimcilerdi, nutuğu atan CHP. Yani her türlü militan meşakkati çeken kılıç artıkları idi; değirmenine su dolan da CHP. Kısacası yağmur yağıyordu ve CHP de kovasını dolduruyordu.

Sosyalist Hareketin CHP Karşısında Tavrı ve CHP'nin Sola Bakışı

Bu dönemde bağımsız bir siyasal yöneliş belirleyebilecek gücü göstermekten aciz olan sosyalist hareket bir seçenek geliştiremediği gibi elindeki gücü de CHP'ye teslim etmiştir. Sosyalist hareketin önemli bir kesimi kendi yarattığı Ecevit mistifikasyonunun kurbanı olmuştur. Eğer işçi sınıfı içinde görülmedik bir mavi gömlekli Ecevit efsanesi yaratıldıysa, bunu, gömleği sıvalı Peron efsanesi ile karşılaştırmak büyük aptallık olur. Peron'un —amiyane bir tabirle— bileğinin hakkı ile kazandığını, sosyalistler demokrasi adına Ecevit'e hediye etmişlerdir. 12 Mart dönemindeki ve çıkışındaki bu teslimiyet politikası yakın zamana kadar sosyalist hareketin bir ayakbağı olmuştur. Sınıfın bağımsız örgütlenmesi ve siyasallaşması yolundaki mücadele, sosyalistlerin kendi fizik varlıklarını koruma ve bir daha o kötü günlere dönmeme teraneleri ile iğdiş edilmiştir.

Ama kitleler hilafsız CHP'nin ardındadır. Radikalizasyon CHP'nin kimliğinde billurlaşmıştır. 12 Mart döneminden en en kârlı çıkan sanayi burjuvazisi için sendikalarla ilişkisi iyinin iyisi olan ve batı nezdinde iyi bir pozisyonu olan CHP hiç de küçümsenecek bir seçenek değildir. Zaten siyaset halklaşırken büyük sermaye de «halka açılmakta», holdingler küçük tasarrufları banka kanalıyla değil, doğrudan emmektedirler. Tencere yuvarlanmış kapağını bulmuştur. Kimi burjuva kesimler CHP'nin anti-tekel gibi gözüken programından ürkmüşse de kısa zamanda bunun bir edebiyattan öteye geçmediği ortaya çıkmıştır.

CHP sol için özellikle DİSK için demokrasiyle özdeşti. Çalışan kitleleri tam bir yanılsama sarmıştı. Bu yanılsamanın şaşkınlığa dönüşmesi için Kıbrıs harekatı bile yetmedi. Ancak yıllar sonra, hatta 1977 Haziran seçimlerinden sonra bile değil, son CHP ağırlık denilen hükümetten sonra, 1979 ara seçimlerinde sosyalist hareket bağımsız bir politikanın kaçınıl-

mazlığı ile karşı karşıya geldi. Daha öncesinde ise bir dizi hareket hatırı sayılır büyümeler kaydederken bu büyüme döneminin hükümet çatısına neredeyse veri olarak kabul ediyordu. Faşistlerle bir mücadele sürüyordu ama bu mücadele doğrudan sisteme yönelik bir mücadeleye dönüştürülmediği gibi bu mücadelenin CHP hükümetini sarsalamayacak bir özde olmasına da sanki özel bir dikkat gösteriliyordu. Örneğin 1977 Haziran seçimleri sırasında tüm sol hareket açık ya da zımni destek veriyordu CHP'ye. Demokrasi CHP'ye tevdi edilmişti.

Ancak Kahramanmaraş katliamından sonra gündeme gelen Sıkıyönetim sayesinde CHP'nin konumu sol içinde ciddiye alınır oldu. 1973 seçimleri ve hatta sonraki seçimler nasıl solun desteği ile CHP'yi daha da öne çıkarttıysa 1979 seçimlerinde solun desteğini çekmesinin de CHP'nin düşmesinde etkisi oldu. Tarihsel istihza sosyalist harekete CHP kuyrukçuluğunun kefaretini ödetiyordu. CHP için çalıştıkları dönemde ona kazandırdıklarını sol kendisi adına toparlayamıyordu. Kitleleri CHP'den soğutabiliyorlardı ama kendi seçenekleri de kitlelere güven vermiyordu.

CHP'nin AP ile Flörtü ve MHP

AP ve MHP sık sık CHP'nin sol'la kader ortaklığından sözederken tabii ki meseleyi tahrif etmektedirler. Ama bir şeyi de görmektedirler: Sol CHP'nin arkasında olduğu sürece CHP'nin burjuvazi için bir anlamı vardır. Bu basit gerçek kendini dev aynasında gören Ecevit tarafından küçümsenmiştir. % 1'dediği solun desteği çekildiğinde ne hallere geldiği ortada. Ama o, 45 milyonu birleştirmeye niyetlenmiştir. Sınıfsız, kaynaşmış bir kitle yaratma hayalinin artıkları boğazını sıkmaktadır. Evet Ecevit 'biz devlet partisiyiz' dediğinde sandığının aksine ne çalışan kitleler önünde ne de burjuvazi önünde puan kazanıyor. Her iki kesimde de birden saygınlığını yitiriyor. Evet anayasaya sıkı sıkıya bağlı bir parti çantada kekliktir ve burjuvazinin ondan çekinmesi için

hiçbir gerekçe yoktur. Çalışan kitlelerin ise oldum olası devletle ilişkileri zora dayanmaktadır.

Ecevit'i kimi yazarlar ve de politikacılar zaman zaman Kerenski'ye benzetmişlerdir. Bir küçükburjuva sosyalisti, bunalım döneminin bir laf ebesi ve de burjuva tarihçilere kalırsa gerekeni yapmadığı için yolu Bolşeviklere açan biri. Oysa Anayasacı-Demokrat liberal tarihçi Milliukov'un söyledikleri Ecevit'e daha çok yakışmıyor mu?

Şimdi Ecevit düzenin selameti adına AP ile ortaklık için her türlü çareyi denemeyi elden bırakmadan yeniden yumruklarını sıkmaya başlamıştır. Ne zaman? CHP'liler sistemli bir biçimde öldürülmeye başlandığında. Ama CHP'lilere gelinceye kadar ölenler öldükleriyle kalmışlardır. Ecevit'in gözünde 12 Mart dönemindekinin tersine 'sol' başının belasıdır ve içten içe kendisine meydanlarda musallat olanların, paşa ustasının tabiri ile haytaların, sindirilmesinin kendi önünün açılması açısından olumlu bir yanı da vardır. Öyle ya madem ki devlet partisidir, özgürlükler de devletin sınırında buz gibi erimelidir. Hele tam da AP'yle ortaklıklar gündemde iken sol'la uğraşmanın müstakbel ortağı ürkütücü bir yanı vardır. Ama AP-CHP koalisyonu olasılığı yalnızca iki parti arasında çözümlenecek bir sorun değildir. Artık AP'yi bir kader ortaklığına sistemli bir biçimde sürüklemeyi ilke edinen MHP de tavrını belirlemek durumundadır. Müstakbel ve olası ortaklığı bozmanın yollarından biri de CHP'nin üstüne giderek onun AP ile ilişkilerini zorlamak, daha doğrusu CHP'yi devlet kurumlarını eleştirmeye sürüklemektir. En azından bu yoldan CHP'nin zaten pamuk ipliğine bağlı olan içbirliğini zedelemek ve partinin bir kesiminin radikalize olması ile liderlikle bağlarının zayıflamasını sağlamak.

MHP, CHP'yi hem kendisinin de ürktüğü sol'dan hem AP'den tecrit etmek durumundadır. Çünkü önerinin kendisi, büyük burjuvazi ve anlamlı bir çakışma ile CHP tarafından, olası kitle hareketliliklerini, artan hoşnutsuzlukları dizginlemek için siyasal stabilizasyonun bir yöntemi olarak sunul-

maktadır. (*) Oysa faşist hareketin gelişimi açısından böyle bir stabilizasyon engelleyici olabilir. Eğer henüz şartlar oluşmamışsa faşist hareket kartlarını o takdirde açık oynamak zorunda kalabilir. O zaman da oyunun kuralları bozulabilir. Şu anda AP'nin isteği olan sağ oyları kendinde toplama yolunda önemli bir engel de aşılmış olur. Çünkü henüz MHP'nin saf iktidarı için şartlar yeterince olgunlaşmış değildir. Siyasal bir stabilizasyon tıpkı 1925 Almanyası'nda olduğu gibi faşist harekette düşüş sağlayabilir. Tabii bu düşüşün temelinde o zaman İngiliz ve Amerikan emperyalizminin Alman ekonomisine sundukları görülmemiş ekonomik destek bulunuyordu. Bu ekonomik destekle küçük burjuvazinin hoşnutsuzluğu frenlenebilmiş ve bir dönem için dahi olsa bu sayede siyasal istikrar sağlanmıştır.

Hem CHP iktidarının hem mevcut AP iktidarının ya da olası başka seçeneklerin en önemli hendikapı ise ekonomik alanda dış desteğin içinde bulunulan uluslararası konjonktürden ötürü gereğinden fazla sınırlı olduğudur.

CHP'nin bir çözümsüzlüğü de iktidar olduğu takdirde ne yapacağını bilememesindendir. *İktidara yürümekten kaçınan bir siyasal parti ise kendi kendini kemirir, kitlelerin gözünde prestjini yitirir, parti tabanının önderliğe güveni kalmaz ve kısaca batağa sürüklenir.* Şimdi soruyu açık açık sormak gerek : içinde bulunduğumuz dönemde ne anlama geliyorsa, demokrasinin savunulması için CHP ne yapıyor, ne yapabilir? Kendi içindeki unsurlar «CHP Yöneticileri Oyuna

---

(*) «Bu /AP - CHP koalisyonu/, «rejim»in kaderi üzerine yoğunlaşan bir öneridir. MHP'nin güçlenmesine ya da muhtemel bir askeri müdahaleye engel olarak görülen bu öneri özünde kitle hareketlerinin radikalleşmesi ve dizginlerinden boşanması korkusunda toplanmaktadır.» (**Sürekli Devrim**, Aralık 1978 s. 11)
20.4.80 tarihli gazetelerde Belçika TV'sinin sorularını cevaplarken Ecevit'in sözleri bu bağlamda anlamlı: «Korkuyorum ki /sosyal patlamanın/ başlangıçları var... geniş kitleleri yatıştırmaya çalışıyorsak da...»

Gelmiştr» derken CHP'nin bizzat kendisinin ne oyunbaz olduğu es geçilmiyor mu?

Sorunların çözümünü parlamento içinde kilitleyerek CHP kitlelerden, onların bağımsız insiyatifinden ürkmektedir. Ardında canlı, hareketli, örgütlü hiçbir kesim kalmamıştır. Onlar için *'artık bir yararı kalmamıştır.'*

Sosyalist Hareketin Üzerindeki Kara Bulut : Gericilik Dönemi

Türkiye'de sosyalist hareketin, ağırlık olarak bir gençlik radikalizasyonu ile büyüme gösterdiği yıllar da dahil olmak üzere, tüm geçmişi bir rehavet dönemi ile belirlenmektedir. 1960 öncesi kuşak, sonrası için hemen hemen hiçbir sürekliliği olmaması açısından burada tahlil dışı tutulabilir; çünkü amacımız burada birinci derecede mevcut kadroların yetişmiş oldukları ve içinde bulundukları ortamı tanımlamaktır. 12 Mart dönemi ise ilk olmasından ötürü tüm dehşetengizliğine rağmen yaşananlar düşünülürse bugün için aynı rehavet döneminin arızi bir parçası olarak ele alınabilir. Denebilir ki 12 Mart dönemi hariç, açık bir gericilik dönemi yaşanmamıştır ve kadrolar oldukça yaygın olarak gevşek ve yayvandır. 12 Mart sonrasındaki hızlı ve sağlıksız büyüme döneminden bu yana yıllar geçmiş ama sosyalist hareket kendini toparlayamamış, bir çekim merkezi oluşturamamış, kitlelerin gözünde düzene karşı bir alternatif olarak kendini kanıtlayamamıştır. Geçtiğimiz dönemde ister reformist, ister revizyonist, ister merkezci, ister devrimci hiçbir önderlik billurlaşmamıştır. Yadsınamayacak önemli gelişmeler olmuş, belli bir anlayışın ürünü olmasa da büyümenin getirdiği bir kaçınılmazlıkla sınıf dinamiği kazanma olanağı ile yüzyüze gelinmiş ama buna yönelik bir hazırlık hatta bir anlayış bile olmadığından hep eşikte kalınmıştır. Kendilerini kanıtlamakla sınırlı bir dizi grup ve grupçuğun yanısıra, yani yeterli bir ilksel kadroyu oluşturmaktan uzak adı anılamayacak ve hatta bilinemeye-

çek oluşumların ötesine geçmeyi başarmış olan ve büyük miktarda geçmiş hareketlerni mirası üzerine temellenen DY, HK, KSD, TKP vb. 'büyük' hareketler kendi kendilerini toparlamak konusunda dahi gerekli beceriyi göstermekten aciz kalmışlardır. Pamuk ipliği ve günübirlik politikalarla yürüyen bu hareketlerin kadroları oldukça gevşek bir dönemde varolmuşlardır ve alıştıklarının tersine zor bir dönemde gericilik koşullarına ayak uydurmak için gerekli hazırlığa sahip değildirler. Herşeyden çok ta kitaplarında böyle bir dönemin mücadele anlayışında gereken tahlil araçlarından yoksundurlar. Aşırı solda olanlar her daim bir devrim humması ile ayakta durmaktadırlar. Reformistler ise kendi dışlarındaki güçlerden umud ettikleri demokrasinin yokluğu halinde ne yapacaklarını bilmez bir haldedirler.

Bir gericilik dönemi için gereken fizik ve moral direnç herşeyden çok dönemin açık seçik görülmesinden geçer. Ne kadrolara ne kitlelere, durumlarını ve olup biteni olduğu gibi açıklamayı meslek edinmemiş olanlar yarattıkları coşkulu ortamın kurbanı olacaklardır. Şaşkınlık ve olası beklentilerin gerçekleşmemesinden ötürü uğrayacakları düşkırıklığı, düşlerinin devasalığı ile orantılı olacaktır. Üstelik bu hareketlerin başlangıç yıllarından bu yana yıllar geçmiştir. İlk başlangıç günlerinin kararlılığı ve cesareti umulanı vermemişse bir gericilik döneminde mücadeleye hiç de öngörmedikleri ve hiç de hazırlıklı olmadıkları koşullarda yeniden başlamak için artık sonrasına dair çok daha fazla şey isteyeceklerdir. Harcanan yılların hesaplaşması yapılmadan yeniden başlamak-sürdürmek için dürtü ne olacaktır? Dönemin nesnel olarak getirdiği güçlüklerin yanısıra siyasetlerin temelsizlikleri bir dizi devrimci kaçışının hızlandırıcısı olacaktır.

Gözle görülür biçimde tüm siyasetler bir düşüş eğrisinin girdabına girmektedir. Hemen belirtmek gerekir ki hiçbir siyaset zemzem suyu ile yıkanmış değildir ve Bolşevik Partisi'nin dahi reaksiyon yıllarında neredeyse yokolmakla karşı kar-

şıya kaldığı gerçeği (*) gözönüne alındığında hiçbir siyaset diğerini düşüş kaydetmekle yargılayamaz; çünkü dönemin karakteri budur. Ve her siyaset, anlayışı oranında —daha doğrusu anlayışsızlığı oranında artan bir biçimde— bu çöküşten payını alacaktır. Çöküş herşeyden önce *burjuvazinin çözümsüzlüğüne politik bir alternatif geliştirememiş olan sosyalist hareketin bütününü gerilemeye sürüklemektedir. Açıktır ki siyasal mücadelede olumlu koşulları değerlendirmediğiniz takdirde bu olumluluk sizin olumsuzluğunuza dönüşecektir.* Ve kimi zaman tarihte bir anda olan bu dönüşüm, içinde yaşadığımız dönemde belirsiz, uzun süreli ve de sancılı olmaktadır. Çünkü reaksiyon örneğin 1905 gibi çok açık bir aksiyonun bir devrimin ürünü olarak değil, çok daha karmaşık yükselen, büyüyen bir sol hareketin derme çatma faşizmle mücadelesi ile belirginleşerek açığa çıkmaktadır. Henüz siyasal cinayetlerin günlük rakamları bir düşüş kaydetmemiştir, hatta bir önceki döneme nazaran artmaktadır. Ama bu rakamlardan kalkınıp mücadelenin sürdüğünü ve yükseldiğini söylemek mezar kazıcılığı ile marksizmi birbirine karıştırmayı gerektirir.

Devlet ve faşist baskısı karşısında daha bir yıl önce ayakta tutulan mevziler terkedilmektedir. Hatta bir yıl önce kazanılması mümkün olan mevziler şimdi kapkara bir bulutun tahakkümü altındadır. Ama sosyalist hareket en basit askerlik kurallarından bihaber, garnizon savaşından artakalma bir zihniyetle dönemin tahlilini hiçe saymaktadır. Dün mevzilerini savunmayı küçümsediği, hatta düşünmediği gibi

---

(*) «Tüm parti örgütlerimizde üye sayısı düştü. Bazıları —özellikle üyeleri en az proleterce olanlar— parça parça oldular... ana neden yalpalayan aydın ve küçük-burjuva unsurlardır... Bu unsurlar işçi sınıfı hareketine, daha çok, burjuva demokratik devriminin çabucak utku sağlayacağı umuduyla katılmışlardı, **tepki döneminde dayanabilecek durumda değildiler.**» (abç) (**Lenin**; Tasfiyecilik Üzerine S. 38, Yıl 1909)
1910'da ise «geçtiğimiz yıl içinde partinin **parçalanıp çökmesi** tehlikesi hayli belirginleşti.» diyordu Lenin.

şimdi akıllı bir ricatı da gündeme getiremediği için panik her yanı sarabilir. Böyle bir dönemde kaçınılmaz olarak gemiyi ilk fırsatta terkedenler olacağı gibi, gemide kalıp bir türlü rota tesbit edemeyip bir o yana bir bu yana sürüklenerek yerlerinde sayanlar da olacaktır. Kimileri bireysel terörizmi kendi devrimciliklerinin bir kanıtı olarak gündeme getirirken, başkaları köstebeğin kafasını hep yukarda tutmak isteyeceklerdir. Ama tarihsel benzeştirmelerden kaçınmak için şunun altını çizmeliyiz: Uzun rehavet yıllarında kendilerini toparlayamayan hareketler böylesine bir gericilik döneminde hem güçlerini toparlayıp hem de onları mücadele ederek usturuplu bir geri çekilmeye nasıl zorlayacaklardır? Eğer merkezi bir kurmay heyeti yoksa nerede oldukları, ne yaptıkları bilinmeyen çeteleri nasıl ortak bir harekete sürükleyebilirsiniz?

Devrimci Durum Mistifikasyonları

Ne ki sosyalist hareket kendi dışındaki güçlerin çatışmasından kendi önüne düşenle geçinmeye bilinçsizce alışıktır. Çok rahatlıkla kendi kadrolarını ayakta tutmak için edebi değeri bile tartışılabilir ama siyasal olarak tartışmasız eblehliklerini kimileri temcit pilavı gibi piyasaya sürmeye devam etmektedirler. Kitle hareketliliğinin konumu gibi leninist çalışma tarzında belirleyici olan bir öge onlar için hiçbir şey ifade etmemektedir. İstedikleri anda bir kalem darbesi ile proletarya hareketini yükseltip, devrimci mücadeleyi iktidarın eşiğine getirmekte ondan sonra da burjuvazinin manevraları karşısında ellerini kollarını kavuşturarak, tüm güçlerini sosyalizm alanındaki parsellemeye hasretmektedirler.

Eğer yaşadığımız toplumun içinde bulunulan bunalımını bugüne kadar yaşananların en derini olarak görüyorsanız ve buna rağmen hemen hemen yaygınlaşmış bir kitle hareketliliği için zemin teşkil edecek unsurların olmadığını da görüyorsanız o takdirde bu döneme verilecek bir tek tanım vardır: *Gericilik Dönemi.*

Yok eğer içinde bulunduğumuz dönem devrim ve karşı devrim yönünde evriliyor diyorsanız, ilkin açık açık devrimi yapacak kitlelerin konumunun açık bir tahlilini ve devrimi noktalayacak partinin hangi parti olduğunu bildirin. Ama ne kitleler ne de bir bolşevik partisi olmadan devrimin gerçekleşebileceğini söylüyorsanız, kutlarız, kendi içinizde çok tutarlısınız. Gerçekten şu anda bir devrim durumu olması için gereken kitle hareketliliği ve örgütlenmesi yoktur ve böyle bir durumu varsaysak bile böyle bir devrimi noktalayacak parti yoktur. Tutarlısınız ama kendinle, yaşamla değil. Açıkçası yaşıyorsunuz ama bu da arızi birşey. Yaşamak için gereken unsurlardan yoksunsunuz ve *bir gericilik dönemi ilkin sizin gibi denizde yürüdüklerini sanan rüyada yaşayanları uyandıracaktır. Belki de denizin biraz derinliğinde bir gece vakti.*

Üstelik engin bir hoşnutsuzluğun varolmasının dahi, hatta bunun yanısıra kararlı siyasal akımların olmasının dahi devrimci durumun varlığı için yeterli olmadığı bilinmelidir. Ama gereken diğer koşulların da gerçekleşmesi halinde dahi kitlelerin sınamış oldukları, güven duydukları bir liderliğin varolması gerekir. Yani kitlelerle liderlik arasında sıkı bir bağın olması gerekir. Böyle bir bağ gereken hazırlık yoksa hoşnutsuzlukların yoğunlaşması ile birebir bir biçimde kurulamaz. Hatta —çok özgün olasılıkları bir yana koyarsak— böylesine bir dönemden önce gereken hazırlığa sahip olmayan, kitleler nezdinde programının propagandasını gereğince yapmamış olan ve toplumun çeşitli kesimlerinde ağlarını kurmamış olan bir hareket, altüst oluş döneminde bir önderlik olarak kendini kitlelere kabul ettiremez —daha doğrusu kitlesel bir karakter kazanma olanağını peşinen yitirmiştir.

Sendika Bürokrasisi ve İşçi Hareketliliği

İşçi hareketinin konumu hakkında oldukça yanıltıcı ve genellikle sendika bürokrasisi ve de reformistlerce kullanılan

bir ölçüt, grevlerin sayısı ve kapsadığı işçi sayısıdır. Herşeyden önce kitle hareketliliğinin göstergelerinden biri olarak ekonomik grevleri ele almanın ancak belli şartlarda mümkün olduğunu belirtmek gerek. Ama içinde bulunduğumuz günlerde bu tür grevlerin değerlendirmesini yaparken en azından günlük gazetelerden bile rahatlıkla izlenecek olan sanayicilerin grevler konusundaki oldukça anlamlı tutumları gözönüne alındığında; şu anda yapılan grevlerin işçiler tarafından mı yoksa daha çok sanayiciler tarafından mı uygun görüldüğü de düşünülmelidir.

Ama bundan çok daha önemli olan ise ekonomik grevlerin karakterinin ötesinde siyasal grevlerin varlığı ya da yokluğudur. Bütün safsatasına rağmen geçmişteki DGM direnişi, 1 Mayıs'lar politik bir içerikle sunulmuşlardı. Şimdi ise siyasal grevler bir yana, 1 Mayıs dahi iktidarın bile beklemediği derecede sönük geçmektedir. 1 Mayıs alanı diye lanse edilen Taksim Meydanı'nda askeri gösteriler yapılırken, Mersin'de DİSK teslim bayrağını çekerek gerçek gücünün bile çok altında bir eylem alanına sıkışmıştır. Ama daha iki gün önce mangalda kül bırakılmıyordu.

Şu anda sendikaların önündeki temel problem vartayı atlatmaktır. Hükümet sendikaların mali kaynaklarının denetlenmesi yolunda bir girişimde bulunduğunda sendikaların ne hale gelebilecekleri şüphelidir. Çünkü bu kararın alınması halinde niyet bellidir ve tüm denetim de o niyete yönelik olacaktır. Yani hükümetin dediği gibi oraya buraya para aktarılmıyor olsa bile muhasebe kayıtlarının didiklenmesi halinde Türkiye'de hiçbir müessesenin ayakta kalamayacağı açıktır. Ekonomi hammadde ve aramalı sıkıntısı çekerken, nakit para sıkıntısından ve talep daralmasından ötürü stok için çalışmanın pek kârlı olmamasıyla üretimi sanayicilerin kendileri sabote etmektedirler. Pasta büyüdükçe paylarını arttırmaya alışkın olan sendikalar küçülen pastada paylarını arttrmak bir yana eski paylarını korumanın yöntemini bile bilmememektedirler.

Şimdi DİSK bürokrasisi yeni bir uzlaşma ile kanını ye-

nilemeye çalışacaktır. Ve kimileri yeniden umutlanacak, DİSK partisinin (bu kez illegal TKP'nin legal partisi) UDC denen sihirli değnekle yeniden mucizeler yaratması için beklemeye başlayacaktır. Oysa DİSK yönetimi kararlarında aklın alamayacağı kadar köktencidir. Aylar öncesinden alınmış olan bir Genel Grev kararı hâlâ gündemdedir. Hatta dayanışma grevleri, bölgesel grevler kısacası aklın alabileceği her türlü grev kararının alınmasından bu yana altı ay geçti. Sonuç sıfırın tüketilmesi, sıfır bile değil. İster TKP ile uzlaşılsın ister CHP ile, DİSK bürokrasisinin artık laftan öte birşey yapamayacağı gereğinden fazla kanıtlanmıştır; aksi noktada ısrar etmek ancak reformistlerin işidir. Ama buradan kalkınıp önümüzdeki dönemde işçi sınıfı içinde çalışmanın, devrimci muhalefetler oluşturmanın esas alanı olan DİSK içinde çalışmayı reddetmek noktasına varmak da ayrı bir sapmanın ürünü olacaktır.

Şu anda işçi hareketini yönlendirecek, toplumsal muhalefeti temsil edecek bir yapıda olmayan DİSK'in dışında da başkaca bir seçenek yoktur. Önümüzdeki gericilik döneminde en büyük dezavantajlardan biri de budur. Bolivya'da cuntaya karşı mücadeleyi yönlendiren COB benzeri bir örgütün bulunmaması bu alanda devrimcilere ciddi görevler yüklerken, meselenin başından alınması da gündeme gelecektir. İşçi hareketi tarihi yeniden yazılacaktır.

Bu yeniden yazma işlemi burjuvazi tarafından da gündeme getirilmiştir. Sendikaların denetlenmesi düşüncesi hükümetin yanısıra sanayicilerin de düşüncesidir. Ama belli ki bunu düşünce alanında sınırlamak niyetinde değillerdir. Özellikle ya da en azından ilkin kendilerinin daha rahat manevra yapabilecekleri TÜRK-İŞ bünyesinde MHP yönetimindeki sendiklar lehine giriştikleri operasyonlar bunun kanıtıdır. Türkeş Türk-İş nezdinde girişimde bulunarak açıkça kendi planlarını uygulamanın yollarını aramaktadır. MHP için gençlik içinde, küçük burjuvazinin belli kesimlerinde etkinlik kazanma sorunu oldukça çözümlenmiştir. Sıra şimdi işçi hareketine daha planlı bir biçimde el atmağa gelmiştir. Bu girişimin

karşısına kısa vadede çıkacak hiçbir işçi örgütü yoktur. Çünkü bu mücadele onların alışageldikleri mücadele tarzlarından çok farklı bir mücadeleyi, militan mücadeleyi gerektirir; yani ne anlama geldiğini kavramadan ağızlarına sakız ettikleri sınıf sendikacılığının, militan sendikacılık olduğunu kavramalarına olanak olmayan sendika bürokrasisi hiçbir savunma aracına sahip değildir. Çünkü bu mücadele masa başında değil doğrudan üretim biriminde yürütülebilir. Bunun için devrimci işçilerin birliğinin bu dönemde hayatiyeti bir kez daha kendini kanıtlamaktadır. Ama önderlikler bunu görmedikleri sürece ancak kendiliğinden, bağımsız işçilerinin çabalarına iş kalmaktadır ki bu alanda bir gelenek ancak bundan sonra yaratılabilir.

İşçi hareketinin, kendiliğinden hareketlerin yükselmesi için yalnızca hoşnutsuzluğun, toplumsal bunalımın yeterli olmadığı bellidir. Bu tür hareketlenmeler zaten gericilik dönemlerinden çıkışın da bir belirtisi olduğu için dönemin karakteri ile aralarında doğrudan bir bağlantı vardır.

Ekonominin gerileme dönemine girmesi ile birlikte kitlelerin artan hayat pahalılığı ve artan işsizlikten bunalarak radikalize olup düzene karşı hoşnutsuzluklarını devrimci bir bir tarzda göstereceklerini beklemek, ne kitle hareketliliğinin dinamiğini ne de önderliğin zorunluluğunu kavrayamayan kendiliğindencilerin işi olabilir ancak. Bir gerileme döneminde bir radikalizasyonun aksine apolitizasyon gündeme gelebilir. Çalışan yığınlar biraz daha yaşam standartlarını korumak hatta en ilkel biçimde işsiz kalmamak için proleter kardeşleri ile rekabete de girebilirler. Mücadele etmeleri için gereken bilinç onlarda henüz güçlü değilse, ekonomik iyileşme döneminde katılmadıkları mücadeleye başlamalarını beklemek fazla iyimser bir görüştür.

Devrimci Harekette Süreklilik ve Sınıfla Bağlantılar

Böyle dönemlerde yalnızca aydınlar değildir safları terkedecek olanlar; henüz yeni yeni sınıf bilincine varmış olan

ileri işçilerden, hatta devrimci işçilerden sayıca hiç de küçümsenmeyecek kopuşlar sözkonusu olacaktır. Bu demek değildir ki bunlar sonsuza dek devrimciliği terketmişlerdir. Hayır işçi hareketinin yükseliş döneminde, çeşitli nedenlerle safları terkedenlerin bir kısmı yeniden mücadeleye atılacaklardır. Ama böylesi dönemlerde mücadeleyi sürdürebilenler belki de geçmişten farklı, daha yetkin bir militan tipini yaratacaklardır.

Gericilik döneminde ortaya çıkan önderlik de yalnızca teorik düzeyi ile hareket içinde bir yer kazanmış olanlardan değil de, bir anlamda ortalama denebilecek, pratik yaşamdan hiç kopmayan, gerektiğince siyasal çalışmayı sürdürüp geliştiren bir tipte olacaktır. Böylece yalnızca sosyalizmin revaçta olduğu günlerin değil, gericilik döneminin deneyimini de edinen bu kadrolar hareketin yükselişi döneminde bir siyasal hareketin vazgeçilmez unsurlarını, belkemiğini oluşturacaklardır.

Bir siyasal hareketin güçlülüğü yalnızca siyasal çalışmanın daha meşru olduğu dönemlerdeki başarıları ile değil, özellikle bir gericilik döneminde kendini mücadele içinde yenileyebilmesi ve sürdürmesi sonucu yeniden işçi hareketinin yükselmesi döneminde çok daha güçlü bir biçimde kendini toparlayabilmesi ve geçmiş dönemdeki deneyimleri sayesinde kitleler için gittikçe güvenilir bir alternatif oluşturması ile belirlenir.

Türkiye sosyalist hareketinin oldum olası en büyük zaaflarından biri kuşaklar arasında bir sürekliliğin hemen hemen olmamasıdır. 1960 öncesinden sonrasına neler kaldığı meydanda. 12 Mart döneminde ise zaten dar olan kadroların bir kısmının katledilmesinden ötürü önemli bir kısmının mücadeleyi terketmesi ya da sağa çark edip reformizme yamanmalarından ötürü ancak üçüncü sınıf kadrolardan bireyler sürekliliği temsil ettiklerini iddia etmektedirler. Bugün kendilerini THKP-C ana başlığı altında toplayan kadroların kaçında bir önceki kuşağın deneyimlerini aktaracak, önderliğin sürekliliğini sağlayacak bireyler vardır? Burada kastedilen eski tü-

feklerin makbulluğu değil, önderliğin sürekliliği, deneyimin kesiksizliği olduğu bir an için unutulmamalıdır. Bir gericilik dönemi deneyimlerinin derslerinden uzak olan sonraki kuşak ister istemez zımni olarak tarihi kendisiyle başlatmış ve siyasal ortam olarak da kendi yeşerdiği ortamı veri almıştır. Bu kaçınılmazdır. Bolşevik partisi bile kendi bolşevikliğini daha önce kestirilememiş olan Stolipin gericiliği döneminde sınama ve öğrenme olanağını bulabilmiştir.

Bu dönemi değerlendirirken Lenin gerekli dersi de sunmaktadır:

> «İhtilâlci partiler eğitimlerini tamamlamalıdırlar... Bu partiler, nasıl hücum edileceğini öğrenmişlerdi... Düzenli olarak hem hücum etmeyi hem de geri çekilmeyi öğreninceye kadar... zaferin elde edilmesinin... imkânsız olduğunu öğrenmek zorunda kaldılar. Yenilgiye uğramış olan bütün muhalefetin ve ihtilâlci partilerin içinde en düzenli şekilde çekilmeyi yalnız Bolşevikler gerçekleştirdiler.»

Ama bu dersin önceden cetvelle pergelle çizilmiş düz bir alanda çıkarılmadığı da ortada. Bolşevik partisi 1905 Devrimi'nin ardından gelen reaksiyon yıllarında partiyi baştan aşağı sarsan hatta geleceğe hiç de umutlu sinyaller vermeyen büyük bir çöküntü yaşamıştır. Hatta aynı yıllarda partinin Rusya'nın en büyük iki kentinden birinde, Moskova' da örgütün hemen hemen yokolduğu günler de oldu. Tüm muhalefetin ve özellikle devrimci grupların içinde büyük bir düşkırıklığı sözkonusu idi. Yalnız aydınlar değil işçiler de safları öbek öbek terkediyor, kendileri için hiç de devrimci olmayan yeni bir yaşam tarzı kurmaya çalışıyorlardı. Devrime olan inanç bir anda yokolmuştu. Devrim için kendilerini hazırlamışlar, devrimin hayali ile günlerini hatta yıllarını doldurmuşlardı ve devrim anlı şanlı bir biçimde 1905'de gelip kapıya dayanmıştı. Devrimciler ellerinden geleni yapmışlardı. Ama devrimin suları geri çekilmiş ardından yumuşak yumuşak bir baskı dönemi gelmeye başlamış bir an için özgür-

lüğün ancak kısmen kısıtlanacağı bir rejime gidiş olarak değerlendirilmişti. Oysa ardından gelen reaksiyon devrimin kazandığı ne varsa alıp götürmüş üstüne de istemişti. İnançları uğruna herşeyi yaptıklarına inanıyorlardı ve inançları tuzla buz olmuştu. Yeni bir inanca ihtiyaç duyuyorlardı. Bu ya bilim ya din ya da derin düşünme sanatlarından hangisi olursa olsun insanı kesinlikle devrimci bir yaşamdan uzaklaştıran bir inanç oluyordu. Aydınlar için geri dönüş için engin olanaklar vardı. Burjuva toplumunun yaramaz çocukları olarak yeniden ana rahmine dönebilirlerdi, özellikle yukarı sınıflardan gelenler için bu çok daha fazla geçerli bir yoldu. Daha ortalarda olanlar devrimciliği bir yaşam tarzı olarak değil de kendileri için icra edenler geçmişlerine uygun bir tepkide bulunuyorlardı. Pir aşkına sanatla ilgilenenden tutun, mistisizmin en ücra köşelerinde ruhlarını dinlendirmeye niyetlenene, oradan geçmişteki militan yaşamlarının acısını çıkarırcasına zevk ve sefa âlemlerine dalanlar. Kimileri ise kaçış yolu olarak aşk meclislerini, seksüalizmi seçerken bir başkaları çok daha insani bir biçimde siyasal çözümsüzlüklerini, kişisel zayıflıklarını intihar ederek çözümlüyorlardı. Evet bolşevik saflarda da hatta kimi en ünlü bolşevikler arasında dahi intihar düşüncesi sürekli olarak beyinleri kemiriyordu. Onlar için başka türlü bir yaşam tarzı sözkonusu değildi. Ya bir devrimci olarak yaşayacaklardı ya da bu toplumla fizik ve moral tüm bağlantılarını keseceklerdi. Tabii bu demek değildir ki tüm intihar edenler bu noktadan kalkınmaktaydı.

Denebilir ki Türkiye'de de emeklisi en çok olan mesleklerden biri devrimciliktir. Birçok ülkeyle kıyaslandığında pek de uzun bir geçmişe sahip olmamakla birlikte Türkiye'de devrimci hareketlerin akışkanlığı olağan dönemlerde bile hatırı sayılır bir orandadır. Ağırlıklı olarak gençlik radikalizayonundan kaynaklanan devrimci çevreler sanki belli bir yaş dönemi ile sınırlı kalmaktadır. Bu yaş dönemine gelip dayananların çok azı, denebilir ki şu ya da bu mevkide profesyonelliğe terfi edemeyenler terki meslek eylemektedirler. Kuşak olarak birkaç dönemi içerenler ancak reformist memurlar güruhunda bulunmaktadır (TİP).

12 Mart dönemi öncesinde binlerce kişilik gösterilerden, forumlardan geriye çok kısa bir süre içinde hapistekilerden başkası kalmamıştı. Yukarda sayılan hastalıkların birçoğu küçük çapta bizde yaşanmıştı. 12 Mart öncesinin kimi hızlı teorisyenleri iş hayatının başarılı girişimcileri olurken, mistisizm hapishanelerin en kuytu koğuşlarında nefes almaya başlamış, kimi sanatçılar kendi vicdan azapları ile uğraşmayı meslek edinip dinin pençesine kendilerine kaptırmışlardı. Dışardaki kılıç artıkları geçmiş devrimci dönemden artakalan havalarını kişisel yaşamlarının zevk içinde geçmesi yolunda metaya tahvil ediyorlardı. Kimileri dönem sonrasında yeniden piyasaya çıktılar. Ama artık oldukça sağ bri çizgide yaşamlarını kuruyorlardı. Geçmişteki çocukluk hastalığı onlar için artık yalnızca dost sohbetlerindeki bir mezeden ibaretti.

Yakın geçmişteki bir örnek olan 12 Mart döneminden sonra, bugün, yeni bir gericilik döneminin bastırmasıyla Bolşeviklik ve her türden reformizm yeniden sınanacak ve işçi sınıfına önderlik edecek sağlam kadrolar bu sınanma mücadelesi içinde çelikleşeceklerdir.

Burjuvazi'nin Ekonomik Operasyonları ve Sağa Kayan Siyasa

Türkiye'de eşi benzeri görülmemiş operasyonun gerçek beyni Turgut Özal'ın önümüzdeki dönemi nitelendirmesi ve zamanlaması oldukça gerçekçidir ve kendi içinde tutarlıdır.

> «Ben bu girişimimize **«yeni görüş»** adını taktım. Bizim amacımız, demokrasinin gerektirdiği ekonomik düzeni getirebilmektir. Teşebbüs hürriyetini kurabilmektir. Batılı sosyalist hükümetler dahi, İskandinavlar başta bizim şimdi girdiğimiz piyasa düzenini uyguluyorlar. İslâm dininde serbest pazar ekonomisi vardır.» / 28.2.80 Mil /

Demek ki Turgut Özal'ın açıkça belirttiği üzere demokrasi için demokrasi dışı bir dönem yaşanması gerekmektedir ve

halihazırda böyle bir demokrasinin maddi temeli de yoktur. Aynı görüşmenin sonunda «Eğer bu programı çok etkili şekilde 4 - 5 yıl uygulayabilirsek Türkiye Ortak Pazar'a ayak uydurabilecek düzeye gelmeye başlar. Bu program uygulanmazsa altından kalkmak güçleşir.» dendiğine göre Türk kapitalizminin en iyimser tahminle kendini toparlayabilmesi için yıllar geçmesi gerekmektedir. 100 Günlük sihirli formülasyonlardan çok daha etkili ve sistemli bir dizi köklü değişiklikleri gerektiren böyle bir dönemin karakteri ne olacaktır? Yani bu ekonomik öngörülere ne tür siyasal karşılıklar sözkonusu olabilir? Aynı muhtevanın farklı biçimler altında varolabileceğini hatırladıktan sonra bu tür köklü ekonomik operasyonların gerektirdiği siyasal oluşumlar için 12 Mart'ı anımsayabilir ve belli bir çıkarsama da yapabiliriz.

Demirel bugün kendi seçim şansını yüksek görüyorsa esas olarak bundan sonra daha güçlü olarak hükümet olabileceği bir dönem için tüm kozlarını oynayacaktır. O takdirde kendi gerçek iktidarına yönelik bir geçiş dönemi politikası güdecektir —ya da gütmektedir. Bu demektir ki, böyle bir yaklaşımın tabii ürünü, daha yumuşak gibi gözüken bir dönemden sonra muhalefetin tümden ezilmesine varan bir süreç ve fütursuz bir gericilik dönemi tasarlandığıdır.

Böylesi bir yaklaşımın ilk açmazı Özal'ın kendi açıklamasından çıkarsanabilir. Çünkü bu yaklaşım özünde parlamenter sistemin varlığını ve şu andaki işleyişini veri almaktadır. Oysa Demirel hükümetinin sürekliliği konusunda olduğu gibi 'demokrasi'nin sürekliliği konusunda da kimsenin garanti veremeyeceği açıktır. Ayrıca son on yılda değişen hükümetlerin sayısı gözönüne alındığında ömrü yıllarla ifade edilen hükümetlerin istisna olabileceği, hele hele iki yılı aşkın bir hükümete rastlanmadığı da düşünülürse, sürekliliğin sağlanması için çok ciddi operasyonların gerektiği rahatlıkla anlaşılabilir. Ama bu operasyonların uygulanmasını engelleyebilecek olan güçler yalnızca soldan gelmiyor; düzen partilerinin kendi varlıklarını sürdürme yolunda mücadeleleri de belirleyici olmamak kaydı ile akılda tutulmalıdır. Toplumun ge-

nel oy potansiyelinin son seçimde sağa kaymasından güç bulan Demirel'in öne sürdüğü Cumhurbaşkanı'nın millet tarafından seçilmesi formülüne karşı çıkışlar bu açıdan anlamlıdır. Hatta erken seçim konusunda AP ve MHP'nin ısrarı CHP ve MSP'nin buna karşı çıkışı demokrasinin savunulması gibi saçma bir açıdan mütaala edilemez. Açıkça bir erken seçimde daha çok güç kazanacağına inanan partilerle güç yitireceği kanısında olanlar arasındadır çatışma. Bir erken seçimin parlamentonun bileşimini değiştirebileceği gibi Demirel'e daha çok zaman kazandıracağı da kesindir. Ancak geçen her gün Türkiye'de yakın zamanda hükümet olan her parti için olduğu gibi AP için de bir kayıp haline gelmektedir. Olağanüstü operasyonlar döneminde, elden geldiğince, prosedürün olağandışı yürümesi için her şey yapılmaktadır.

CHP'nin muhalefeti ise (devletin sürekliliği ile sınırlı olduğu için böylesine bir dönemde kitlelerin olası hoşnutsuzluklarının yaratacağı patlamalardan mümkün mertebe sakınacağına göre) fazla bir anlam ifade etmemektedir ve Demirel bunun bilincinde olarak CHP ile oyun oynamakta hatta açıkça meydan okumaktadır.

Ekonomik Modelde Siyasal Rejimler ve Tercihler

İkinci Dünya Savaşı sonrasında geri ülkelerin kapitalist-emperyalist sisteme sınai ve teknolojik olarak bağımlılaşması sürecinde, ekonomileri farklı bağımlılık biçimleri altında gelişti. Türk ekonomisi ise dış yatırım, dış borç vb. açısından bir dizi ülkeyle kıyaslanmayacak oranda az kaynaklanmışken 1960'lardan sonra bağımlılık sınai bir karakter kazandı. Bu dönemde büyük miktarda montaj sanayi ile gelişme kaydedilmiş, kimi ağır sanayi yatırımları da gerçekleşmiştir. Kapitalist emperyalist sistemin büyüme döneminin önüne büyük hendikaplar çıkarken bağımlı ekonomilerin önüne dünya bunalımlarına has iki ana seçenek geliyordu: *Ekonomi ya otarşiye (merkantilizme) ya da tam bir serbest piyasa rekabetine yönelecektir.*

Demirel hükümetinin ikinci yolu seçmesine dek kesin ve açık bir biçimde bir ekonomi politikası Ecevit hükümeti döneminde tayin edilmemişti. Görünüşe ve Ecevit'in kimi ekonomi uzmanlarına göre önceki dönemde eğilim ithalatın kısılması, ithal ikamesine yönelinmesi, himayeci bir politika güdülerek AET ile ilişkilerin bir süre askıya alınması, bir tür yarı-kapalı ekonomi yönündedir. Böyle bir politikanın en belirgin tezahürü IMF ve öteki uluslararası kuruluşlarla ilişkide ortaya çıkmaktadır. Ama Ecevit oldukça karma bir yöntem izleyerek sıkıştıkça emperyalist kuruluşlara teslim olmuş, nefes aldıkça da aklısıra meydan okumuştur. Bu dönemde işsizliğin azalmaması, fiyatların artması kitleler nezdinde sorunların çözümlenemeyişinin bir göstergesi olarak oldukları gibi kaldılar. Ecevit hükümetinin —şu andaki Turgut Özal formülünün geçerliliği ne olursa olsun— kısa ve geçici çözümler dışında hiçbir perspektifi de yoktu. Dış borçlar erteleniyor, ihracat miktar olarak arttığı iddia edilse bile toplam dış ticaret içinde çok cüzi kalıyordu. Üretim ise düşme trendine sadık kalıyordu.

Burada her iki yöntemin çıkmaz olduğunu, esas olanın sistem meselesi olduğunu iddia etmeyi kendilerini marksist sanan lafebelerine bırakıp, 1929 - 33 bunalımının hiçbir devrimle sonuçlanmadan bir dizi sosyal patlamadan sonra burjuvazi lehinde atlatıldığını hemen hatırlatmakla yetinelim. Çünkü çözümsüzlük ancak politiktir ve geçmiş dünya bunalımı yıllarında önderliklerin ihaneti sonucu devrim yerine karşı devrimin ve bir dizi baskıcı yönetimin geldiğini belirtelim. Bu demektir ki bir dizi geri ülke gibi Türkiye'de de siyasal bir alternatif oluşmadığı sürece kapitalist ekonominin yarattığı bunalım atlatılacaktır. Hangi yöntemle? Özünde devrimciler için bu çok önemli değildir. Eğer burjuvazinin akıl hocalığını yapmak durumunda değilsek. Bunalım süresince ve sonrasında ne gibi oluşumlar olabileceğine dair bir dizi olasılık hesap edilmeli ve bunların hemen hemen tümüne hazırlıklı olunmalıdır. Denebilir ki ister otarşi olsun ister açık ekonomi, yukardaki akıl yürütmeyi kabul ettiğimizde bu şık-

lamaların ne anlamı olabilir? Hemen altını çizmek gerek ki, iki ekonomi anlayışı da ancak belli politikalarla birlikte yürütülebilir. Kabaca söylemek gerekirse CHP'nin diyelim ki otarşi politikası emekle sermaye arasında sanayi burjuvazisinden yana uluslararası kurumlarla mesafeli bir ilişkide bir denge arayacaktır. Bu denge sendikaların varlığını belli sınırda tutarken, onları kendine bağlamaya çalışırken, işlevsizleştirmekten sakınacak ve sınıf üzerinde dolaylı bir baskı kurmaya çalışacaktır. Sol'u —kendini güçlü bulduğu oranda— meşru ve gayrı meşru olarak ikiye ayırıp meşru solu kendini desteklemekten başka bir yola başvuramaz hale zorlayacaktır. Onlar da zaten buna oldum olası teşne oldukları için aşırı sol iyice tecrit edilmeye çalışılacaktır. Üretim birimlerinden, meslek örgütlerine dek mevziler CHP ile ortak reformistlerin eline geçecektir. Ufalanan bir sol tasarımlanırken köklü bir operasyonu sınıf nezdinde yapmaktan çekineceği için olası hareketliliklerde ciddi iç sorunlarla karşı karşıya gelinilebilecektir.

Bilindiği gibi ve Ecevit'in de altını çizdiği gibi Latin Amerika ülkelerinin birçoğunda askeri diktatörlükler gelişen sol hareketin bastırılmasında başta önemli görevler yüklenmişlerse de aradan yıllar geçtikçe hoşnutsuzluklar çok daha derin ve radikal bir biçimde yeniden su yüzüne çıkmıştır. Şimdi Latin Amerika'da bir süreden beri İspanyol tipi geçişten sözediliyor. Yani Franco İspanyasından parlamenter demokrasinin yürürlükte olduğu, iktidarda merkez-sağ bir hükümetin bulunduğu, «demokrasi»nin usulünce ve yavaş yavaş egemen sınıflar eliyle zararsız ve denetimli bir biçimde getirildiği bir rejime geçiş. Ne ki Nikaragua devriminin yanısıra, Peru, Salvador, Bolivya ve daha bir dizi ülkeden gelen sesler geçmiş baskının faturasının kitlelerce egemen sınıflara ödetilmesi yolunda zorlu baskılarda bulunulduğunu göstermektedir. Merkez-sağ hükümet oluşturma girişimleri kitlelerin yükselen siyasallaşması ile çelişmektedir.

CHP hükümeti çalışan kitlelerde hep bir yanılsama yaratmıştır. Ancak son seçimlerde, o da başkaca bir alternatif

geliştirilmeden, bu durum kitlelerce sorgulanmıştır, ama sonuç da belli değildir. CHP hükümeti döneminde radikalizasyon denebilir ki özellikle sıkıyönetime kadar MHP'ye yaramıştır. Gerçekte böyle bir dönem devrimci hareket için kendini toparlaması açısından yararlı olabilirdi. Ama her türlü beceriksizliğin gerekçesini kendi dışındaki güçlere bağlama alışkanlığını sürdüren hareketler bu dönemde olup bitenlerin vebalini CHP'nin sırtına yüklemekle kendilerini sınırlamışlardır. Oysa CHP bir düzen partisi olarak ele alındığında sistemi zorlayacak her türlü çabadan kaçınması onun karakteri gereğidir ve CHP'yi bunun için suçlamanın hiçbir yararı yoktur. CHP'yi kitleler önünde gerçek niteliği ile sergilemek, onun karşısında devrimci bir alternatif oluşturarak sağlanabilir.

Devrimci sosyalist hareket bulunduğu her yerde ilkin kendini muhalefet hareketleri içinde ayırdedecek pozisyonları geliştirmiştir. Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi ancak köylü sosyalistlerine karşı devrimin köylülük temelinde değil gelişen sanayinin ürünü olan proletarya temelinde yürüyebileceği anlayışı ile yazıldığı için anlamlıdır; yoksa burjuva sisteminin iç çelişkilerini ve çözümsüzlüğünü sergilemekle kendini sınırlasa idi, ancak meraklı şeyler arşivine layık olabilirdi. (*Kapital*'deki kategorilerin de saf iktisat değil sınıf mücadelesine ilişkin olduğu unutulmamalı)

Tıpkı 12 Mart öncesinde küçük burjuva radikalizmi ile sarmaşdolaş yaşamayı aykırı görmeyen ya da bu siyasal yaşamın aykırılığının bilincine varmayan hareketler gibi yakın zamana kadar ve hatta bugün bile programatik, açık ve kesin bir biçimde kitleler önünde bir seçenek geliştirilmemiştir. 1973 hatta 1977 seçimlerinde işlenen hatanın vebali şimdi çok daha güç bir dönemde kitlelerin kulakları sağırlaşırken yeniden gündeme gelmiştir. (1973 - 77 seçimlerinde aslında CHP'ye oy verdirilmesi tek başına çok önemli değildir; kitlelere bu yönelişin tarihi içeriği belirtilebilmeli idi).

CHP kendi çözümsüzlüğünü yaşamış ve 'batıl'lığını kanıtlamıştır. Onun karşısında bir seçenek gelişmediği için de arena sağ güçlere kalmıştır. Şimdi sağ pervasız ve seçenek-

siz bir biçimde kendi planını uygulamanın yollarını aramaktadır.

Milliyetçilik kisvesi altındaki 'otarşi'nin yürütülememesi karşısında yine milliyetçilik adına 'açık ekonomi'ye geçilmiştir. İslâm ülkeleri ile iyi ilişkiler hayali peşinde koşulurken, sınır ticaretine bel bağlanırken Suudi Arabistan'dan borç alınmakta, İran'la ilişklier Ecevit döneminden kötü olmayan bir biçimde sürdürülmektedir. Devletçilik kisvesi altında Ecevit KİT açıklarını hazineden karşılayıp bütçeyi de çalışan kitlelerin kesesinden doldurduysa, Demirel de KİT ürünlerine getirdiği zamlarla çok farklı bir işlem yapmamıştır. Çalışan kitleler açısından değişen pek birşey yoktur.

İstikrarlı ve sürekli bir hükümetin kurulamaması sonucu yıllardan beri birbiri ile bağlantısı olmayan, eklektik, uzun vadeli bir plandan yoksun bunalımdan çıkış mucize reçeteleri üretilmektedir. Bu reçetelerin ilki 1977 Ağustos'unda Demirel'in «enflasyona karşı savaş» paketidir. 24 Ocak 1980 önlemlerinin daha geniş bir boyutu olmasına rağmen Demirel basın toplantılarında hâlâ enflasyon canavarından sözetmektedir. Ama şimdiki paketin numarası o günden bugüne beştir. Ecevit hükümeti döneminde de, olmadı baştan denerek üç ayrı paket hazırlanmıştır.

Ecevit'in iktidar olurken hazırladığı «Yapısal değişim» paketi, adından da anlaşılacağı üzere en azından umutla ve köktenci önlemleri içermekteydi ve daha geniş kapsamlı idi. Daha sonra gündeme, altı yedi ay gibi kısa bri süre içinde «Para-Kredi tedbirleri» getirildi ki, bu, olayların zorlaması ile ayağının yere değmeye başladığını göstermektedir; ama ekonominin gitgide çıkmaza sürüklenmesi 1979 Martında Ecevit'i «Ekonomiyi Kurtarma» gibi misyonu büyük bir işe sürükledi.

Denebilir ki Demirel'in daha doğrusu Turgut Özal'ın önlemler paketi Türk ekonomisinin bugüne dek gördüğü en geniş kapsamlı operasyondur. Ve ilk kez bu kadar açık olarak sanayi burjuvazisinin istekleri kesin olarak karşılanmaktadır. O kadar ki sanayicilerin kendileri bile sevinçlerinin ulu-

orta belirtilmesinin yaratacağı karşı propagandadan ürker olmuşlardır (ne ki songünlerde daralan üretimden şikayete başlamışlardır.)

Türk ekonomisinin içine düştüğü çıkmaz sanayiciler ve hükümetçe esas olarak batı ekonomisiyle yeterince bütünleşmemeye bağlanmaktadır. Yani Türk ekonomisi yeterince alıp satan bir ekonomi değildir. Örneğin, Arjantin gibi özgün bir sanayileşmeye de sahip olmadığı için Dış Ticaretin GSMH'ya oranı aynı olmak kaydıyla GSMH'nın sektörel dağılımında oldukça geri olduğu gibi toplam dış ticaret içindeki yeri bakımından da ihracat ve ithalatta oranlar Türkiye'nin aleyhine olarak bir mislidir.

> «Başlıca sanayileşmiş ülkeler arasında ihracat performansı en düşük ülke Türkiyedir... ithal ikamesine dayalı koruması ve dışa kapalı sanayileşme stratejisi Türkiye'yi amaçlananın tersine dışa bağlı ama dışa kapalı bir hale» getirmiştir (TÜSİAD s. 2,1980 yılına girerken Türk Ekonomisi)

Buradaki dışa bağımlılık kavramı uluslararası işbölümünde geri ülkelerin sınai teknolojik bağımlılığı olarak değil, finansman kaynağı açısından ele alınmaktadır. Yani Türkiye sattığı ile alacağını karşılamayan bir ülke durumundadır. Dış ödemeler açığı olmazsa burjuvazi için de sorun çözümlenmiş olur.

Türkiye bu açıdan benzer bir dizi ülkeyle kıyaslanmayacak derecede az borç kullanan ülkelerden biridir. Borçların milli gelirse oranı % 21'ken sırasıyla Kore, Meksika ve Mısır için bu oran % 37, % 45 ve % 77'dir. Ama Türkiye'nin borçlarının kısa vadeli olması bu sorunu vahim bir hale getirmiştir. Üstelik dar ihracat olanakları ile bu borçların faizleri de ödenemez durumda idi. Ecevit hükümetinin son dönemi ve Demirel hükümetinin en önemli günleri dış borçlar ve yeni krediler sağlama çabası içinde geçmiştir. Hemen belirtelim ki Ecevit döneminde gerçekten borçlar 1983'e doğru kaydırılarak bir ferahlama yarattıysa da üretimin artmaması,

yeni pazarların bulunamaması sonucu erteleme fazla birşeye de yaramamıştır.

Borçların esas olarak bankalardan hükümetlere kayması da bu borçların faizlerinin giderek siyasal bir içerik kazanması açısından önemlidir. Bilindiği gibi Almanya Türkiye'nin garantörü rolünü üstlenmiş bulunmaktadır. «Tarihten gelen ilişkileri» bir yana koymadan (?) bunun esas olarak anlamı Almanya'nın Türkiye üzerinde kaçınılmaz bir denetim kurmasına yönelik olduğu açıktır.

AET ile bütünleşme prosedürüne hız kazandırmak siyasal bir manevra olarak ya da Yunanistan'la rekabete bağlanabilirse de bu tercihin sanıldığından çok yanlı olduğu gözden ırak tutulmamalıdır. AET Avrupa Birliğini hedeflediğine göre alınacak karar bu hedefi de hesap etmek durumundadır. AET ülkeleri özellikle AET'nin egemen tepelerini oluşturan kimi ülkelerde, proletarya ile burjuvazi arasındaki dengeye dayanan bir siyasal rejim vardır. AET'ye katılmak bu dengeyi bozmayacak bir siyasal yapıyla mümkündür. Doğal olarak ha deyince AET'ye tam üye olmak mümkün değildir. Ama tam üye olduğunda da veri koşullarda belli bir siyasal rejimler yelpazesine sahip olmak gerekmektedir. Yunanistan ve İspanya örnekleri burada hemen hatırlanabilir. Demirel hükümetinin niyeti gerçekten bir an önce tam üyeliğe yönelmekse o takdirde kısa zamanda kendi siyasal istikrarını sağlamak ve toplumsal muhalefeti tırpanlama ile sonrası için kendince daha güvenceli bir ortam elde etmeyi de hedeflemektedir.

AET ülkelerinin bütününde bir sağa kayış sözkonusudur. Denebilir ki merkez-sağ hükümetler bu ülkelerin ortak karakteri olmuştur. Böylesine bir durgunluk - gerileme döneminde kitlelerin soldan sağa çark etmesi, solun sağa karşı bir iktidar olmak için gerekli güvenceyi verememesi İspanya, İtalya Fransa gibi ülkelerde bir durallaşmaya yol açmıştır. Benzer bir gelişme Türkiye'de de olmuş, kitleler AP gibi merkez-sağ bir partiye kayma eğilimi göstermişlerdir. Denebilir ki AET açısından bir AP hükümeti şimdi kendine en çok benzeyen

bir muhatap olarak en iyisidir. Gündüz Ökçün'ün ardından Erkmen'in Dışişleri Bakanlığı batıda olumlu karşılanmıştır.

Ama AET için belli bir istikrar sağlayamayan bir ülkenin üyeliğe kabulü imkansızdır. Zaten kendi de bir durgunluk dönemi yaşarken sırtına başka bir ekonomiyi de üstlenmek istemez. İstikrar için en önemli göstergelerden biri tabii fiyat istikrarıdır.

Ocak ayındaki Devalüasyondan sonra Demirel «Devalüasyon enflasyon getirmez» dedi. Enflasyon mu devalüasyon getirir devalüasyon mu enflasyon getirir? Biri iç fiyat istikrarı, diğeri uluslararası fiyat istikrarı gerektirir ve otarşik olmayan geri ülkeler de iki tip istikrarsızlığı birlikte yaşar. 1979 Haziran ayında yapılan devalüasyon (dolar 47.10) «gerçek» ve de «uzak görüşlü» addedilirken aynı değerlendirme ocak devalüasyonu için de yapılmıştır. Ama bir de Türk parasının kaderi var : enflasyon. Bağlı olunan ekonomilerde enflasyon Türkiye'dekinden ne kadar az olursa devalüasyon da kaçınılmaz olacaktır; o takdirde kaderin boyutu ikilidir: Enflasyon ve Devalüasyon. Bu sarmal, tekelleşmeyi hızlandırmakta küçük ve hatta orta ölçekli işletmeleri yutmaktadır. Bunun ürünü olarak da hoşnutsuzluk çalışan yığınlarla sınırlı kalmamakta, ekonomi politikası genel olarak hakim sınıfların rotasında değil hakim sınıfların egemen kesimlerine göre biçimlendirilmektedir. Operasyonun Turgut Özel gibi eski bir MESS başkanı tarafından yürütülmesi aslında yorum gerektirmeyecek bir dizi açıklamayı içermektedir.

Enflasyonun istikrar açısından ne kadar vazgeçilmez bir gösterge olduğunu Turgut Özal biraz abartmalı ve açıklanması güç olan şu cümleler ile belirtmektedir: «enflasyon % 150 olursa ya faşizm gelir ya marksizm.» Ecevit'in yılın ilk aylarından aritmetik ortalama ile yaptığı basit hesaplamaya göre enflasyon % 120 olacağına göre siyasal istikrar var demektir!? Ve bu rahatlıkla yapılan bir akıl yürütmede % 150'ye kadar enflasyona yolverilmesinde hiçbir sakınca yoktur! Biraz daha zorlanılsa enflasyon skalasına göre tüm siyasal rejimleri belli bir yere oturtmak da mümkün olacak demektir.

Aslında Türk ekonomisi balıklama bir düşüş içinde değil istikrarlı bir düşüş içindedir. Ele alınacak her türlü hesaplamada 1976'dan sonra istikrarlı bir düşüş vardır (enflasyon için tabii artış).

Örneğin ithalat olanaklarının sınırlanmasından ötürü üretimde büyük aksamalar olması gerekirken kaçak ithalat yolu ile girdiler sağlanmış ve 1977 ve 78'e göre kapasite kullanımında *'yaygın bekleyişlerin aksine çok büyük düşmeler ortaya çıkmadığı'* görülmüştür. Keza inşaat sektöründe de sanıldığının aksine 78 düzeyi sürdürülmüştür. İmalat sanayi yatırımları ve sabit sermaye yatırımlarında hemen hemen bir düşüş vardır ve önümüzdeki aylarda bu düşüşün tersine çevrilmesi için hiçbir neden yoktur.

Bunun anlamı genişleyen değil gerileyen bir ekonomi tablosu içinde durgunluğun sağlama alınmasının bile büyük başarı addedileceğidir. 'Yılı Kurtarma' ilkesi daha bir süre gündemde kalacaktır. Türk ekonomisini iç pazara dönük tüketim malları üretiminden dış pazara yönelik, sınai mal üretimine döndürmek sanıldığından çok zaman alacaktır ve bir dizi girişim kendini bu dönüşüme karşı korumaya çalışacaktır.

Ne ki Demirel hükümetinin önlem paketinin karşısında alternatif bir paket de yoktur. Demirel bunu bilen bir Allah'ın kulunu aradı durdu. Ecevit yalnızca böyle bir politikayı toplumsal patlamalara yolaçacağı açısından eleştirirken, Erbakan da ideolojik düzeyde karşı çıkmakla kendini sınırladı. Sosyalistler ise IMF ile akıllarını bozdular. Sanki kapitalist sistem içinde —bırakalım bir kısım 'sosyalist ülkelerin' IMF ile bağlarını— kaldıkça IMF'siz iş görülebilirmiş gibi eleştiriyi bu nokta ile sınırlı tuttular.

Oysa sosyalistler için bu önlem paketlerinin bir tek anlamı olabilir : o da olası toplumsal ve siyasal gelişmelerin karşısında geliştirilecek mücadele biçimleri açısından sorunu irdelemek. Yoksa bu önlem paketlerini ne değiştirmek mümkündür ne de bu raddeden sonra karşı seçenekler geliştirmek.

Toplum bu önlemlerle birlikte bir dizi hukuki, askeri,

kültürel, ideolojik, toplumsal değişikliğe uğratılmaktadır. Bu gelişmeyi görmek gerek. Bu siyasal boşluğun doğmasında sosyalist hareketin acizliğinin nereden kaynaklandığını görmek gerek.

Değişen Ortamda Yeni Yollar

Türk burjuvazisinin hükümetin aldığı tüm kararlara karşın önümüzdeki dönemden güvenli olduğunu söylenemez. Yani eğer birkaç yıl sonrası için bir kısmi ferahlamadan sözediliyorsa sorunların çok kısa aralıklarla yeniden ve yeniden gündeme gelmesinin kaçınılmazlığı zımnen kabul ediliyor demektir. Zaten önlem paketi de neredeyse son çare olarak sunulduğuna göre bunun bir diğer adı da çaresizliktir.

Bu dönemde hayat pahalılığını, işsizliği ve baskıyı siyasal yapının istikrarsızlığını, emperyalist sistemin sürüklendiği bunalım, v.b. temel aldığımızda nesnel olarak yeni bir devrimci bunalımın doğmaması için hiçbir neden yoktur. Burjuvazi sosyalist alternatifin yokluğunda bir iki yılı kurtarmıştır ama sonrası için elinde hiçbir garanti yoktur. Bunu tarihsel olarak söylemiyoruz. Tarihsel olarak çağımızda burjuvazinin barutunun tükendiği malum. Ama emperyalist sistemin içinde bulunduğu durum ve Türk ekonomisinin çözümsüzlükleri burjuvazi için demokratik çözümleri olanaksız kılarken, baskının mekaniğin en basit kanunu etki tepki ilişkisini harekete geçireceği de kesindir.

Ne ki bu ilişkinin bireysel terörle derinleştirilen bir baskıyla rayına oturtulacağı kanısı geçmişde görülen birdizi örnekde olduğu gibi ancak baskı lehine hızlandırıcı bir etken olabilir. Düzenin kendi iççelişkileri kendi anarşisi bu ilişki için yeterlidir. Ve denebilir ki kitlelerin hareketlendirilmesi üzerine hiçbir bireysel çabanın olumlu bir etkisi olduğu görülmüş şey değildir. Parti çalışması ile kitlelerin hareketlenmesi arasında tabii ki bir bağlantı vardır ama bu ancak çok özgün koşullar altında doğrudan bir yol kazanır. Yoksa kitle

hareketliliğinin parti çalışmasından ayrı bir dinamiğinin olduğunu görmezlikten gelmek gerekecek.

Sanıldığının aksine marksizm, toplumsal olayların her anının açık ve kesin bir değerlendirmesini matematiksel bir kesinlikle çok önceden görmemizi sağlamaz. 1905 ve hatta 1917 Şubat Devrimi belli bir hareketlilik içinde ani kabarışları göstermektedir ve bu ani kabarışları Lenin'in bile önceden kestiremediğini biliyoruz. Ama bu Lenin'in Ekim Devrimi'nin önderi olmasını da engellememiştir. Yani tren bir kestirim eksikliğinden ötürü kaçırılmamıştır.

Özellikle örgensel bir görünüm arzetmeyen, işçi sınıfının tarihsel deneyimden uzak, önderliklerin belirsiz olduğu bizim gibi ülkelerde kısa vadeli çıkarsamalar yürütmede sakınılması gereken tüm çabayı hükümet hesaplamaları üzerine yoğunlaştırmaktır. Örneğin 'devletin güçlendirilmesi' yalnızca şu ya da bu partinin sorunu değil burjuva siyasal partilerinin hükümet olduklarında gündemlerindeki ana sorundur. Bu yoldaki çabalar CHP hükümeti döneminde, hem de sanıldığının aksine Sıkıyönetim öncesinde uygulamaya sokulmuş, ardından gelen AP hükümeti de bu yolda tabii ki kendi uslubu ile devam etmiştir. Uslup farkı üzerine ise ahkam kesmek bizi kahinliğe kadar sürükleyebilir .Denebilir ki CHP için öngörülen Devletin güçlendirilmesi AP tarafından yürütülüyorsa bu bir yanılgı değil midir? Burjuva partileri arasında bir tercih yapmayı meslek edinenler için evet, ama aradaki farklılıkları reddetmeden düzen güçlerinin önündeki «tek yol» açısından hayır.

Devletin güçlendirilmesi yolunda alınan mesafeler birdenbire olmasa da adım adım rejimin sertleşmesini getirmektedir, kaçınılmaz olarak. Bu sertleşmenin seyri öylesine adım adım gitmektedir ki neredeyse alışılmaktadır. Siyasal yapıdaki istikrarsızlık, toplumsal muhalefeti kucaklayacak bir seçeneğin bulunmaması, faşist baskının sistemli olarak sokaktaki vatandaşa yüklenmesi sonucu siyasal umursamazlık, apolitizasyon yoğunlaşmaktadır.

Devlet baskısı özellikle faşizasyonun güç kazanamadığı büyük kentler ve ezilen ulus üzerinde yoğunlaştırılırken, faşistler de etkin oldukları kentlerde otoriteyi neredeyse yer yer devralmışlardır. Ne ki tam bir teslimiyetle herşeyin yitirildiği söylenemez. Önemli fırsatlar kaçırılmıştır. Geçmiş bir iki yılda görülen yükseliş şu anda hayaldir. Önümüzdeki dönemin karakteri gerileme ile belirlenmektedir. Bunlardan kalkıp tası tarağı toparlayıp devrimci hareketten çekilecek olanlar vardır ve olacaktır ve olmaktadır. Ama henüz yitirilmemiş mevziler vardır. Evet bu mevzileri savunmak düne göre çok daha güçtür ve kimileri umutsuzdur, yani kısa bir dönem sonra buralarda da yenilgi sözkonusu olabilir. Ama gelecek yenilgilerin gerçek alanları bugün en büyük yenilgilerin, daha doğrusu, mücadele edile edile yenilen alanların olacaktır.

Böylesine bir gerileme döneminde kendilerini fanus içinde korumaya kalkışan unsurlar siyasal yaşamın sürekliliğini sağlayan mücadele havasından yoksun olacakları için boğulup gideceklerdir. Evet kimi alanlarda değil mücadele etmek ayakta durmak bile bir cesaret işi olabilir ama her an olası bir atak için gereken donanımın sürekliliğini sağlamak gerek.

Dün için mevzilerin savunulması genel geçer bir ilke iken bugün 'yerlerinizden ayrılmayan' demek her alan için sözkonusu olmayabilir ve giderek bugünkü mevzilerde yerlerimizden ayrılmamak gittikçe güçleşmektedir ama yarın tam bir ricat dönemine girmezden önce —ki bu ricat dönemi de çok somut tarihsel bir ortamla belirlenmek durumundadır— savunulacak kimi mevziler ya da bir adım geri çekilirken korunacak yeni mevziler bulmak gerekir. Bu tür mevziler bulmadan ricat da hücum da savunma da sonuçsuz bir kördöğüşünden ileri gidemez.

Türkiye'de sosyalist hareketin geliştiği alanlar üniversitelerden sokaklara, oradan mahalle ve kahvelere ve de yer yer buralardan fabrikalara doğru bir gelişme göstermiştir ama üretim birimleri hiçbir zaman ağırlıklı olamamıştır. Böy-

lesine sınıf içeriği muğlak, kaypak bir yönelişde akışkanlık temel karakter olmuştur.

Bugün henüz üretim birimleri resmi ya da faşist terörce kesin bir denetim altına alınmış değildir. Kimi organlar yaralanmış ama işlevsizleşmemiştir. Kitlelerin somut sorunlardan kalkınan, bunlarla sosyalist devrim arasındaki geçiş anlayışına uygun bir talepler dizisinin acilliği gündemdedir. Eğer bugün yitirilmiş olan dünkü mevziler yeniden kazanılmak isteniliyorsa belki de bugün bulunulan sahte hatta kimi gerçek mevzileri terkedip bir adım geriden hız kazanmak için toparlanmak gerekecektir. Bunun için devrimci hareket günlük dar çıkarlar 'demokratik' ilişkiler adına köhnemiş küçük burjuva aydınları ve geleneksel CHP demokratları ya da devlet demokratları üzerine ikna (!) çabasına girişiceklerine belki kısa vadede verimli gibi gözükmeyen daha güç ama daha sürekliliği ve faşizme ve resmi teröre karşı daha istikrarlı olan devrimci eğilimler arasında sınıfın bağrında odak noktaları kurmalıdırlar. Bunun yanısıra demokratik kesimlerin daralan çemberinde sonuna kadar direnmek hatta dönemin karakterine uygun yeni yollar bulmak gerek. Siyasallaşmayı hızlandıracak en küçük olasılık bile küçümsenmeden değerlendirilmelidir. Yeni bir yükselişte kadroların, sınıfın siyasal hazırlığını tamamlaması için gereken siyasal - pratik eğitimi bir an için bile gözden ırak tutulmamalıdır. Unutmamak gerek ki bolşevik partisi varlığını *Ne Yapmalı - Bir Adım İleri İki Adım Geri* gibi kitabî, 1905 gibi siyasal yükselişe borçlu olmasından çok 1907 - 12 yıllarında en güç koşullar altında ayakta kalmayı bilmesine ve 1912 yılından başlayan işçi hareketinin yeniden yükselişine kendini gericilik yıllarında hazırlayarak girebilmiş olmasına borçludur.

Devrimci marksist hareketin uluslararası tarihi bu tür ve hatta çok daha katmerlisi gericilik dönemleriyle de doludur, hatta denebilir ki şu birkaç yıl hariç yalnızca burjuvazinin terörü değil aynı zamanda stalinizmin terörün en de kendini korumak durumunda idi. Ama küçük de olsa Peru'daki başarıyı Troçkist önderliğin yıllardır çeşitli Peru yönetim-

lerine karşı yürüttüğü uzlaşmaz mücadelede de aramak gerekir. En azından bu mücadele dahi Türkiye'de yaşanmamış olaylar pahasına yürütülmüştür. Latin Amerikalı tüm devrimcilerin siyasal yaşamları bizimkiyle kıyaslanmayacak boyutlara erişmiştir kimi zaman. Bir gerileme, bir gericilik, bir yenilgi dönemi siyasal mücadelenin olağan uğraklarından biridir; esas tehlike bunu görmezlikten gelip İspanya'da Şatolar inşa etmekten geçer.

Sonuç

Tüm olanı biteni ve olabileceği bize en uygunsuz gelen olasılıkları ile birlikte ele alıp kendimizi ona göre hazırlamak ve geleceği ona göre kurmağa çalışmalıyız. Önderlik sorunu hergeçen gün önemini bir kat daha bir kat daha kendini dayatmaktadır. Kitlesel bir hareketlilik döneminde olmasa dahi devrimciler arasında dayanışma ve ortak savunma zorunluluğu hergeçen gün artmaktadır. Kimi zaman faşizmin zorlayacılığı ile varılan bu yolda atılması mümkün ve gerekli adımlar hâlâ gündemdedir. Önerimiz bu bapta dahi geçerliliğini korumaktadır çünkü nesnel gerekçeleri zayıflamak yerine güçlenmektedir.

«Ama burjuva devletinin savunulması yönünde çözümler faşizmle, askeri diktatörlükle sınırlanamaz.

«Bugünkü durumda olduğu gibi güçlendirilmiş devlet, güçlü devlet ve bonapartizm de burjuva önderliklerinin önünde durmaktadır. Bu formülasyonlar faşizmi frenlemeye yönelseler dahi yukarda üzerinde ısrarla durduğumuz devrimcilerin birliği tarihsel öneminden bir nebze bile yitirmez. Çünkü devrimcilerin birliği yalnızca faşizme değil egemen sınıfların ve onların yönetimlerinin tüm biçimlerine karşı devrimci mücadelenin yürütülmesinin aracıdır. Kitlelerin devrimciler tarafından fethedilmesi yolunda birleşik işçi cephesi taktiğinin ön şartı olarak devrimcilerin birleşik cephesi işçi sınıfının varolan mevzilerinin savunulması, yaygınlaştırılması ve ilerletilmesi için en acil görevdir.

Kapitalizm var oldukça demokrasi mücadelesi var olacaktır, onunla birlik faşizm, bonapartizm vb. olasılıklar da olacaktır. Sosyalizmi hedeflemeyen her mücadele burjuva toplumunun her döneminde yeniden ve yeniden demokrasi çığırtkanlığı yapacaktır. Ancak ve ancak demokrasiye proleter bir içerik kazandıracak olan sürekli devrim, toplumu bu arızi çözümlerden kurtaracaktır.» (Sürekli Devrim **Aralık 1978 s. 16)**

Brezilya: En Uzun Grev

Danıel BENSAİD

11 Mayıs pazar günü, Sao Bernardo metal işçileri, Sao Andre'dekilerden bir hafta sonra, işbaşına dönme kararı aldılar. Böylece, kırk gün sonunda, Brezilya proletaryası tarihinde en uzun ve en kitlesel grevlerden biri sona eriyordu. Patronlar ve hükümet başlıca taleplere boyun eğmediler: endeks üzerinden % 15 ücret artışı, en azından 1 sene için iş stabilitesi, sendikal haklar.

Fakat iktidar ve burjuvazi için zafer tam olmaktan çok uzak.

Cesaretleri ve belirleyicilikleri sayesinde, ABC metal işçileri, diktanın dünya kamuoyu önünde takındığı demokratik açılışın maskesini düşürdüler.

Grevin titizce hazırlanışı ve yöntemsel örgütlenmesi sayesinde, patron provakasyonlarını ve manevralarını boşa çıkarabildiler. Ve çok şey öğrendiler.

Sao Bernardo Metal İşçilerinin «Cumhuriyeti», 41 Günde, Diktanın Demokratik Maskesini Düşürdü.

Öncelikle, burjuvazı emekçilerin gücünü önemsemedi. Şubat ve Mart'ta, sendika yöneticileri sokakları adımlarken, fabrika kapılarında toplantıları çoğaltırlarken, hareketlenmeyi sabırla inşa ederken; teknokratlar Lula'nın «blöf»üne karşı çıkarak kendilerini sağlama alıyorlardı. Fakat ABC'nin sendika lideri blöf yapmıyordu.

Hükümet önceleri hareketin gitgide yok olması ve dağılması üzerinde tahminler yürüttü. Her iki üç günde bir Euclides stadındaki dev toplantılara sadık kalan altmış ila seksen bin grevcinin akımı, umutlarını yıkıyordu. Orada hiç bir şey geçmiyordu: ne göz korkutmalar, ne tehditler, ne de resmi basının zehirlemesi. Sendika liderleri yoldaşlarını makulca uyarmışlardı: yalanların hiç birine inanmamak gerekiyordu, yanızca sendika tarafından kontrol edilen haberler inanılabilir nitelikteydi...

Onbeş günlük grevden sonra, hükümet omuzundaki tüfeği değiştirdi. İş mahkemesine grevin kanunsuzluğunu ve sendikada müdahaleyi ilan ettiriyordu. Faşist kanunlardan dolaysız esinlenen bir çalışma kodu çerçevesinde, sendika liderleri birbiri ardına tutuklanıyorlardı.

Patronlar, liderlerinden mahrum kalan işçilerin çabukça geri çekileceklerini zannediyorlardı. Fakat herşey önceden tasarlanmıştı ve grev sürüyordu.

1 Mayısta, güç provasının kenarındaydık. Binlerce emekçi aileleriyle akın ettikleri halde, özel polis, stada girişin yasaklanışından beri grevcilerin olağan toplantılarını yaptıkları Sao Bernardo kilisesi etrafında güvenlik önlemi alıyordu. Yöneticiler düzenli bir kavgaya dönebilecek bir sokak yürüyüşüne katılmakta tereddüt ediyorlardı. Birçok defalar, oylamayı tekrar ettirdiler. Hiç bir şey fayda etmedi: İnatçı bir çoğunluk her ne pahasına olursa olsun tehdit altında geri çekilmeyi reddetti ve kortejin korunması için tavrını ortaya koydu.

Toplantının sürdüğünü haber alan ve bu belirlenmiş durum karşısında tedirgin olan otoriteler, polis kuvvetlerini geri çekmeye ve kiliseden stada kadar yolları ve sokakları serbest bırakmaya son anda karar veriyordu. Bir aylık grevden sonra metal işçileri, yüz yirmi bin oldukları halde, alanın gerçek sahipleri olarak kalıyorlardı. Fakat, ertesi gün, bu yenilgiden intikam almak istermişcesine polis, baskıda yeni bir adım atıyor ve bütün gün boyunca ABC'de kavgalar sürüyordu.

«Demokratik Açılım Fabrika Kapısında Durur»

(Brezilya basınının bundan böyle «Sao Bernardo Cumhuriyeti» olarak adlandırmasıyla birlikte), burjuvazi ve dikta açısından bu zorlu dört günün bilançosu hiç de parlak değil. Kaplumbağa gidişiyle açılım menevraları, ABC kalesi olduğu halde, işçi direnişinde sendeliyorlar. İki ay önce Santos dokerleri grevinde ve sendika liderleri tutuklanan Minas Gerais'in altmış bin öğretim görevlisinin grevinde olduğu gibi bu grev de kanunsuz ilan edildi. Dikta tarafından kavranıldığı ve tasdik olunduğu biçimde demokratizasyonun ancak şaşırtmacalı bir kurumsal oyun olduğu ve hatta burjuvazinin bağrındaki çelişkilerin yükselişi çözümleyici bir supap olduğu açıklıkla ispat olundu. Metal işçilerinin pankartlarında dendiği gibi: açılım fabrika kapılarında durmaz. İçerde patron despotizminin rejimi ve sendikal hakların yasaklanması sürüyor.

Uzlaşmaya ilişkin hiçbir ara mekanizmanın olmayışı ve devlet radyo-TV'si tarafından oynanan karşı grevci rol, grevin dolaysız ve çabuk olarak devlet aygıtıyla karşı karşıya kalmasına yol açıyor. Bu durumdan, emekçilerin hızlı bir politizasyonu ve bir politik mücadele aracının gerekliliğine ilişkin günden güne gelişen bir bilinç, sonuç olarak çıkıyor.

Dahası grev, patronlara ve çok uluslu şirketlere çok pahalıya mal oldu. Daha şimdiden yıllık üretimlerinin % 11'ini kaybettikleri söylenebilir. Sermaye için duman olup giden milyarlarca tutarındaki kâr ve devlet için kaybedilen binlerce vergi. Onlar açısından uzlaşmazlığın ekonomik olmaktan çok politik bir anlamı vardı. Talepler, hepsi toplandığında, ağır başlıydılar: % 15'lik artışla birlikte ücretler Mart 79'dan Mart 80'e, % 83,5 lik resmi enflasyon haddine karşılık % 86'lık bir ilerleme göstereceklerdi. Çok uluslu şirketlerin bürolarındaki danışman ve teknoratların gözünde, grevin onlara daha pahalıya mal olacağı ve bilhassa,

sendikal hakların ve şirket içi uzlaşma mekanizmalarının olmayışı büyük kızgınlık toplantılarını ve kitlesel büyük patlamaları körükleyebilir: sembol ve bayrak haline gelen Sao Bernardo örneği.

«400 Lula»

Ekonomik olarak yenilgiye uğrayan «Sao Bernardo Cumhuriyeti», ciddi politik aşamalar kaydetti. İyi gitti ve mücadelenin değişik aşamalarını önceden görmeyi ve düzenli bir geri çekilmeyi örgütlemeyi bildi.

Baştaki yöneticilerin tutuklanışından sonra, 450 üyelik bir komisyon, tutuklanmalar sürdükçe yenilenebilen, yeni 16 kişilik yönetimler oluşturmak üzere iş başına geldi. Şefler ve yöneticiler bulmayı adet edinen basınyayının görüntüsel yanıltmasının kurbanı olan hükümet, yöneticileri tutuklayarak, hareketin boynunu vuracağını tahmin ediyordu. Bu işçi sınıfının mücadele içinde önderlerini yaratması yeteneğini yanlış tanımaktı. Cevap, patronları haliyle endişelendirecek: Lula hapiste, sorumlulukların ve grevin yöneliminin deneyimini yapan «400 Lula» var.

Fakat bilhassa, politik yönüyle grev, milyonlarca emekçi için, ulusal bir siyasi gücün acil gereksinimini açık açık ortaya koydu.

ABC etrafında inşa olunan dayanışma hareketi öne doğru dev bir adım teşkil ediyor. Toplanan milyonlar, otuz bin aileye dağıtılan 300.000 tondan fazla yiyecek, birçok işletmede bir saat ücretinin ayrılması, işçi sınıfının gücünü ve birliğinin bilinci etrafında kavradığı nice yeni deneyimlerdir.

Yatıştırıcı aracıları oynamaya çalışan burjuva muhalefet partilerine karşı (PTB, PDMB) yalnızca Emekçilerin Partisi, adını hakkediyor ve proletaryanın ihtiyacı olan militan gücü inşa edebilecek nitelikte. Haliyle EP, Minas Gerais'in hapisteki sendikalist eğitim görevlileri ile olduğu kadar ABC'nin hapisteki yöneticileriyle özdeşleşiyor. Bu Brezilya basınının bahsettiği kontrollü açılımın mas-

kesini düşürücü ve «partider reformun gırtlağındaki kılçık» oluyor.

Lula ve 18 yoldaşın yargılanışı altı aydan iki seneye kadar uzayabilen EP'nin en popüler sözcülerinin uzaklaştırılması öngörülen 1982 seçimlerine ilişkin diktanın bir bahanesi olabilir. Fakat, Lula hapisteyken ve EP yasaklanmışken bu seçimler ne kadar inandırıcı ve yasal olabilirler? Ve ne kaba bir komedi olacaklar! Tersine, kırkbir günlük grevden sonra sendikalistlerin salıverilmesi, 4330 sayılı kanun çerçevesinde 1964'den beri yasaklanan grev hakkının yeniden elde edilebilmesi için yeni bir adıma işaret edebilir: diktanın kendi kanununu uygulamaktaki yeteneksizliği gözler önünde.

Böylesine dar bir yol önünde, kimse gelecek aylarda Brezilya burjuvazisinin çelişkilerinin sivrileceğinden kuşku duymuyor.

Lula ve Yoldaşlarına Derhal Özgürlük!

Saygılı muhalefet, grev hakkı için, demokratik özgürlükler için, ve programlarında bulunmasına karşı bir kurucu meclis'in derhal oluşturulması için metal işçilerinin etrafında bir mücadele örgütleyemedi.

EP hareketi yeni bir boyut kazandı. İzlenen sendika liderleri, eğer hapisten kurtulabilmişlerse, bundan böyle bu partinin inşaasına ve kuvvetlenmesine kendilerini bütünüyle adamak zorundalar. Grevin başında önceden görüldüğü gibi, bu, bir sendika yönetiminin sonunu ve bir politik yönetimin doğuşunu işaret ediyor.

Dayanışma grevle sona ermiyor. 300.000 metal işçisinin grevi esnasında sendika liderlerinin tutuklanmasına neden olan, uluslararası işçi sınıfının haklarına bu açık provakasyonu fazla gürültüsüz kabul eden Avrupa işçi hareketi halen onların derhal özgür bırakılması için harekete geçebilir ve geçmek zorundadır.

Rouge: *16.22 Mayıs 1980*

P E R U
Eski Başkan Belaunde'nin Beklenmeyen Seçim Başarısı

Milletvekilleri, senatörler ve cumhurbaşkanı seçimlerinin kesin sonuçları bir haftadan önce belli olmayacak; yine de, kısmi sonuçlar üzerinde tahminler oluşturan ve Peru basını tarafından verilen rakamlara göre oylamanın büyük eğilimleri açıkça kendini gösteriyor.

Önce, bütün bekleyişlerin aksine ,geleneksel ve -emperyalizm yanlısı sağı temsil eden, Halk Hareket Partisinin (PHP) lideri, Belaunde Terry oyların aşağı yukarı % 43,6'sıyla Cumhurbaşkanı seçildi. 1968'de askerler tarafından uzaklaştırılan eski başkının bu zaferi gerçekten beklenmiyordu. Seçimlerden birkaç gün evveline kadar, bütün haberler, üç burjuva adayından hiçbirinin, seçilmek için Anayasanın gerektirdiği % 36 oy miktarını elde edemeyeceği yönündeydiler. Bu durumda başkanın atanması, burjuva oluşumun arasındaki çelişkileri besleyecek ve politik krizi hızlandıracak, parlamenterlerin oyu sayesinde mümkün olabilecekti.

Fakat şimdi, Belaunde, «geniş bir temel üzerinde» kurulması şeklinde tanımladığı bir hükümeti oluşturmak için belli bir meşruiyetle ortaya çıkıyor. Böylece, Halk Hareketinin skoru, liderinin, öteki burjuva oluşumların da daha dengeli sonuçlar elde etmeleri halinde başvuracakları, engellerin üzerinden atlamasına olanak tanıyacak.

Sonuçların ikinci bir görünümü ise ancak % 25 oy alan APRA'nın büyük yenilgisi.

Fakat diğer önemli görüntü, sol tarafından kaydedilen ciddi seçim yenilgisi; zira tüm akımlar bir araya geldiklerinde ancak % 13 ile % 15 arası oy oranına ulaşabiliyorlar.

Halk Hareketinin yöneticisi, askerler ve diğer burjuva adayları ile bir pakta yatkın olmasına rağmen, 1968'de

demokrasi yanlısı ve anti-diktacı aday olarak katılmak üzere askerler tarafından devrilmiş olma olgusunu kullanmasını bildi.

Seçim kampanyası silahlı çetelerinin zulmuyla damgalanan APRA'nın kullandığı yöntemler ve APRA adaylarının uzun süre askerlerin resmi adayları halinde boy göstermeleri olgusu, tarihsel lider Haya de la Torre'nin ölümü ve bu akımın bölünmesiyle birlikte, Belaunde lehine oy kullanılmasına neden olan faktörlerdir.

Öyleyse birçok yoksul kesimlerde bile oldukça iyi sonuçlar almış olan Halk Hareketinin aldığı oyların önemli bir kısmı herşeyden önce anti-APRA ve anti-dikta bir oy olarak tahlil edilmelidir.

APRA'nın seçim yenilgisi, aynı zamanda, Villianueva önderliğindeki akımın bağrında derin bir krizi besleyecek. APRA içindeki derin bölünmeler, başkan adayı Villanueva'nın APRA'sının bağrında düşman olarak görülen Townsend'in başkan yardımcısı adaylığına gösterilmesine neden olmuştu.

En eski ve emperyalizm yanlısı sağın zaferi, kuşkusuz ilk ağızda, bu seçimler sonucunda ortaya çıkan hükümetin büyük ölçüde güç kazanmasına yol açacaktır. Büyük sonuçlar getirmeksizin bir çok önemli grevin ardından, sol güçlerdeki gerçek gerileme emekçilerde belli bir yönelimsizleşmeyi körükleyebilir.

Bununla birlikte, bir kitle desteğine dayanan örgütlü gerçek bir burjuva gücü değil, fakat daha çok Belaunde çevresinde toplanmış bir seçkinler partisi olan Halk Hareketi, herşeye rağmen en iyi şekilde yapılaşmış burjuva gücü olarak varlığını koruyan APRA ile çatışmaya girecektir. Öyleyse Belaunde'nin seçilişi güçlü bir burjuva örgütünün yapılanmış olduğunu yansıtmıyor.

İktisadi programı dikta'nınkinin devamında yer alan Belaunde hükümeti, yakın bir gelecekte ciddi sınıfsal ça-

tışmalardan kaçınmak için, büyük bir olasılıkla yeteri kadar halkçılık demagojisi yapamayacaktır.

ROUGE : *25 Mayıs 1980 - Sayı: 920*

PRT'nin Seçim Kampanyası

PRT için kampanyanın bilançosu yalnızca seçim sonuçlarınnı değerlendirilmesinin çok ötesinde, 6 Mayıs'ta Lima'da seçim kampanyasının son günü 50.000 kişiyi bir araya getiriyordu. Ülkenin bütününde PRT sempatizan yapılar örgütledi. Her hafta toplanan bu taban komiteleri örgütün militanlarının yanında kampanyanın gerektirdiği tüm faaliyetlere ve harekete kazanılmaları perspektifinde eğitim seminerlerine katılmaktalar. Bu üyeler üye kartlarını alıyorlar ve düzenli olarak aidatlarını ödüyorlar. Örneğin Lima'da ikibinden fazla sempatizan böyle örgütlendiler. Kampanyanın son haftasında, PRT seçim işlemlerinin gidişatını denetlemek için kitlesel olarak gözlemciler örgütlendi. Lima'da üçbin gözlemci tarafından temsil edildi. Uzaktan bakıldığında en iyi yapıya sahip örgüt olduğu göze çarpıyor.

Siyasal Güçler :

— AP: (Halk Hareketi) Belaunde'nin burjuva partisi.

— UDP: Maoist ve merkezci örgütlerin oluşturdukları cephe.

— UNIR: Ortadoks maoist örgütler cephesi.

— FOCEP - Ledesma: Genaro Ledesma tarafından FOCEP adına el konulmasıyla oluşturulan seçim cephesi.

— UDI (Sol-Birlik): Eski Başkan Velazco Alvarado taraftarı «ilerici» askerlerin partisi. PSR ve PCP (Peru Komünist Partisi) tarafından oluşturulan seçim koalisyonu.

— PRT: (IV. Enternasyonal'in Peru seksiyonu) Devrimci İşçi Partisi.

— POMR: CORQI'ye bağlı Devrimci-Marksist İşçi Partisi.

— PST: Bolşevik Fraksiyon'a bağlı Sosyalist İşçi Partisi.

Solun Genel Gerileyişine İlişkin

Çok daha üstün sonuç elde edilen 1978 Kurucu Meclis seçimlerine oranla sol apaçık bir bozguna uğradı. APRA'ya karşı kullanılan oylar Halk Hareketi tarafından emildi ve solun bütün potansiyel seçmenleri böylece APRA'ya ve askerlere karşı muhalefetlerini dışa vurmayı tercih ettiler. Üstelik soldaki beş aday halindeki bölünme de bir çok potansiyel seçmeni kötü yönlendirdi.

Yine de, bilanço derinlemesine ayrıntılarıyla ele alınmalı.

Sol Birlik (PKP ve Devrimci Sosyalist Partinin koalisyonu), 1978'de her iki parti % 12'yi toplarken, şimdi ancak toplam oyların % 2'sine ulaşarak ciddi bir başarısızlığa uğradı. DSP tüm siyasi tabanınnı kaybetti, bu da açıkça askeri reformist akımın sonunun geldiğine işaret ediyor.

PKP'ye gelince: başlıca seçim tabanı CGTP (başlıca sendikal merkez) ona ve ilerici askerlerle olan koalisyonuna oy vermedi. Sol Birlik General Leonidas Rodriguez'i aday olarak sunduğunda, askerlere karşı tavrını belirtmesi güçleşti.

FOCEP-Ledesma ülke bütününde oyların % 1'ini topladı. Fakat oyların çoğunluğu Ledesma'nın yöresel bir etkinliği olduğu bir vilayetten elde edildi.

% 2 dolaylarında oy alan UDP'nin bozgunu bundan daha hafif oldu. UDP, ARI koalisyonunun çatlamasını ve bölünmesini pahalıya ödedi. Oyların % 5'ini aldığı 1978 ile karşılaştırıldığında UDP işçi ve yoksul kesimlerdeki seçmenlerinin büyük kısmını kaybetmiş görünüyor.

Pekin yanlısı ortodoks maoist örgüt UNIR ve başlıca oluşumu Patria Roja (Kızıl Vatan), PRT (IV. Enternasyonal'in Peru seksiyonu) ile birlikte solun başlıca gücünü oluşturuyordu. Ulusal çapta güçlü bir etkinliğe sahip olduğu

halde, özellikle PRT'nin etkinliğinin az olduğu ülkenin güneyinde, önemli bir oy miktarı elde etti.

Fakat fiilen, UDP kadar UNIR'in de aldığı oylar son derece heterojen. Peru basını aynı bültenlerin üzerinde ve aynı zamanda senatör ve milletvekili için UNIR ve UDP'ye ve başkanlık için de Belaunde'ye oy verilmesi durumunu ilginç bir örnek olarak veriyor.

Buna karşılık PRT'ye verilen oylar son derece siyasi ve türdeş olarak ortaya çıkıyor. Ulusal düzeyde oyların % 4'üyle, UNIR ile Sol güçlerin birinci sırasında yer almakla birlikte genellikle sınıf mücadelesinin kilit noktalarına karşılık düşen önemli bir etkinliğe sahip olduğu yerlerde başta gidiyor.

Lima'da, PRT oyların yaklaşık % 5'iyle sol güçlerin başında yer almakta. Oylar bilhassa, % 7 ila % 8'e varan sonuçların olduğu işçi banliyöleri ve «pueblos Jovenes» (Gecekondu bölgeleri) lerden elde edildi.

Ülkenin ikinci büyük kenti Arejuipa'nın da yer aldığı güneyin yedi vilayetinde Blanco ve yoldaşlarının aldıkları oy oranı % 7'ye yükselirken, diğer sol oluşumların çok üzerine çıkıyordu. Puno vilayetinde oyların % 10'u ile tüm partiler içinde ikinci sırada bulunuyorlar. Tacna'da da % 15 ile aynı durum söz konusu. Moqjuegua'da oyların % 18 ile UNIR'in ardından üçüncü sıradalar.

UNIR'in etkin olduğu Ayacutcho (şu son yılların köylü mücadelelerinin meydana geldiği yer) vilayetinde PRT % 13 oy aldı. Peru'nun kuzeyindeki zayıf ortalamaya rağmen, bölgenin başlıca işçi merkezi Chimbote sol güçlerin en başında gelen H. Blanco'ya oyların % 8'ini verdi.

PRT'nin şu an, garantide olan iki tane seçilmiş adamı var. Hugo Blanco Lima'dan milletvekili seçildi ve PRT ve Metalürjiciler sendikasının önderi Hippolito Enriquez senatör oluyor. POMR önderi Ricardo Napuri ve PST önderi Fernando Enriquez Chacdte da sırasıyla senatör ve milletvekili seçildiler.

Rouge : *25 Mayıs 1980 - Sayı: 920*

Karayipler'de, Yaklaşan Çatışma

(ABD Sosyalist İşçi Partisi Ulusal Komitesi'nin 24 Mayıs bildirisi)

Karayipler'de ve Orta Amerika'da tarihsel bir çatışma şekillenmektedir.

Bir yanda Washington ve Wall Street tarafından yıllardır dayatılan sefalet ve zulme «yeter» diyen milyonlarce işçi ve köylü yer alıyor.

Öte yanda da Latin Amerika halklarının aşırı sömürülmesiyle kârları dağ gibi yığılan iş çevrelerinin çıkarlarından sözeden ABD hükümeti bulunuyor. Waşhington, ilerleyen devrimci savaşçılara karşı büyük askeri kuvvetler kullanabilmek için hızla elinin ayağının serbest kalmasına çabalıyor.

1959'da Küba zaferiyle açılan Amerikan sosyalist devrimi şimdi Nikaragua ile genişliyor. Grenada adasında devrimci düşüncelere sahip bir hükümet iktidar olmuştur. Aynı yolda ilerlemek üzere Salvador işçileri ve köylüleri de silaha sarılmışlardır.

Bu özgürlük savaşçıları ABD büyük sanayisinin ABD'nin güneyindeki ülke halklarının ulusal kaynaklarının ve emeğinin yağmalanmasına karşı çıkmaktadırlar. Sonuç olarak Waşington, Nikaragua'nın yeni bir Küba, El Salvador'un da yeni bir Nikaragua olmaması için çaba harcamaktadırlar.

Waşington'un Karayip ve Orta Amerika halkalarının, kendi hükümetlerini belirleme, kendi kaynaklarını denetleme ve kendi yazgılarını belirlemelerine izin vermeyişi, büyük bir savaş tehlikesi taşımaktadır. Emperyalistler, sonunda ABD askeri gücünü savaş alanına sokmak zorunda kalacaklarını, yoksa El Salvador ve öteki ülkeleri «kaybedeceklerini» bilmektedirler. Yerel diktatörleri silahlandırmak yetmemektedir. Bunu İran'da Şahlığın ve Nikaragua'da Somoza'nın kitlesel halk ayaklanmalarıyla devrilmeleri göstermiştir.

Waşhington'un savaş planları önünde üç büyük engel vardır:

- Amerikan işçileri bir başka Vietnam'da ölmeye istekli değildir.
- Latin Amerika'da emekçi halk Yanki savaş gemilerinin zorbalığına karşıdır.
- Küba'nın devrimci hükümeti ve halkı, emperyalizmin ateşi altındaki herkese dayanışma sunmaktadır.

Öyle ki, bir yandan ABD askeri varlığını Karayipler' de ve Orta Amerika'da tırmandıran Carter, Küba'ya iftiralar düzerek emekçi halkını, Küba devriminin genişlemesinin özgürlüğe yönelik bir tehdit olduğuna inandırmaya çalışmaktadır.

Kendi payına devrimci Küba, Latin Amerika'da görülmemiş çapta kitle seferberliğiyle karşılık vermiştir. En sonuncusu, Savaşan Halkın 17 Mayıs Yürüyüşü, ada nüfusunun yarısı olan 5 milyon insanı bir araya getirdi. «Küba, Vietnam ve Nikaragua gibi —El Salvador da kazanacak»; «Asla teslim olmayacağız.» diye haykırdılar.

Kuşku yok ki, Carter değil 5 milyon Amerikalıyı, bunun onda birini bile, Latin Amerika politikasının doğruluğu yönünde gösteriye getiremez. Bunda şaşılacak birşey de yoktur.

ABD işçileri neden Latin Amerika'daki kardeşlerine karşı savaşsınlar? **Bizler** orada şeker fabrikalarına,

plantasyonlara, bakır madenlerine, fabrikalara sahip değiliz. Latin Amerika işçilerinin ve köylülerinin alınterinden oluşan paralar **bizim** cebimize akmıyor. Emperyalist sömürü yağması, yalnızca, bizim ücretlerimize, işimize ve sendikal haklarımıza saldıran dev ABD şirketlerini güçlendirmektedir.

ABD zencileri neden Küba'ya karşı savaşsın? O Küba ki, ırkçılığı kökünden söken tek Amerika toplumu; Karayipler'in tek özgür Zenci ülkesi olan Grenada'ya ya da ulusal azınlıklarına karşı ilk kez saygıyla davranan Nikaragua'ya karşı neden savaşsın?

ABD gençliği, eğitim ve öğretimin baştacı edildiği ve gençliğin sömürüden ve haksızlıklardan uzak bir gelecek şekillendirdikleri bu devrimci toplumlara karşı neden ölüm mangaları oluştursun?

ABD emekçi halkının tavrının ne olması gerektiğini ortaya koymak için Waşington'un yalan perdesini aralamak ve Karayipler ile Orta Amerika'da ne olduğuna bakmak gerekir.

Sosyalist Devrim Açılıyor

Yirmibir yıl önce Küba, emperyalist egemenlik zincirini kırdı. Sosyalist devrim ekonomik ve toplumsal ilerlemeler kaydetti —herkese iş, parasız tıbbi bakım, herkese parasız eğitim, düşük kira, ırk ayrımının yasaklanması ve kadınların eşitliği yolunda büyük adımlar. Bütün bunları abluka altında ve ABD emperyalizmince düşürüldüğü sefalet içinden gerçekleştirildi.

Küba, bu yarımkürede işçi ve köylüler için bir fener oldu ve yabancı egemenliğin atılması ve kapitalizmin tasfiyesi ile nelerin başarılabileceğini gösterdi. Öğretmen, doktor ve teknisyenlerden oluşan müfrezeleri öteki ülkelere yardım etmek, emperyalist baskının acı ürünlerine karşı savaşmak üzere göndermekle ve Angola gibi ülkelere enternasyonalist savaşçılar göndermekle prestijini daha da arttırmıştır.

Askeri istila, sabotaj, cinayet komploları ve ekonomik abluka denemeleri bu devrimi geri çevirememiştir. Ne de Waşhington, Küba işçi ve köylülerinin ve onların önderliğinin devrimci ruhunu eşebilmiş değildir.

Nikaragua'da FSLN önderliğinde işçi ve köylülerce geçen yaz iktidara getirilen hükümet, geniş halk yığınlarının yaşamlarını düzeltmek amacıyla toplumsal ve ekonomik önlemler almaktadır. Şimdi ülke çapnda yürütülen en büyük çaba, nüfusunun yarıdan fazlasına okuma yazma öğretme seferberliğidir.

FSLN önderliğindeki hükümet, kapitalistlerin direncine rağmen, tutarlı bir biçimde, işçi ve köylülerin çıkarlarını öne çıkarmıştır. Sandinistalar, herşeyden çok emekçilerin seferberliğine, örgütlenmesine ve sınıf bilincine bel bağlamışlardır.

Küba'lı öncülerinden güç alan FSLN önderleri, Batı yarıküresindeki ikinci işçi devletini pekiştirmeye doğru, bilinçle hareket etmektedirler.

Grenada'da, Yeni Elmas Hareketi'nin önderliğindeki hükümet, Küba'yı model alabileceğini savunmuş, dünyanın büyük sorunlarında Kübalılarla aynı enternasyonalist tavırları almıştır. Grenada'da derinleşen devrim, Karayiplerde ve ABD'deki Zenciler arasında özel bir etkiye sahiptir.

Bu devrimci zaferler, bölgedeki siyasal bilinci, öz-güveni ve savaşkanlığı arttırmıştır. Honduras'tan Guatemala'ya, St. Lucia'ya ve Dominik'e, Guadeloupe'dan ve Martinik'ten Porto Riko ve Belize'ye dek bu böyledir. El Salvador'da ise en güçlü hareket doğmuş ve burada işçi sınıfı ve kır yoksulları ABD destekli zalim diktatörlüğü devirmek üzere savaşa kalkışmıştır.

Olaylar eğitmekte ve yeni sınıf mücadelesi önderleri yaratmaktadır. Binlerce devrimci Nikaragua derslerini öğrenmeye çalışmakta ve kendi ülkelerinde sosyalist devrimi gerçekleştirmek üzere bunları uygulamaya çalışmaktadır.

Fidel'in açıkladığı gibi, sosyalist devrimin bu yarımkürede yayılması, Küba'da da derinlemesine hissedilmektedir. Artk yalnızlıktan ve yalıtlanmışlıktan kurtulan Kübalılar yeni bir umut, güven ve devrimci adanmışlıkla dolup taşmaktadırlar.

Waşhington Savaş Tehdidinde Bulunuyor

Bu olaylar ABD yöneticileri arasında yalnızca heyecan, korku ve nefret yaratmaktadır. Bu yüzyıl boyunca, ABD büyük sanayii, Karayipleri kendi özel gölü olarak görmüştür. ABD şirketleri bu ülkelerin doğal kaynaklarını soyma hakkını, Orta Amerika ve Karayip kitlelerince yaratılan zenginliğe el koyma hakkını kendilerinde görmektedirler. Şirket beylerinin kârları, buralarda yaşayan halkların refahı, sağlığı ve demokratik hakları pahasına şişmektedir.

Ne pahasına olursa olsun kapitalist kârları savunma güdüsü, Küba'ya yönelik ABD askeri tehdit, iftira ve yalanlarının esas kaynağıdır.

Geçen sonbaharda Carter yönetimi, Küba'da sözde bir Sovyet «savaş tugayı»nın bulunduğu demagojik yaygarasını kopardı. Kapitalist politikacılar ve büyük iş çevrelerinin basını, Küba'nın egemenliğini tehdit eden Guantanamo ABD Deniz Üssü'nden hiç sözetmedi; Küba halkı ve hükümeti, bu kuvvetlerin Küba topraklarından atılmasını istiyor.

Bu yetmezmiş gibi, Karayiplerde ABD askeri manevraları yeralıyor; ABD denizaltıları Guantanamo açıklarında demirliyor. Waşington, SR-71 keşif uçaklarıyla casus uçuşları yapıyor, Küba hava sahasını ihlal ediyor. Florida'nın Key West yöresinde, ABD'nin Orta Amerika'ya ve Karayiplere yapacağı müdahaleleri yönetecek bir kumanda merkezi pentagon tarafından kuruluyor.

Bu yılın Nisan ayında, Waşhington, Havana'daki Peru büyükelçiliği olayı etrafında Büyük Yalan makinesini kul-

lanmaya başladı. ABD yöneticileri, Küba ekonomisinin kötü durumda olduğuna, toplumsal şartların dayanılmaz bir halde olduğuna ve giderek kötüleştiğine, zalim diktatörlüğün Küba halkına eziyet ettiğine bütün dünyayı inandırmaya çalıştı. Emperyalistler Küba devriminin moral çekiciliğini yoketmeye ve onunla yapılan dayanışmaları ezmeye umutluydular.

Doğal olarak, büyük sanayi basını, emperyalizmin yoksulluğa ittiği Latin Amerika'dan milyonlarca insanın her yıl, daha yüksek yaşam standardına sahip olan ABD'ne girmeye çalıştıkları gerçeğini gizlemektedir. Küba'dan binlerce insan ayrılmışsa, milyonlarcası da kalmıştır, hem de gönüllü olarak. Fidel'in dediği gibi, Waşington Latin Amerika'dan herhangi başka bir ülkeye göçmenlik kapılarını açacak olursa, o ülkenin «bir gecede boşalacağı» açıktır.

Küba hükümeti, bütün dünyaya, adayı terketmek isteyenlerin önündeki en büyük engelin, Waşington'un vize vermeyi reddetmesi olduğunu gösterdi. Küba, isteyen herkesin göç edebileceğini bir kez daha açıkladı. Fidel 1 Mayıs günü Havana'da yaptığı konuşmalarda şunları söyledi: «sosyalizmin inşaası, kesinlikle özgür erkek ve kadınların görevidir ve kesinlikle gönüllücedir.»

Mariel limanını açarak Küba hükümeti Waşingtonu ramp ışıklarına çıkardı. Binlerce Kübalı'nın gemilerle gelmesini kabul edecek miydi? Carter'ın «kucak açma»ktan çarkedip Kübalıları getirenlere çıkışması ve gelen Kübalıları sınırdışı edeceğini açıkça belirtmesi, bu ülkede yaşayan Kübalıların, kapitalizmin «özgürlük toprağı» olduğu yolundaki hayallerini yıkmaya katkıda bulunacaktır.

Binlerce Haitiliye vize vermeyi ve siyasal hakkı tanımayı reddeden Carter yönetiminin ikiyüzlülüğü daha da açığa çıkmıştır. Bu Zenci göçmenlere yöneltilen ırkçı ikinci sınıf vatandaşlık uygulaması bütün ülkede açığa çıkmış bulunmaktadır.

Onbinlerce Kübalı'nın geldikleri Miami kentinde Zencilere karşı uygulanan baskının, ırkçılığın bu kadar çarpıcı ve açık bir şekilde görülmesi, Küba devrimine karşı yöneltilen saldırıları boşa çıkarmıştır.

Propaganda makinesinin yanısıra, Waşington, Karayiplerde «Katı Kabuk 80» askeri tatbikatını yürütmüştür. Bu manevralar, geçen sonbahardakinden çok daha yoğun ve provokatif olmuştur. Ama bu kez, 19 Nisan'da bir milyonu aşkın insanın Küba'daki gösterilerden sonra, Küba' nın Guantanamo'dan işgal edilmesi planından Waşington geri bastı.

Şimdi de Waşington, El Salvador'a askeri müdahalesini arttırarak işçi ve köylülerin gelişen silahlı ayaklanmasına karşı diktatörlüğü sırtlamaktadır. Waşington milyonlarca dolar askeri yardım akıtmakta, binlerce ABD'li «danışman» göndermektedir. Honduras ve Guatemala'daki diktatörlüklerin yardımıyla, gerektiğinde askeri bir işgal hazırlıkları yapılmaktadır.

El Salvador'un Nikaragua örneğini izlememesi için, ABD hükümeti, onbinlerce insanı katletmeye, tıpkı Somoza zamanında olduğu gibi, hazırdır.

Waşington, Karayiplerde ekenomik silahlar da kullanmaktadır. Küba'nın ablukaya alınmasından sonra, Jamayka halkını da en sert önlemler beklemektedir. Küba ile dostça ilişkileri olmasından ötürü, Waşington, Manley rejimini «destabilize» etmeye, (Ayağını kaydırmaya) çabalamaktadır.

Dünya ekonomik bunalımının baskısı altında, Jamayka, emperyalist bankalardan yüksek faizle on milyonlarca dolar borç almış, şimdi de bankerler, Manley rejimi, Waşington'un kemer sıkma önerisine karşı çıktığı için yeni borçlar vermek konusunda çekingen davranmaya başlamışlardır.

Bankerler Jamayka halkını tam boğazından yakalamış bulunmaktadır. Hükümeti alaşağı ederek emperyalist çıkarlara doğrudan doğruya hizmet edecek bir hükümet ge-

tirmek istemektedir. Ama bu önlemler, Jamayka halkının devrimci bir patlayışıyla geri tepebilir.

Devrimin Savunulması Yolunda Seferberlik

Küba, Nikaragua ve Grenada halkları kendilerini ve kazanımlarını savunmaya hazırlanmaktadırlar. Fidel «emperyalizm işgale kalkarsa, bir başka Vietnam ile yüzyüze gelecektir» demiştir. Her Kübalı da biliyor ki, «Vietnam için kendi kanımızı bile vermeye hazırız.»

Sandinistalar ve Yeni Elmas Hareketi, aynı şekilde, herhangi bir saldırıya karşı biribirlerini ve El Salvador'u veya Küba'yı, tıpkı kendilerine yönelmiş bir saldırı gibi kolladıklarını ilan etmişlerdir.

Küba, Nikaragua ve Grenada, işgal kuvvetlerini geri atmak için hazırlanan halk milisleri örgütlemektedirler.

Bir tek ayda Küba'da yapılan üç kitle seferberliği, bütün dünyaya, halkın devrimci hükümeti ardında olduğunu göstermiştir. Bu sınıf mücadelesi yöntemiyle Küba önderliği, diğer ülkelerin emekçilerinin dayanışmasını ve sempatisini azamiye çıkarmışlardır.

ABD Emekçi Halkına Yönelen Tehditler

Waşington'un Karayiplerde ve Orta Amerika'daki saldırgan hareketleri, ABD ve bütün dünya emekçi halklarına vahim tehditlerle doludur. Herhangi bir yeni Vietnam doğacak olursa, şirket kârları için savaşa gidip ölecek olanlar bu ülkenin işçileri olacaktır.

Küba topraklarında askeri bir üssün sürdürülmesinden bizim hiçbir çıkarımız yoktur. Porto Riko'nun Viexues adasını bombardıman ve tahrip eğitimi için ABD Deniz Kuvvetlerinin kullanmasından bizim hiçbir kazancımız yoktur. Bizim için gerekli olan, Amerikalı askerleri, El Salvador ve Nikaraua'daki kardeş işçi ve köylüleri ezmeye göndermek değildir.

Aksine, Küba, Nikaragua ve Grenada'nın emekçilerince ulaşılan toplumsal kazanımlar, buradaki işçiler için

bir esin kaynağı oluşturmaktadır. Bizim çıkarımız, tıpkı onların yaptığı gibi, **kendi** sınıfımızı temsil eden, büyük iş çevrelerinin değil, **kendi** ihtiyaçlarımızı karşılayan bir hükümeti iktidar etmektedir.

Küba ve Nikaragualılar Yanki emperyalizmine karşı bir darbe indirdiğinde, onlar bizim bu ülkede karşı olduğumuz aynı tekellere darbe indirmiş olacaklardır. Onların kazancı bizim kazancımızdır. Onların başarıları bizim başarımızdır. Ve onların mücadelesi, ortak düşmanımıza karşı bizim mücadelelerimizi **güçlendirir.**

İşçi hareketi, Zenci ve Latin örgütler önündeki, zorunlu askerlik aleyhtarı ve anti-nükleer örgütler, öğrenciler ve Latin Amerika halklarının kendi yazgılarını belirlemeden yana olan tüm insanların önündeki mücadele budur.

Waşington ve basın yayının uydurduğu bütün yalanları açığa çıkarmak bizim görevimizdir.

Nikaragualı kardeşlerimize ve bacılarımıza savaştan yıkılmış ülkelerini yeniden inşa etmekte yardım etmek için maddi destek kampanyası, dayanışma kampanyası açmak ve mümkün olduğunca genişletmek bizim görevimizdir.

Waşington birleşik müdahaleci güçlerini tırmandırdığında veya tehditlerini savurduğunda acilen protesto eylemlerini örgütlemek bizim görevimizdir.

Sendikalar ve ezilenlerin örgütleri bu çabaların başında yer almalıdır.

Latin Amerika boyunca devrimci halklarla birlikte şu talepleri ilerletmeliyiz:

ABD, Guantanamo'dan defol!
Casus uçuşları durdurulsun!
Küba'ya uygulanan ablukaya son!
ABD, Orta Amerika'dan ve Karayiplerden elini çek!

(IP/Inprecor,
9 Haziran 1980)

● *The Sponish Revolution'dan*

Genel Olarak Sol ve Özel Olarak İtlah Olmaz Aşırı Sol

TROÇKİ

☆ *(Bazı Teorik Belirlemeler)*
28 Eylül 1937

Marksist düşünce somuttur, yani bir sorundaki belirleyici ve önemli etmenlere sadece onların karşılıklı ilişkileri açısından değil ayrıca onların gelişimi açısından bakar. O hiçbir zaman bir anlık durumu genel perspektif içinde eritmez. Ancak genel perspektifi yoluyla anlık durumu bütün özgünlüğü ile tahlil eder. Siyaset başlangıç olarak kesinkes bu türden bir somut tahlili kabul eder. Oportünist ve sekter düşüncenin bu noktada ortak bir yanı vardır: Onlar koşulların ve güçlerin karmaşıklığından onlara en önemli gözüken (hatta yer yer gerçekten de önemli olan) bir ya da iki etmeni çeker alırlar, bunları karmaşık gerçeklikten yalıtlarlar ve bunlara sınırsız ve sınırlamasız güçler atfederler.

Bu şekilde, savaşı izleyen uzun dönem için reformizm kapitalizmin güçlü gelişmesi, proletaryanın hayat standardlarındaki yükseliş ve demokrasinin kalıcılığı gibi o dönemin önemli ama geçici olgularını kullandı. Bugün sektarizm de

şu önemli etmen ve eğilimleri kullanmaktadır: Kapitalizmin çöküşü, kitlelerin hayat standardlarındaki düşüş, demokrasinin ayrışması vs. Fakat geçen çağın reformizmi gibi sektarizm tarihsel eğilimleri kadiri mutlak etmenler haline dönüştürüyor. «Aşırı Sol»cular tahlillerini aslında başlamaları gereken yerde bitiriyorar. Gerçekliğin karşısında önceden hazırlanmış şemaları dikiyorlar. Ama kitleler gerçeklik alanında yaşadıkları için sekter şema işçilerin mantalitesinde en ufak bir izlenim yapmıyor. Özü itibarı ile sektarizm kısır kalmağa, verimsiz olmağa mahkûmdur.

Emperyalist kapitalizm halihazırda insanlığın üretici güçlerini geliştirme yeteneğine sahip değildir artık. Bu nedenle işçilere ne maddi tavizler ne de etkin sosyal reformlar ihsan edebilir. Bütün bunlar doğrudur. Ancak bunlar yalnızca tüm çağın içinde (değerlendirildiğinde) doğrudur. Savaştan bu yana sanayinin hızla gelişen bazı sektörleri vardır (otomotiv, havacılık, elektrik, radyo); genel üretim düzeyinin savaş öncesi ve savaş zamanındaki düzeyine yükselmemesine ya da çok az yükselmesi olgusuna rağmen. Dahası bu yıpranmış ekonominin gelgitleri vardır. İşçiler, neredeyse sürekli olarak bir mücadeleden ötekine geçiyor ve bazen de başarılı oluyor. Tabii ki kapitalizm işçilerden sağ eliyle aldığını sol eliyle vermiş bulunuyor. Leon Blum döneminin önemli kazanımlarının fiyatlardaki yükselişle nasıl bertaraf edildiği gibi. Ama çeşitli etmenlerin müdahalesiyle belirlenen bu sonucun kendisi de işçileri mücadele yoluna sokuyor. Devrimci bir perspektife yolgösteren çağımızın güçlü diyaliktiği işte tam budur.

Bütün ekonomik ve kısmi mücadeleyi bir yana bırakmak için kendine çürüyen kapitalizmin genel eğilimine göre yönçizen bir sendika lideri gerçekte kafasındaki bütün «devrimci» kavramlara rağmen gericiliğin bir aracıdır. Marksist bir sendika lideri yalnızca kapitalizmin genel eğilimlerini kavramak zorunluğunda değil ama aynı zamanda, bir mücadele tavrı dikkatli bir bekleyiş veya geri çekiliş örnermek için —psikolojik öge de dahil— durumun konjonktürün, yerel ko-

şulların da özgün yanlarının tahminini yapmak zorundadır. Geniş kitlenin deneyimine kopmazca bağlı olan bu pratik aktivitenin temelinde ancak sendika lideri ayrışan kapitalizmin genel eğilimlerini açıkça sergileyebilir ve işçileri devrim için eğitebilir.

Çağımızın siyasal olarak sosyalizm (komünizm) ve faşizm arasında dinmek bilmez bir mücadeleyle karakterize olduğunu söylemek bir truizmdir. Ancak ne yazık ki bu ne şu an için ve heryerde proletaryanın bu alternatifin bilincinde olması anlamına gelir nede herhangibir ülkede, herhangibir verili durumda proletaryanın onun demokratik özgürlüklerini korumak için kısmi mücadelesini gözardı etmesi anlamına gelir. Lenin tarafından ortaya atılan bu temel alternatif, komünizm ya da faşizm, onu sık sık teslimiyetlerini örtmek için kullanan sol merkezcilerin ve ataletlerini haklı çıkarmak için kullanan sekterlerin elinde çoğunlukla boş bir formül haline getirilmiştir. Katolon generalitat'ının hükümetine girme konusunda talihsiz Nin uluslararası deklarasyonlarına şu aşağıdaki tezle başladı. «Başlamakta olan mücadele bazılarının düşündüğü gibi burjuva demokrasisi ile faşizm arasında değil ancak faşizm ve sosyalizm arasındadır.» Dahası bu formül POUM tarafından sürekli olarak kullanılıyordu. *La Batalla*'nın bütün makaleleri yalnızca bunun yorumlamaları ve varyasionları idi. Örneğin, Belçika'daki bazı sekterler bu formüle onda POUM'un politikasının tam ya da kısmi bir doğrulanmasını gördükleri için sarılıyorlar. Bununla birlikte pratikte Nin leninist formülü tam tersine çevirmiştir: O hedefi bütün kazanımların ve başlangıç halindeki sosyalist devrimin dayanaklarının yağmalanması ve öldürülmesi olan bir burjuva hükümete girdi. Onun düşüncelerinin özü şuydu: Bu devrim özünde sosyalist bir devrim olduğundan bizim hükümete girişimiz yalnızca buna yardımcı olur. Ve diye haykırdı sahte devrimci sekter: «Nin'in hükümete katılışı belki bir suçtur ama onun önemini büyütmek te bir suç olacaktır. Nin devrimin özde sosyalist olduğunu kabul etmemiş midir?» Evet o bunu kabul etmiştir ancak bunu

devrimin temellerini kökünden kazıyan politikayı haklı çıkarmak için kabul etmiştir.

Devrimin sosyalist karakteri, bununla birlikte devrimci gelişimin daha tam başından tamamiyle garanti altına alınan ve hazır kalıp olarak verili şekilde değil, çağımızın temel toplumsal etmenleri ile belirlenir. Hayır 1930 Nisanından beri büyük İspanya dramı «cumhuriyetçi» ve «demokratik» bir devrim karakteri almıştır. Bunu izleyen yıllar boyunca —son tahlilde— komünizm ya da faşizm leninist alternatifi bütün değerini koruyorduysa da burjuvazi olaylara kendi mührünü vurmaya muktedirdi. Sol merkezciler ve sekterler bu alternatifi tarih üstü bir yasa haline dönüştürdükçe kitleleri burjuvazinin pençesinden koparmakta daha az yetenekli olurlar hatta daha kötüsü burjuvazinin pençesini daha da güçlü kılarlar. POUM —dahası talihsiz olarak gerekli dersleri de çıkaramadan— böyle bir tecrübenin karşılığını ödemiştir.

Devrimi orijinal çerçevesi içinde tutmak, yani burjuva demokrasisi çerçevesi içinde hapsetmek için eğer sol merkezciler Lenin'in arkasına saklanıyorsa, aşırı sol da aynı Leninist alternatifden kalkarak kendinde devrimin gerçek gelişimini «boykot etme» ve gözden ırak tutma hakkını buluyor.

«Negin hükümeti ile Franko arasındaki fark» demiştim bir Amerikan yoldaşa «çöken burjuva demokrasisi ve faşizm arasındaki farktır». Bizim siyasal yönelişimiz bu temel saptamadan başlar. Ne! diye haykırıyor aşırı solcular, bizi burjuva demokrasisi ile faşizm arasında bir seçim yapmamızı mı istiyorsunuz. İşte size saf oportünizm! İspanyol devrimi temelde sosyalizm ve faşizm arasındaki bir mücadeledir. Burjuva demokrasisi en ufak bir çözüm sunmaz... ve daha neler neler.

Sosyalizm ya da Faşizm alternatifi yalnızca ve yeterli olarak İspanyol devriminin ancak proletarya dikkatörlüğü yoluyla zafere ulaşacağı anlamına gelir. Ancak bu hiçbir zaman onun zaferinin önceden garanti altına alınabileceği anlamına gelmez. Sorun hâlâ ortadadır ve bütün siyasal görev, bu melez, karmaşık yarı sağır ve yarı kör devrimi sosyalist

devrime dönüştürmekte yatmaktadır. Yalnızca birşeyin ne olduğunu söylemek değil bu şeyin, kalkış noktası olan, nasıl kullanılacağını söylemek gerekir. POUM ve sosyalizmden sözeden diğer önde gelen partiler bu yıkıma uğramış ve şekilsizleşmiş yarı yoldaki devrimin bilinçli ve tam bir devrime dönüşmesini engellemek için ellerinden geleni yapıyorlar. Devrimci ayaklanma anında kendi güdüsü ile ilerleyen işçi sınıfı sosyalizme giden yolda önemli merhaleler katetmeyi başarmıştı. Fakat bunlar önderliği elinde tutan partiler tarafından yokedilmiş olan merhalelerdi. İnsanın bazı sosyolojik genellemelerle yetinip bu çelişmeli gerçekliği gözardı etmesi çok da zor değildir. Fakat bu gelişmeleri bir kılpayı bile ileriye götürmez. Maddi güçlükleri eylem içinde yani gerçekliğe uygun taktikler aracılığı ile üstesinden gelmek gereklidir. Şu anda İspanya'daki askeri mücadele bir yanda Stalin-Negrin öte yanda ise Franko tarafından yürütülmektedir. Franko faşizmi temsil ederken, Stalin-Negrin hiçbir şekilde sosyalizmi temsil etmemektedirler. Aksine onlar sosyalizmi yönelen hareketi engelleyen «demokratik» franleri temsil etmektedirler. Komünizm ya da faşizm *tarihsel* alternatifi daha *siyasal* ifadesini kazanmış değildir, kazanmaktan çok uzaktadır. 1936 Temmuzundan beri İspanya Devrimi Nin'in anlamadan formüle ettiği noktanın da gerisine düşmüştür. Ama herşeye rağmen İspanya'da iç savaş, engin önemi olan bir olgu olmakta devam etmektedir. Bu olgunun ne olduğunu yani bir yanda burjuva demokrasisine boyun eğen ve öte yanda faşizmi onaylayan iki silahlı kamp arasındaki bir silahlı mücadele olduğunu anlamak gerekir. Bu karmaşık mücadeleyi içinden proletarya diktatörlüğüne dönüştürmek için onun karşısında alınacak doğru tavrı bulmak gerekir.

Stalin-Negrin hükümeti sosyalizme giden yolda yarı demokratik bir engeldir; ancak çok güvenilir ve kalıcı olmamasına rağmen yine de bir engel olarak faşizme giden yolun üzerinde durmaktadır. Yarın ya da yarından sonraki gün İspanyol proletaryası belki bu engeli aşmayı ve iktidarı almayı gerçekleştirebilir. Ama bugün pasif de olsa (bu engeli) yık-

makta yardım görürse bu yalnızca faşizmin işine yarayacaktır. Görevimiz yalnızca iki kampı da gerçek değerini vererek teorik olarak yorumlamak değil ama dahası pratikte her ikisinin de mücadelesini kullanıp ileriye doğru bir sıçrama yapmaktır. İflah olmaz aşırı solcular ve sol merkezciler ondan hiçbir şey anlamadan sık sık Kerenski-Kornilov çatışması karşısında Bolşevik politika örneğine değinirler. POUM şöyle diyor: «Ama bolşevikler Kerenski'nin yanında mücadele ettiler.» Aşırı solcular cevaplıyor: «Ama Bolşevikler Kornilov tehdidi altında bile Kerenski'ye güven duymayı reddetiler.» İkisi de kısmen doğrudur yani ikisi de tamamen yanlıştır.

Bolşevikler Kerenski ve Kornilov kampları karşısında tarafsız kalmadılar. Onlar ikinciye karşı birinci içinde mücadele verdiler. Onu devirmek için yeterli güce sahip olmadıkları süre içinde resmi buyruğu kabullenmişlerdi. Tam Ağustos ayında Kornilov ayaklanması ile birlikte, bolşeviklerin o müthiş yükselişi başladı. Bu yükseliş yalnızca bolşeviklerin her iki yanı da kesen (bıçak sırtı) politikası sayesinde mümkün oldu. Kornilov'a karşı mücadelenin en ön saflarında yer alırken, Bolşevikler Kerensky'nin politikasında hiçbir sorumluluk almadılar. Aksine, onu gerici saldırının sorumlusu olmakla ve onu yenmekte başarısız kalmakla suçladılar. Bu yolla Bolşevizm ya da karşı devrim (komünizm ya da faşizm) alternatifin tarihsel bir eğilimden yaşayan ve acil bir gerçekliğe doğru gelişmesini de kapsayan Ekim Devrimi'nin siyasal önermelerini hazırladılar.

Bu dersi gençliğe öğretmek zorundayız. Onların kafasına marksist metodu sokmak zorundayız. Fakat artık gençliğini kaybetmiş, bize —ve tabiiki gerçeğe de— aynı karşı formüllerle olmakta direnenleri, herkese, devrimci politikayı geliştiren kadrolardan uzak tutulması gereken iflâh olmaz kişiler olarak tanıtmak gerekir.

(Baştarafı 4. Sayfada)
zinin bütün kesimleri «demokrasi»yi kollamak ve korumak politikasının arkasında saflarını sıklaştırdılar. Kongre'de Roosevelt'in durumu kuvvetlenmektedir. Hague ve Aziz Coughlin iyice arkaya çekilmişlerdir. Ne solun ne de sağın 1937'de ciddiye almadığı Dies Komitesi geçtiğimiz aylarda önemli bir otorite kazanmıştır. (5) Burjuvazi yine «faşizme de, komünizme de karşı»dır; her türlü «aşırılığı» parlamenter yollarla yenebileceğini göstermek istemektedir.

Bu şartlarda işçilerin özsavunması sloganı, çekim gücünü kaybetmeden edemez. Cesaret verici bir başlangıçtan sonra işçilerin özsavunmasının örgütlenmesi çıkmaza varmaktadır sanki.

Bazı yerlerde işçilerin dikkatini bu konuya çekmek zordur. Başka yerlerde ise çok sayıda işçi özsavunma gruplarına katılmıştır ama, önderler onların enerjisini nasıl kullanacağını bilmez. İlgi azalır. Bunda beklenmeyen ya da şaşırtıcı birşey yoktur. İşçilerin özsavunma örgütlerinin bütün tarihi, durmadan birbirini izleyen iniş ve çıkış dönemlerinin tarihidir; her ikisi de toplumsal bunalımın kasılmalarını yansıtır.

Proletarya partsinin işçilerin özsavunması alanında görevleri, çağımızın genel şartlarından ve de onun özgül dalgalanmalarından çıkar. Gerici çeteler işçilerin grev gözcülerine, sendikalarına, basınına, vs., doğrudan saldırılarda bulundukları zaman işçi sınıfının göreve geniş kesimlerini savaşçı müfrezelere çekmek çok daha kolaydır. Ama burjuvazi düzensiz çeteler yerine kitleler üzerinde «demokratik» egemenlik yöntemlerini öne çıkarmayı daha hesaplı bulduğu zaman, işçilerin, özsavunma örgütlerine olan ilgisi kaçınılmaz biçimde azalır. Şimdi olan da budur. Ama bu, bu şartlarda işçilerin öncüsünü silahlandırmak görevini terketmemiz gerektiği mi demektir?

Asla. Dünya savaşının başlamış olduğu şu durumda, her zamankinden daha da fazla olarak, biz uluslararası proleter devriminin kaçınılmazlığından ve yakınlığından hareket ederiz. Dördüncü Enternasyonal'i bütün diğer işçi örgütlerinden ayırdeden bu temel fikir, özsavunma müfrezelerinin örgütlenmesine ilişkin olanlar dahil olmak üzere bizim bütün faaliyetlerimizi belirler. Tabii bu, bizim, geçici iniş çıkışlarlarla ekonominin ve de politikanın konjoktürel dalgalanmalarını hesaba katmadığımız demek değildir. Eğer yalnızca çağın topyekûn nitelendirilmesi temelinden hareket edilir ve bu kadarla kalınırsa, onun somut aşamaları gözardı edilirse, kolayca şematizme, sektarizme ya da donkişotça fantaziye düşülebilir. Olayların her ciddi dönüm nok-

tasından temel görevlerimizi o aşamanın değişen somut şartlarına uydururuz. Taktik sanatı işte burada yatar.

Askeri işlerde uzmanlaşan parti kadrolarına ihtiyacımız olacak. Bu yüzden onlar «dalganın alçaldığı» şimdiki durumda bile pratik ve teorik çalışmalarını sürdürmelidirler. Teorik çalışma, Bolşeviklerin, İrlanda ve Polonya devrimci milliyetçilerinin, faşistlerin, İspanyol milisinin ve diğer askeri ve savaş örgütlerinin deneylerini incelemekten oluşmalı. İncelemelere bir model getirmeli, bu konularda bir kütüphane oluşturmalı, konferanslar düzenlemeliyiz, vb.

Kurmay çalışması da aynı zamanda kesintisiz olarak sürdürülmelidir. Her türlü karşı-devrimci örgüte ve aynı zamanda, kritik bir durumda devrimci bir yol oynayabilecek olan ulusal gruplara (Yahudiler, Zenciler ve diğerleri) ilişkin gazete küpürleri ve diğer bilgileri toplamalı ve incelemeliyiz. Bu, aslında GPU' ya karşı savunmaya ayrılmış çalışmamızın son derece önemli bir parçasıdır.

Komintern'in içine düşmüş olduğu —ve özellikle Komintern'in desteğindeki gizli GPU dış servisinin— görülmemiş güç durumundan ötürü, Dördündü Enternasyonal'e GPU'dan gelecek sefih darbeler beklenebilir. Bunları ortaya çıkarıp zamanında önleyebilmeliyiz!

Yalnızca parti üyelerini ilgilendiren, sınırları bu sıkıca çizilmiş çalışmanın yanısıra, şöyle ya da böyle proletaryanın gelecekteki askeri görevlerine bağlanan, değişik türden özel amaçlı geniş, açık örgütler yaratmalıyız. Bunlar çok çeşitli türden işçi spor örgütleri (atletizm, boks, atıcılık, vb.) ve nihayet koro ve müzik dernekleri olabilir. Siyasal durumda bir değişme olduğunda bütün bu yan örgütler daha geniş işçi özsavunma müfrezeleri için doğrudan bir temel oluşturabilirler.

Bir eylem programının bu anahatlarında bizim hareket ettiğimiz görüş şudur: şu anın politik şartları, herşeyden çok da yerli faşizmin baskısının zayıflaması, özsavunma alanında çalışmak için pek dar bir sınır bırakmaktadır. Sorun kesinkes sınıf temelli askeri müfrezeler kurmak olduğuna göre, durum budur.

İşçilerin özsavunması lehine kesin bir dönüş ancak demokratik yanılsamalar yeni bir çöküşün gerçekleşmesiyle ortaya çıkacaktır ve dünya savaşı şartlarında bu da tezelden gelecek ve feci boyutlara varacak birşeydir.

Ama tazminat ödercesine şimdi savaş, şu anda, barış zamanında düşünülmesi daha olanaksız olan bir şeyi, işçilerin askeri

işlerde eğitilmesi olanaklarını getiriyor. Ve bu, yalnızca savaş için değil, savaş öncesi dönem için de geçerlidir.

Bütün pratik olasılıkları önceden görmek mümkün değildir; ama ülkenin silahlı kuvvetleri büyüdükçe bunlar her geçen gün daha genişleyecektir. Bu konuya en büyük dikkati vermeli ve bu amaçla özel bir komisyon kurmalıyız (ya da konuyu bir özsavunma kurmayına vererek gerekirse bu kadroyu genişletmeliyiz.)

Herşeyden çok, savaşın ortaya çıkardığı askeri sorunlara duyulan ilgiden sonuna kadar yararlanmalı ve çağdaş silah türleri ve taktik yöntemleri üzerine bir dizi konferanslar düzenlemeliyiz. İşçi örgütleri bunun için, parti ve onun amaçları ile hiçbir bağı olmayan askerlik uzmanlarına başvurabilir. Ama bu yalnızca ilk adımdır.

Mümkün olan en yüksek sayıdaki parti üyesini ve onun etkisindeki sendikacıları askeri konularda eğitmek için hükümetin savaş hazırlıklarını kullanmalıyız. Temel hedefimiz olan sınıf temelli askeri müfrezelerin yaratılması hedefimizden vazgeçmeden, bunun başarılabilmesini, emperyalistlerin savaş hazırlıkları tarafından yaratılan şartlara sıkı sıkıya bağlamalıyız.

Programımızdan asla şaşmadan kitlelere anlayabilecekleri bir dille seslenmeliyiz. «Biz Bolşevikler de demokrasiyi savunmak istiyoruz; ama altmış taçsız kralın yürüttüğü türden demokrasiyi değil. Önce demokrasimiz kapitalist ağababalardan temizleyelim, sonra onu kanımızın son damlasına kadar koruruz. Siz Bolşevik olmayanlar, gerçekten de bu demokrasiyi savunmaya hazır mısınız? Ama en azından, sizler hiç olmazsa Altmış Aile' nin ve onlara adanmış burjuva subayların elinde kör bir alet olmamak için onu savunmalısınız. İşçi sınıfı, mümkün olan en fazla sayıda subayı kendi saflarından çıkarmak için askeri işleri öğrenmelidir.

«Yarın işçilerin kanını isteyecek olan devletten, askeri amaçlara en az insan hayatına mal olacak şekilde ulaşmak için, bugün işçilere askeri tekniği mümkün olan en iyi biçimde öğrenmek olanağını vermesini isteriz.

«Bunu başarmak için bir başlarına düzenli ordu ve kışla yeterli değildir. İşçiler askeri eğitimi fabrikalarında, işyerlernde ve maden ocaklarında belli zamanlarda ve kapitalistler tarafından ücretleri ödenmek şartıyla almalıdırlar. Eğer işçiler hayatlarını verecekse burjuva yurtseverler de en azından küçük bir maddi fedakarlıkta bulunsunlar.

«Devlet eli silah tutan her işçiye bir tüfek vermelidir ve iş-

çilere yakın yerlerde askeri eğitim amaçlı tüfek ve top talimgahları kurmalıdır».

Savaşa ilişkin ajitasyonumuz ve savaşa ilişkin bütün politikamız emperyalistlere olduğu kadar pasifistlere göre de uzlaşmaz olmalıdır.

«Bu savaş bizim savaşımız değildir. Sorumluluğu açıkça kapitalistlere aittir. Ama hâlâ onları devirecek kadar güçlü değilken ve onların ordusunun saflarında döğüşmek durumundayken, mümkün olduğu kadar silah kullanmasını öğrenmeye mecburuz.»

Kadın işçiler de silah taşıma hakkına sahip olmalıdır. Mümkün olan en çok sayıda kadın işçi, kapitalistler hesabına hemşirelik eğtimi almalıdır.

Kapitalistler tarafından sömürülen her işçi nasıl üretim tekniklerini öğrenmeye çabalıyorsa, emperyalist ordudaki her proleter askeri de, şartlar değiştiğinde işçi sınıfının çıkarları yolunda kullanmak için, savaş sanatını mümkün olduğu kadar öğrenmelidir.

Biz pasifist değiliz. Hayır. Bizler devrimciyiz. Ve bizleri neyin beklediğini biliyoruz.

---

(1) «İşçilerin Özsavunması Sorunu Üzerine». İmza: «pasifist olmayan biri» 1930'lu yıllar boyunca Troçki işçilerin özsavunması, yani faşist ve diğer saldırılara karşı kendi örgütlerini ve haklarını koruyabilmeleri için işçilerin silahlanması lehine her propaganda fırsatından yararlandı. Bu konu onun Almanya ve İspanya üzerine yazılarında 1931'den itibaren, Fransa üzerine 1934'ten itibaren ve Birleşik Devletler üzerine 1938'den itibaren yer alır; ayrıca anahtar dökümanlar olan «Savaş ve Dördüncü Enternasyonal» *(33 - 34 Yazılarında)* ve Cancekişen Kapitalizm ve Dördüncü Enternasyonal'in Görevleri» *(Sosyalist Devrim İçin Geçiş Programında)* / Bkz. *Sürekli Devrim*, Bildirge Temmuz, 1978. / adlı yazılarda yer alır. Elinizdeki makale sorunu İkinci Dünya Savaşı' nin başlamasından birkaç hafta sonra ele almakta ve mevcut savaş koşullarında işçilerin özsavunması fikrine yatkınlığın neden azaldığını açıklamaktadır. Troçki umutsuzluğa kapılmak için bir neden görmemektedir çünkü yatkınlıktaki dalgalanmalar her halükârda kaçınılmazdır; ve özsavunmayı geliştirme çabalarını terketmek için bir neden görmemektedir; bunlar farklı bir taktik yaklaşımla devam ettirilebilirler. Onca, yaklaşan savaş gerçekte işçileri askerlik sanatında eğitmek için görülmemiş olanaklar açmaktadır. Ardından Troçki, yedi ya da sekiz ay sonra Sosyalist İşçi Partisi (SWP)'nin önderlerine sunduğunda «proleter askerlik politikası» olarak adlandırılan fikirlerini ileri sürmektedir. Makalenin, yazıldığı sırada neden şöyle ya da böyle basılmadığını söylemek pek kolay değil. İmzasına bakılırsa («pasifist olmayan biri») Troçki'nin bunu bir tartışma makalesi olarak, belki de bir iç bülten olarak düşündüğü ve bizzat kendi adını taşımaması halinde yol-

daşları arasında daha fazla tartışmaya yolaçabileceğini beklemiş olabileceği söylenebilir. Aynı zamanda o sıra Dördüncü Enternasyonal'in birbiri ardısıra keskin hizip mücadeleleri içinde ve çok acil sorunlarla karşı karşıya olmasından ötürü, bu sorunlardan dikkatleri uzaklaştırmamak için Troçki'nin bu makalenin yayınlanmasını ertelediği de olasıdır.

(2) *Kara Yüzler*, Rus Halk Birliği ve Devrime Karşı Savaş Birliği'nin popüler adıydı. Bunlar Rus iç-savaşına kadar varlığını sürdüren gerici çeteler ve «yurtsever» sokak serserileriydi. Sırtını çarlık hükümetinin yeraltı teşkilâtına veren bunlar Yahudi aleyhtarı pogromlar yürütmek ve radikallere terör estirmekte uzmanlaşmışlardı.

(3) *Frank P. Pague* (1876 - 1956), New Jersey eyaleti, New Jersey kentinin 1917 ile 1947 yılları arasında Demokrat valisiydi. Otuzlu yıllarda, onun dillere destan yoz yönetimi, hükümet gücünü ve polis terörünü de kullanarak kiralık şirket katilleri ile birlikte CIO sendikalarının örgütlenmesini engellemeye çalıştı. Grev gözcülüğü yasaklandı, sendika bildirileri dağıtanlar hapse atıldı ya da kentten uzaklaştırıldı.

(4) *Aziz Charles E. Coughlin* bir katolik papazıydı; mesleğine yirmili yıllarda Detroit'te bir yerel radyo programında başladı. Depresyon sırasında yeni serpilen faşist hareketin ulusal sözcüsü, «Toplumsal Adalet için Ulusal Birlik»in lideri ve Nazi Almanya'sının açık hayranı oldu. Emek düşmanı ve Yahudi aleyhtarı politikaları yüksek kapitalist ve katolik çevrelerde arka buldu.

(5) Amerikalı Olmayanlar Faaliyet Komitesi (HUAC) 1939'da Texas'lı bir Demokrat olan Martin Dies (1902 - 1972) tarafından yönetilmekteydi. Radikaller ve liberaller komiteden nefret etmekteydiler çünkü komite radikal ve liberal grupları «açığa vuran» ve yasaklanmalarını isteyen bir forum gibiydi. Baş soruşturmacısı J. B. Matthews otuzlu yılların başında Sosyalist Parti üyesiydi ve Savaşa Karşı ABD Kongresi gibi önde gelen örgütlerde Stalinistlerle işbirliği yapmıştı.

Sayı: 5 • 50 Lira
Mayıs-Haziran/80

NE YAPMALI

POR NICARAGUA

1° Jornada
Latinoamericana
del 20 al 23 de Marzo
U.C.V.

Organizan: F.C.U. y C.E.S.